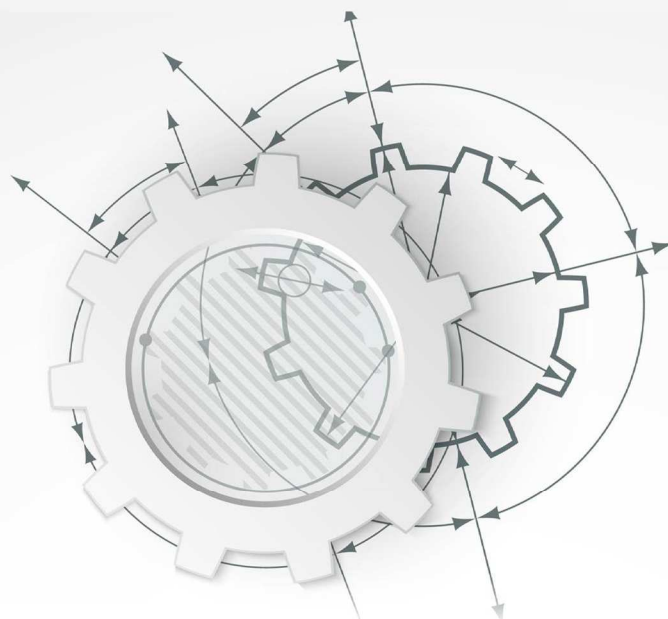
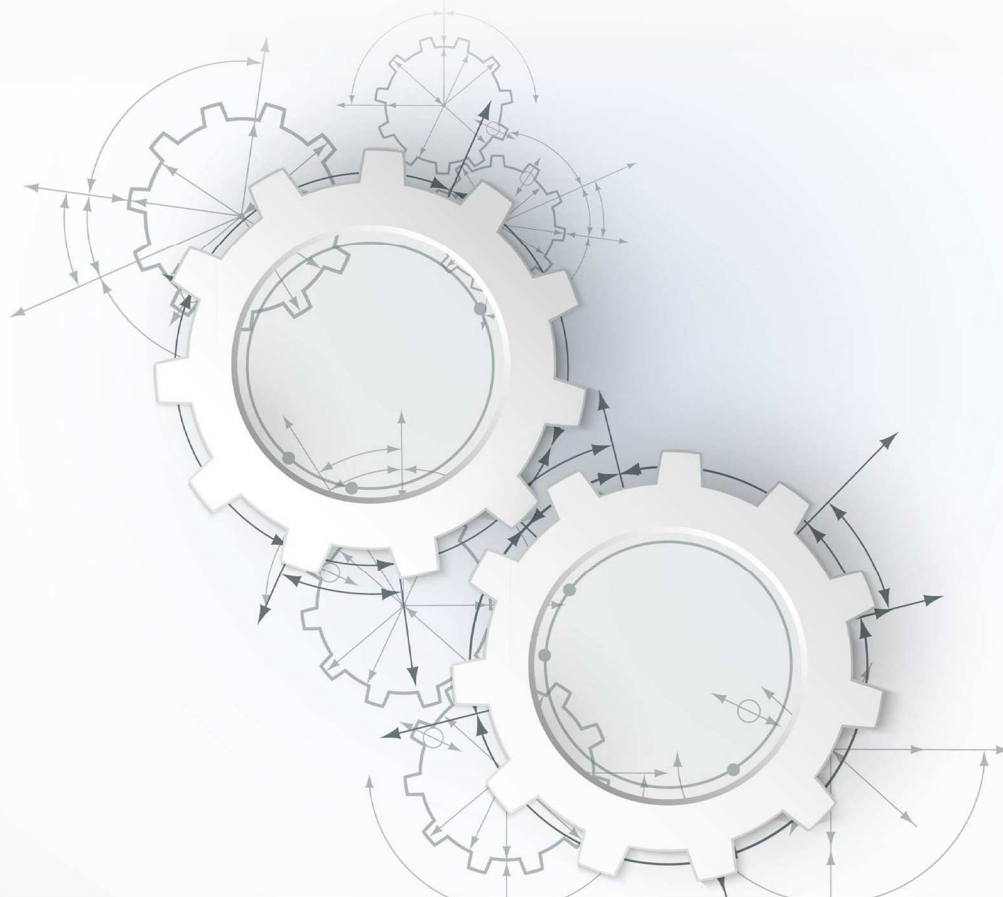

Banca Națională
a Moldovei

RAPORTUL DE STABILITATE FINANCIARĂ pentru anul 2019

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR.....	3
SINTEZĂ	4
1. CONTEXTUL ECONOMIC ȘI REAL.....	5
1.1. Evoluții economice	5
1.2. Datoria de stat	6
1.3. Evoluția sectorului extern.....	10
1.4. Îndatorarea sectorului privat	14
2. RISCURILE SECTORULUI BANCAR	18
2.1. Sectorul bancar	18
2.2. Riscul de credit.....	22
2.3. Riscul de lichiditate	26
2.4. Riscul de piață.....	28
2.5. Riscul de contagiune.....	32
3. POLITICA MACROPRUDENȚIALĂ.....	34
3.1. Instrumentele macroprudențiale aplicate	34
3.2. Comitetul Național de Stabilitate Financiară	36
4. RISCURILE SECTORULUI NEBANCAR.....	38
4.1. Sectorul asigurărilor	38
4.2. Sectorul de creditare nebancaară.....	39
4.3. Prestatorii de servicii de plată nebancaari	42
5. SISTEMELE DE PLĂȚI ȘI DECONTĂRI DE IMPORTANȚĂ SISTEMICĂ DIN RM.....	43
5.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare.....	43
5.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare	44
6. EVOLUȚII RECENTE ȘI PERSPECTIVE	45
6.1. Reglementări cu implicații asupra stabilității financiare	45
6.2. Garantarea depozitelor din sectorul bancar	47
ANEXE.....	49
Sondajul privind riscul sistemic	49

LISTA ABREVIERILOR

AEÎ	Asociație de economii și împrumut
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
CBN	Certificate ale Băncii Naționale a Moldovei
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNSF	Comitetul Național de Stabilitate Financiară
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
DCU	Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare
DEPPG	Datoria externă publică și public garantată
DST	Drepturi speciale de tragere (XDR)
DSTI	Raportul serviciului datoriei la total venit (debt service to income)
EUR	Moneda unică europeană (euro)
FGDSB	Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
FMI	Fondul Monetar Internațional
FX	Valută
HCE	Hotărârea Comitetului executiv al BNM
IFRS	Standardul Internațional de Raportare Financiară
IHH	Indicele Herfindahl-Hirschman
LTV	Raportul dintre credite și valoarea gajului (loan-to-value)
MDL	Leu moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
NPL	Credite neperformante
O-SII	Societate de importanță sistemică
OS	Obligațiuni de stat
PVD	Poziția valutară deschisă
RO	Rezerve obligatorii
ROA	Rentabilitatea activelor
ROE	Rentabilitatea capitalului
SAPI	Sistemul automatizat de plăți interbancare
SCDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
SIC	Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar S.U.A.
VBS	Venitul bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

NOTE

Raportul asupra stabilității financiare a fost elaborat de către Direcția stabilitate financiară, sub coordonarea prim-viceguvernatorului BNM, Vladimir Munteanu.

Echipa care a elaborat raportul mulțumește colegilor din Departamentul piețe financiare, Departamentul sisteme de plăți, Departamentul reglementare și autorizare, Departamentul supraveghere bancară, Departamentul raportări și statistică, pentru informația și comentariile transmise.

Raportul a fost examinat de Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei și aprobat în ședința din 12 noiembrie 2020.

SINTEZĂ

Pe parcursul anului 2019, sistemul financiar al Republicii Moldova a fost caracterizat de un nivel înalt de reziliență, cu evoluții neuniforme ale riscurilor la care este expus.

Creșterea economică a continuat pe fundalul unor vulnerabilități interne (inflația volatilă) și externe (soldurile negative ale contului curent și de capital, încetinirea ritmului de creștere economică pe plan mondial în consecința tensiunilor comerciale, a problemelor fiscale în unele state ale UE și a Brexit-ului), sistemul financiar contribuind parțial la redresarea situației economice. Creșterea creditului bancar s-a accelerat, continuând trendul ascendent stabilit în anul precedent. Creditarea populației (persoanele fizice) a continuat dinamica ascendentă, majorându-se finanțările acordate atât de sectorul bancar, cât și de cel nebancar.

Sectorul bancar a realizat performanțe financiare satisfăcătoare, menținându-și pozițiile solide de profitabilitate și solvabilitate. Băncile și-au păstrat gradul de capitalizare adecvat în procesul de punere în aplicare a standardelor Basel III. În anul 2019, creșterea creditului bancar s-a accelerat, continuând trendul ascendent stabilit în anul precedent. Băncile și-au continuat efortul de reducere a creditelor nefavorabile din portofolii, rata creditelor neperformante constituind 8,5 la sută la finele anului. Cu toate acestea, riscul de credit continuă să prezinte cea mai semnificativă amenințare la adresa stabilității sectorului bancar, ceea ce evidențiază importanța menținerii unor poziții de capital suficiente pentru absorbția pierderilor estimate chiar și în cele mai pesimiste scenarii aferente deteriorării calității activelor.

Pe parcursul anului 2019, băncile au înregistrat o poziție favorabilă de lichiditate, iar excedentul de lichiditate din sectorul bancar s-a restrâns pe fondul sporirii direcționării activelor lichide pentru creditare, astfel, în anul 2019 a continuat tendința pozitivă a gradului de intermediere bancară stabilită în 2018.

Evoluția accelerată a sectorului de creditare nebancară a continuat, depășind ritmul creșterii economiei naționale, însă, comparativ cu anii precedenți creditarea nebancară a populației a crescut într-un ritm inferior creditării bancare. Astfel, continuă să existe premise pentru acumularea riscurilor în sectorul de creditare nebancară și pentru creșterea nivelului general de îndatorare a populației. Riscul de credit aferent împrumuturilor atașate la valută rămâne accentuat, având potențialul de a contribui la creșterea expunerii debitorilor, la fragilizarea situației lor financiare și, respectiv, la creșterea riscului de nerambursare a împrumuturilor în cazul fluctuațiilor nefavorabile a cursului valutar.

Continuarea procesului de aliniere a legislației naționale la standardele internaționale este esențială pentru promovarea unui sector financiar sigur, stabil și transparent. Per ansamblu, în anul 2019 au fost realizate multiple modificări ale cadrului legislativ și normativ în contextul consolidării stabilității financiare. Astfel, BNM a continuat elaborarea/modificarea actelor normative întru executarea Legii nr.202/2017 privind activitatea băncilor, și anume a fost aprobat Regulamentul cu privire la expunerile mari, s-au operat modificări la Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate și la Regulamentul cu privire la lichiditatea băncii, a fost modificată lista jurisdicțiilor ce nu implementează standarde internaționale de transparență. Totodată a fost aprobat un nou regulament cu privire la SAPI, perfecționate reglementările pentru prestatorii de servicii de plată nebankari și îmbunătățit cadrul legal aferent domeniului valutar. În ce privește cadrul de reglementare aplicabil sectorului nebancar, a fost aprobat Regulamentul cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebancară.

1. CONTEXTUL ECONOMIC ȘI REAL

1.1. Evoluții economice

Pe parcursul anului 2019, economia Republicii Moldova a înregistrat creștere economică, fiind influențată de mulți factori interni și externi, precum creșterea economică din spațiul UE (+1,7 la sută) și CSI (+2,0 la sută), intrarea în vigoare a noilor reglementări și instrumente, conform standardelor Basel III, și stabilitatea cursului valutar. Totuși factori precum scăderea transferurilor bănești din străinătate prin sistemul bancar, creșterea șomajului și accentuarea deficitului bugetar au semnalat apariția unor vulnerabilități cu efect de temperare a tendințelor economice pozitive.

Tabelul 1.1.1. Principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova

Denumirea indicatorului	Valoarea în 2019	Modificare față de 2018
PIB, prețuri curente	210 351 mil. MDL	+3,6%
Rata anuală a inflației	7,1%	+6,1 p.p.
Rata de schimb MDL/USD	17,2305 MDL	+0,4%
Rata de schimb MDL/EUR	19,2060 MDL	-1,3%
Activele de rezervă	3 059,6 mil. USD	+2,2%
Deficitul Bugetului Public Național	-5 920,0 mil. MDL	+231,9%
Datoria de stat	52 772,2 mil. MDL	+1,5%
Soldul contului curent ¹	-1 119,1 mil. USD	-5,6%
Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi de bunuri și servicii	55,2%	+1,2 p.p.
Poziția investițională internațională netă	-4 985,7 mil. USD	+22,4 %
Rata șomajului	4,3%	+43,3 p.p.
Remiteri personale nete / PIB	12,8%	-0,2 p.p.

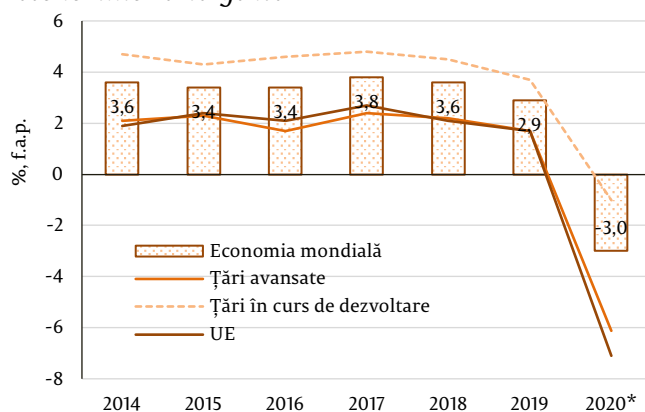
Sursa: elaborat de BNM în baza datelor BNM, BNS

Din anul 2010, economia globală a înregistrat o creștere anuală robustă, dinamica pozitivă continuând și în 2019, însă cu o creștere mai moderată de 2,9 la sută. În mare parte, creșterea a fost condiționată de evoluțiile pozitive ale dinamicii PIB al economiilor emergente din Asia, în particular creșterii generate de China, India și țările grupului ASEAN-5² care au continuat să constituie locomotiva creșterii economice mondiale, pe când în SUA măsurile de stimulare economică și recordurile setate de piețele financiare au continuat să fie un mecanism generator de creștere economică, astfel încât țara a înregistrat o majorare a PIB-ului de 2,3 la

sută. Totodată, tensiunile dintre SUA și China, precum și multiplele runde de „război tarifar” ce au avut loc între aceste două țări pe parcursul anului au produs un efect de încetinire asupra creșterii economice mondiale. Încetinirea care a început în prima jumătate a anului s-a accentuat ulterior odată cu scăderea volumului de producție industrială.

În spațiul UE, creșterea economică a continuat însă cu un ritm mai redus. Astfel, la finele anului 2019, creșterea anuală a atins valoarea de 1,2 la sută, fiind cu 0,9 p.p. inferioară celei înregistrate în anul precedent. Cererea externă slabă, problemele fiscale în unele state membre și Brexit-ul au fost factorii dominanți în temperarea creșterii economice la nivelul UE.

Figura 1.1.1. Cea mai pronunțată creștere anuală a PIB la finele anului 2019 a fost înregistrată în grupul economiilor emergente

* - prognoza FMI

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor FMI

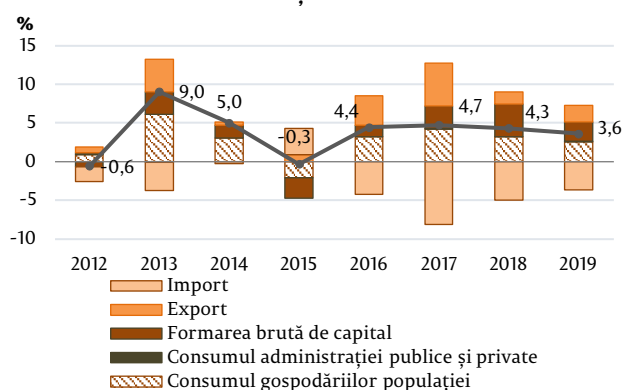
În anul 2019, PIB-ul Republicii Moldova a înregistrat o creștere în termeni reali de 3,6 la sută, această dinamică fiind cu 0,7 p.p. inferioară celei din anul 2018 (Figura 1.1.2).

Creșterea economică a fost mai pronunțată din trimestrul II, urmare activizării sectoarelor construcțiilor și comerțului cu amănuntul începând cu finele primului trimestru al anului, menținându-se un nivel înalt de performanță până la sfârșitul perioadei de raportare. În același timp, contribuții pozitive, dar mai reduse, au fost generate de creșterea din domeniile industriei (industria extractivă, prelucrătoare, producția și furnizarea de energie electrică și

¹ Indicatorii conturilor internaționale (BP, PII, DE) sunt calculați conform metodologiei MBP6.

² Indonezia, Malaysia, Filipine, Tailanda, Vietnam

Figura 1.1.2. Creșterea PIB în anul 2019 a înregistrat un nivel mai scăzut, urmare a performanței reduse a factorilor determinanți

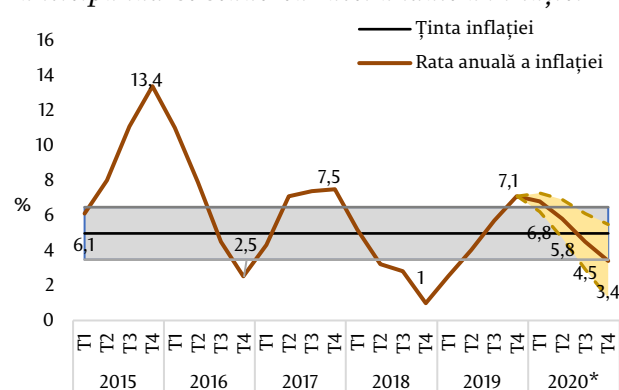
Sursa: elaborat de BNM în baza datelor BNS

termică), informațiilor și comunicațiilor. În același timp, un impact negativ la creșterea PIB a fost generat de către sectoarele agriculturii, silviculturii și pescuitului, dar și de administrația publică și apărare, asigurări sociale obligatorii, învățământ, sănătate și asistență socială.

În anul 2019, venitul disponibil al populației a cunoscut o dinamică favorabilă, atingând nivelul de 2 880,6 MDL pe lună per persoană, în creștere cu 20,9 la sută față de anul precedent. Astfel, ritmul de creștere a veniturilor disponibile a fost cu mult superior celui înregistrat în 2018 de 6,2 p.p. Această creștere a fost determinată preponderent de veniturile din activitatea salarială și prestațiile sociale, structura principalelor componente ale venitului disponibil rămânând neschimbată.

În anul 2019, rata medie a inflației a constituit 4,8 la sută, cu 1,7 p.p. mai mult decât în 2018. În perioada respectivă, rata anuală a inflației a înregistrat o evoluție ascendentă, crescând de la 2,2 la sută în luna ianuarie 2019, până la 7,5 la sută în luna decembrie 2019 (Figura 1.1.3). Pentru perioada 2020-2021 se anticipează o traiectorie descendentă a ratei medii a inflației până în primul trimestru al anului 2021, cu o relansare ulterioară până la finele orizontului de prognoză. Începând cu trimestrul IV 2020, rata anuală a inflației se va plasa sub intervalul de variație, revenind în interval către trimestrul IV 2021.

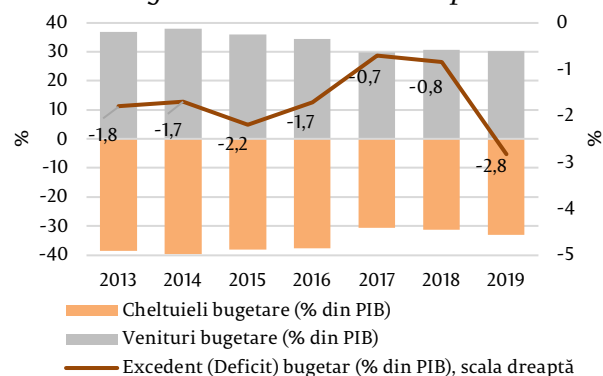
Figura 1.1.3. Rata anuală a inflației s-a plasat pe o traiectorie ascendentă pronunțată, în 2020 anticipându-se scăderea ratei anuale a inflației

Sursa: BNM

Indicatorii bugetului public național au înregistrat o deteriorare pe parcursul anului 2019, astfel încât deficitul bugetului public național a constituit 5 920,0 mil. MDL sau 2,8 la sută din PIB. Deficitul bugetar s-a majorat semnificativ comparativ cu anul 2018, atât în valori nominale, cât și ca pondere în PIB (Figura 1.1.4).

Figura 1.1.4. Deficitul bugetului public național în 2019 a înregistrat o deteriorare în raport cu PIB

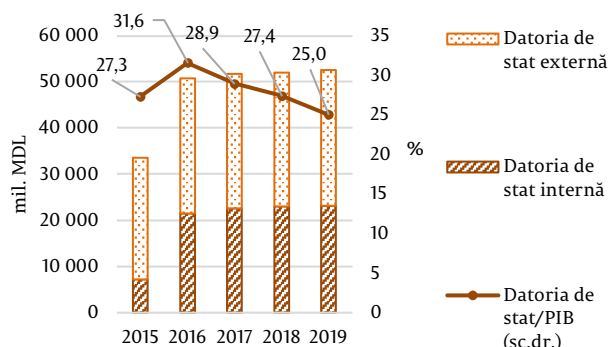
Sursa: elaborat de BNM în baza datelor BNS

1.2. Datoria de stat

Conform datelor MF la situația din 31 decembrie 2019, indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat se încadrează în limitele recomandate și nu produc riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării.

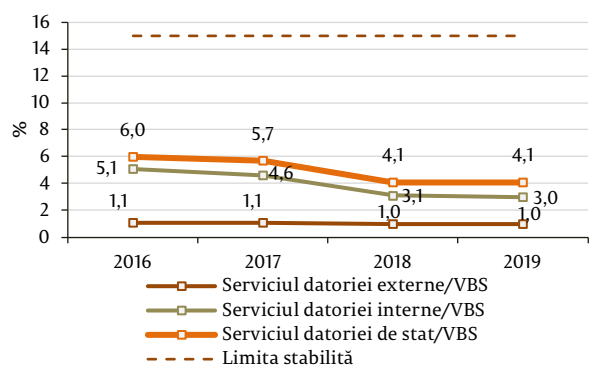
Ponderea datoriei de stat în PIB s-a micșorat cu 2,4 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2018, iar ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat a rămas constantă la valoarea de 4,1 la sută (Figura 1.2.1 și Figura 1.2.2).

Figura 1.2.1. Datoria de stat s-a majorat cu 0,9 la sută față de anul precedent și a constituit 52 494 mil. MDL

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor MF

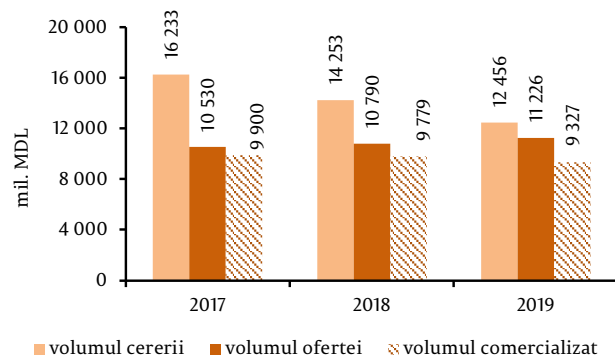
Figura 1.2.2. Serviciul datoriei de stat în raport cu veniturile totale ale bugetului de stat nu a înregistrat schimbări semnificative

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor MF

Soldul datoriei de stat a constituit 52 494,3 mil. MDL, majorându-se cu 481,7 mil. MDL sau cu 0,9 la sută față de sfârșitul anului 2018 din contul majorării soldului datoriei de stat externe cu 372,1 mil. MDL și a celei interne cu 109,6 mil. MDL (Figura 1.2.3). Majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată de finanțarea internă

Figura 1.2.3. Volumul VMS comercializate și-a continuat trendul descendent în anul 2019

Sursa: BNM

netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul anului, iar a datoriei externe - de finanțarea externă netă pozitivă și de evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu USD.

Emisiunile de VMS

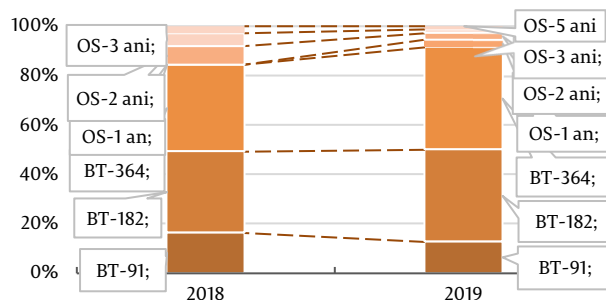
Pe parcursul anului 2019, prin cele 49 de licitații, MF a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 11 225,5 mil. MDL. Cererea la VMS a constituit 12 456,4 mil. MDL, fiind superioară ofertei cu 1 230,9 mil. MDL sau de circa 1,1 ori.

Ca rezultat, au fost comercializate VMS la prețul de cumpărare în sumă de 9 327,1 mil. MDL, ceea ce este cu 452,3 mil. MDL mai puțin decât volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2018. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 8 987,5 mil. MDL, dintre care 345,5 mil. MDL VMS emise pentru crearea unei rezerve de lichidități.

Pe piața primară în această perioadă au continuat să fie emise 7 tipuri de VMS: bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91, 182 și 364 de zile, precum și obligațiuni de stat cu maturitatea de 1, 2, 3 și 5 ani.

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (41,6 la sută), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (37,3 la sută) și cele cu scadența de 91 zile (12,7 la sută) (Figura 1.2.4).

Figura 1.2.4. Bonurile de trezorerie cu scadență de până la 1 an continuă să dețină ponderea majoritară în VMS comercializate în 2019

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor MF

În anul 2019, în legătură cu cererea la VMS preponderent pe termen scurt, volumul comercializat al OS pe termen de 2, 3 și 5 ani a constituit 263,9 mil. MDL (2,8 la sută din volumul total comercializat), 131,6 mil. MDL (1,4 la sută), și respectiv 120,9 mil. MDL (1,3 la sută), care comparativ cu perioada analogică a anului 2018 s-a micșorat cu 464,8 mil. MDL, 597,1 mil. MDL și respectiv 607,8 mil. MDL.

Volumul VMS procurat de investitorii nebancari s-a majorat comparativ cu perioada analogică a anului 2018 cu 220,9 mil. MDL, înregistrând 1 767,5 mil. MDL, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 19,0 la sută. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 81,0 la sută în totalul VMS procurate. Printre cele mai active bănci - dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară de la începutul anului 2019, se numără: B.C. „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., și BC „Moldova – Agroindbank” S.A.

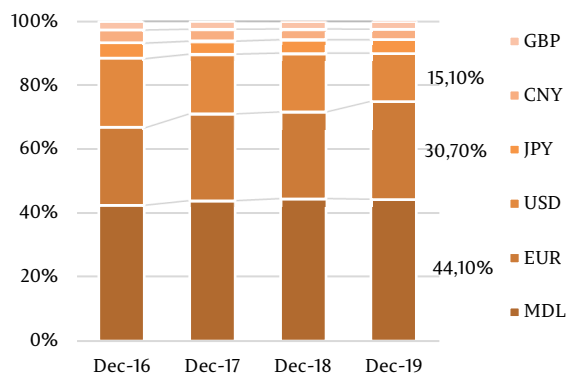
Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept riscuri de piață sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei dobânzii.

Riscul valutar

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, afectând atât costul, cât și volumul acesteia. La finele anului de referință, 55,9 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe (Figura 1.2.5), în

Figura 1.2.5. Datoria de stat în valută nu a suferit modificări structurale pe parcursul anului 2019

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor MF

totalitate denominată în valută. Astfel, în 2019, ponderea datoriei de stat externe a crescut cu 0,2 p.p.

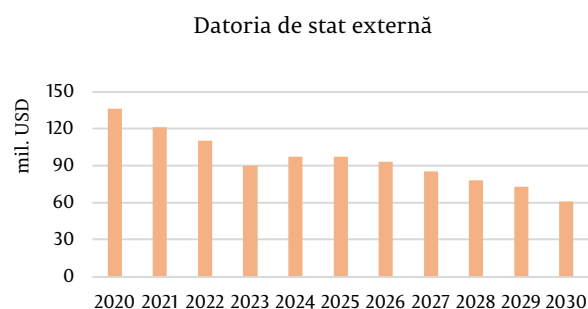
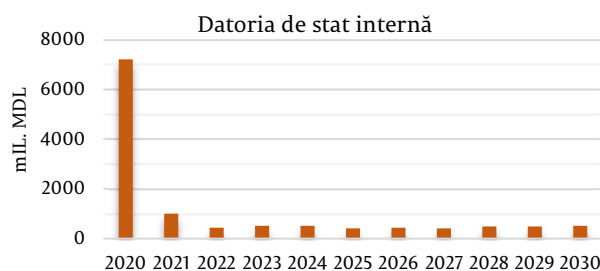
Structura datoriei de stat pe monede, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliului datoriei de stat față de EUR și USD, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a riscului valutar. Astfel, ponderea datoriei de stat în EUR și USD reprezintă 45,8 la sută din portofoliul datoriei de stat (Figura 1.2.5).

Riscul de refinanțare

Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Proгноza pentru profilul rambursării datoriei de stat interne denotă vârful de plată în anul 2020, condiționat de faptul că datoria de stat internă constă, preponderent, din instrumente cu termenul de rambursare scurt. Conform datelor MF, în anul 2020 urmează a fi rambursate VMS cu maturitatea de patru ani în sumă totală de 240,0 mil. MDL, conform Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către MF a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Figura 1.2.6. Prognoza rambursării datoriei de stat interne denotă poziția dominantă a datoriei pe termen scurt, în timp ce rambursarea datoriei de stat externe va atinge punctul culminant în anul 2020

Sursa: MF

Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Analiza datoriei de stat externe arată o diminuare treptată a cuantumului plăților spre rambursare începând cu anul 2020 și până în anul 2023, după care datoria de stat externă se va stabiliza, continuând să aibă o dinamică de micșorare.

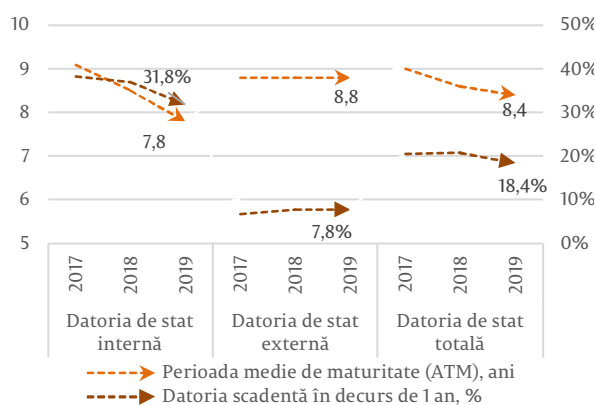
Perioada medie de maturitate și datoria scadentă într-un an.

La situația de la finele anului de raportare, 31,8 la sută din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce anticipează acumularea de risc de rată a dobânzii la ulterioara finanțare a deficitului bugetului de stat.

Comparativ cu anul precedent, datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a diminuat cu 5,2 p.p., ceea ce se explică prin majorarea ponderii obligațiunilor cu maturitatea de 3 și 5 ani în circulație, dar și ca urmare a reemisiunii VMS convertite aflate în portofoliul BNM, pe parcursul anului 2019, preponderent la o maturitate de 2 ani, acestea urmând să ajungă la scadență în anul 2021. Totodată, perioada medie de maturitate s-a diminuat cu 0,7 ani.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, astfel încât 7,8 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

Figura 1.2.7. Perioada medie de maturitate a datoriei de stat s-a diminuat cu circa 2 luni

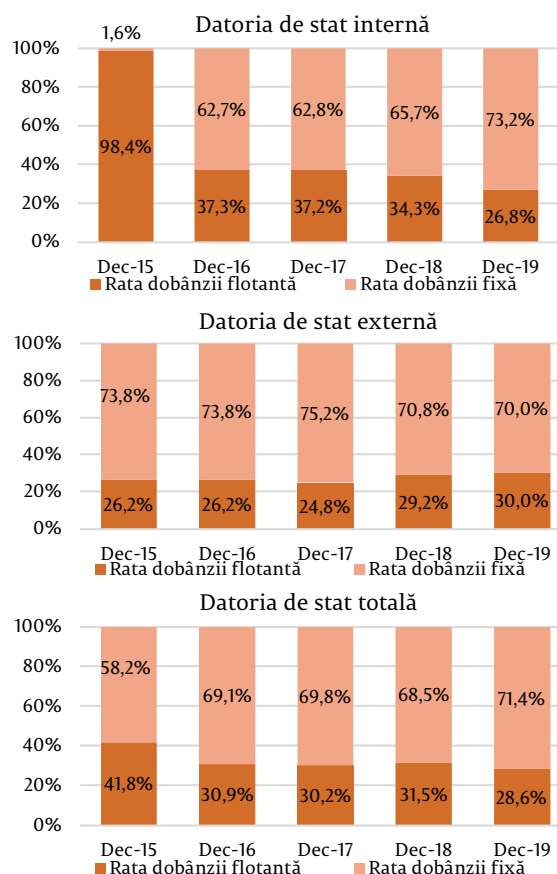

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor MF

Riscul ratei dobânzii

La situația din 31 decembrie 2019, datoria de stat internă a fost formată din 73,2 la sută (+7,5 p.p față de anul precedent) datorie purtătoare de rată a dobânzii fixă.

Figura 1.2.8. Datoria de stat este acordată, în mare parte, cu dobândă fixă

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor MF

Această majorare a fost influențată de creșterea ponderii obligațiunilor de stat interne, în circulație, cu rata fixă a dobânzii (1, 2, 3 și 5 ani). Astfel, la 31 decembrie 2019, instrumentele cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt obligațiunile de stat cu maturitatea de 1, 2, 3 și 5 ani, VMS pentru executarea de către MF a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat, dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

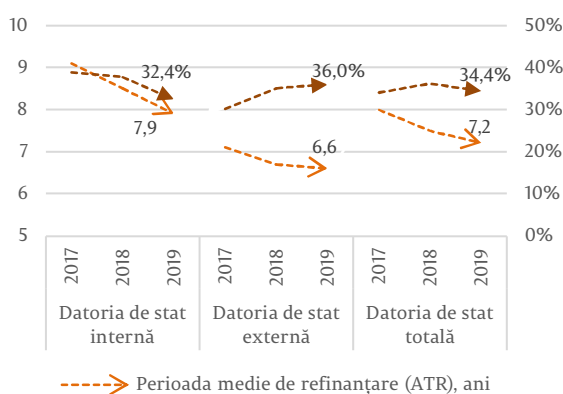
Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se constată o creștere ușoară a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Astfel, aceasta a constituit 30,0 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 0,8 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2018.

În ce privește datoria de stat totală, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă reprezintă 28,6 la sută și reflectă o diminuare cu 2,9 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2018. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă (atât în cadrul datoriei de stat externe, cât și a celei interne), prezintă risc al ratei dobânzii, precum și risc de refinanțare în principal din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an.

Perioada medie de refixare³ și datoria ce urmează a fi refixată într-un an.

Datoria de stat externă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât 36,0 la sută din datoria de stat externă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de un an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piețele financiare internaționale va afecta direct costurile aferente datoriei de stat externe. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în medie, în decurs de 6,6 ani, cu 0,1 ani mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2018.

Figura 1.2.9. Datoria de stat externă prezintă acumulare de risc de refixare a ratei dobânzii pe fondul rambursării împrumuturilor cu dobândă fixă

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor MF

Cu toate acestea, datoria de stat internă înregistrează la situația din 31 decembrie 2019 o micșorare a datoriei cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de un an cu 5,3 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată la sfârșitul anului 2018, fapt ce se explică în mare parte prin reemisiunea în anul 2019 a VMS convertite,

aflate în portofoliul BNM, la maturități mai îndelungate. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat interne sunt refixate, în medie, în decurs de 7,9 ani, cu 0,6 ani mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2018.

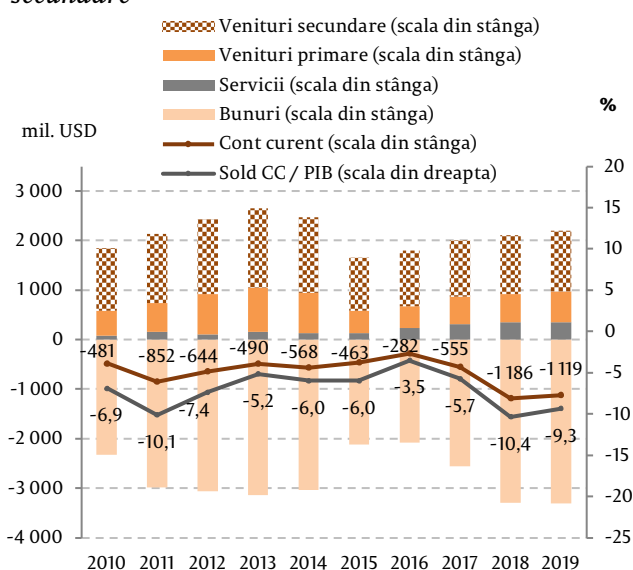
Cât privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întregului portofoliu este de 7,2 ani (în descreștere cu 0,3 ani comparativ cu 2018), totuși 34,4 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de un an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

1.3. Evoluția sectorului extern

Deficitul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova s-a redus cu 5,6 la sută în anul 2019 datorită creșterii excedentului veniturilor primare și secundare. Soldul negativ al poziției investiționale internaționale s-a aprofundat cu 22,4 la sută, iar datoria externă brută s-a majorat, în valoare absolută, cu 1,3 la sută față de începutul anului 2019.

În perioada de referință, soldul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova a înregistrat un deficit de 1 119,07 mil. USD, care s-a redus cu 5,6 la sută comparativ cu cel consemnat în anul 2018 (Figura 1.3.1).

Figura 1.3.1. Deficitul contului curent se micșorează datorită creșterii excedentului veniturilor primare și secundare

Sursa: BNM

³ Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Raportat la PIB, deficitul a constituit 9,3 la sută, în scădere cu 1,1 puncte procentuale comparativ cu anul 2018. Sursa deficitului contului curent a fost comerțul exterior cu bunuri, celelalte componente înregistrând solduri excedentare în creștere, cu excepția serviciilor, al căror sold a scăzut (dar a rămas excedentar).

Deficitul comerțului exterior cu bunuri înregistrat în balanța de plăți (fără bunurile după/pentru prelucrare) a constituit 3 311,76 mil. USD, aprofundându-se cu 0,5 la sută, deoarece importurile au crescut mai mult (+160,61 mil. USD) decât exporturile (+142,85 mil. USD), comparativ cu anul 2018.

Majorarea importului de bunuri, alimentată de sporirea formării brute de capital fix și de creșterea consumului final al gospodăriilor casnice, s-a încetinit pe parcursul anului, până la stagnare în trimestrul IV 2019. Aceasta se explică prin faptul că, deși veniturile populației au sporit în anul 2019, în a doua jumătate a anului ritmurile de creștere a salariilor și a pensiilor s-au diminuat. Cu toate că prețurile la bunurile importate au scăzut, valoarea importurilor a crescut ca urmare a majorării volumelor fizice. Valoarea importurilor provenite din UE (după principiul țării de livrare) a fost în creștere cu 3,3 la sută, iar cea a importurilor din CSI au înregistrat o dinamică negativă (-1,4 la sută). Importurile din alte țări au înregistrat o creștere de 7,5 la sută față de anul 2018.

În pofida evoluției nefavorabile a prețurilor la bunurile exportate, valoarea exporturilor, de asemenea, a crescut grație majorării volumelor fizice. Din punct de vedere geografic, cea mai mare contribuție la creșterea exporturilor a venit de la categoria „alte țări” (altele decât UE și CSI), exporturile către acestea majorându-se cu 26,6 la sută față de anul 2018. Din cauza ritmurilor modeste de creștere economică înregistrate de unii dintre principalii parteneri comerciali, exporturile Republicii Moldova către statele UE au crescut doar cu 1,8 la sută, iar către țările CSI – cu 4,6 la sută. În agricultură s-au făcut resimțite ploile abundente cu grindină din vara anului 2019, care au afectat culturile de floarea-soarelui, grâu și porumb (drept rezultat, în trimestrul IV 2019 au scăzut și exporturile de aceste culturi).

Diminuarea soldului pozitiv al balanței serviciilor cu 1,3 la sută până la 350,63 mil. USD a fost cauzată de creșterea importurilor și de încetinirea ritmului de majorare a exporturilor de servicii. Cea din urmă a fost, în mare parte, legată de scăderea exporturilor de servicii de transport. De asemenea, constatăm scăderea continuă și accentuată a exporturilor de servicii de telecomunicații. Exportul de servicii de prelucrare a materiei prime s-a majorat pe parcursul anului 2019, însă trebuie de menționat că în a doua jumătate a anului a avut o dinamică negativă. Impactul a fost estompat de creșterea semnificativă a exporturilor de servicii de informatică și de alte servicii pentru afaceri.

Excedentul veniturilor primare a crescut în anul 2019 cu 9,7 la sută față de 2018, până la 621,07 mil. USD. Remunerarea salariaților rezidenți pentru munca prestată patronilor nerezidenți s-a majorat cu 2,2 la sută, concomitent s-au diminuat ieșirile de venituri din investiții (-8,1 la sută), în special a veniturilor ce revin investițiilor de portofoliul și a altor investiții.

Soldul pozitiv al veniturilor secundare a constituit 1 220,99 mil. USD, majorându-se cu 2,9 la sută comparativ cu anul 2018. Transferurile personale primite din exterior de rezidenții moldoveni s-au majorat cu 5,7 la sută. A crescut semnificativ și volumul asistenței tehnice și al granturilor primite în cadrul cooperării internaționale (+24,7 la sută față de anul 2018).

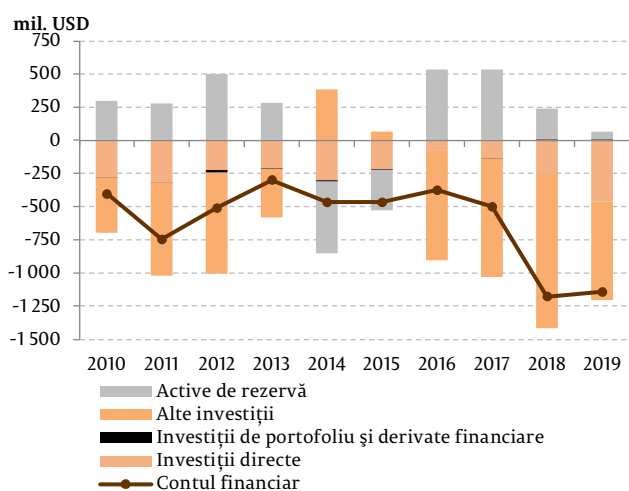
Contul de capital a consemnat un sold negativ de 49,88 mil. USD, care s-a deteriorat cu 41,0 la sută față de anul 2018. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat (70,81 mil. USD), în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 20,95 mil. USD.

Din cauza soldurilor negative ale conturilor curent și de capital, economia națională s-a confruntat cu necesitatea de finanțare externă în sumă de 1 168,95 mil. USD (9,8 la sută în raport cu PIB).

În anul 2019, contul financiar s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 1 141,02 mil. USD (Figura 1.3.2) ca urmare a majorării nete a

pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 599,17 mil. USD generate de tranzacțiile efective, concomitent cu scăderea netă a activelor financiare externe ale rezidenților cu 541,85 mil. USD.

Figura 1.3.2. Contul financiar s-a soldat cu intrări nete de capital, ca rezultat al intrărilor nete înregistrate la investiții directe și alte investiții, în timp ce creșterea activelor de rezervă a determinat ieșiri de capital

Notă: (+) ieșiri nete, (-) intrări nete de capital

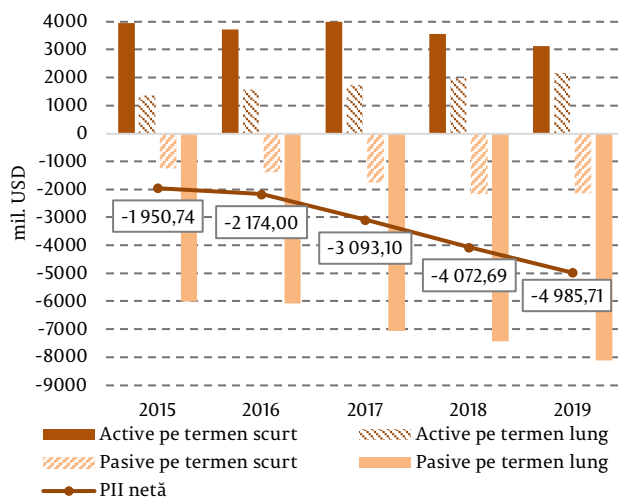
Sursa: BNM

Pasivele s-au majorat, în special, datorită creșterii nete a angajamentelor sub formă de investiții directe cu 501,61 mil. USD. La pasivele sub formă de împrumuturi externe au fost înregistrate trageri nete în sumă de 96,13 mil. USD (trageri – 571,25 mil. USD, rambursări – 475,12 mil. USD). Administrația publică, inclusiv cea locală, a contractat în anul 2019 împrumuturi externe noi în valoare de 149,26 mil. USD, rambursările efectuate de administrația publică în aceeași perioadă au constituit 125,50 mil. USD. BNM a primit de la FMI 18,48 mil. USD, dar a rambursat 55,38 mil. USD din împrumuturile contractate anterior. Băncile licențiate au efectuat rambursări nete în sumă de 21,54 mil. USD, iar celelalte sectoare – trageri nete de 130,81 mil. USD. De asemenea, pasivele au crescut cu 10,76 mil. USD ca urmare a primirii nete de către rezidenți a creditelor comerciale și avansurilor de la partenerii comerciali nerezidenți. Concomitent, pasivele sub formă de numerar și depozite au înregistrat o diminuare netă cu 4,86 mil. USD, determinată de retragerile de mijloace de pe conturile nerezidenților deschise în băncile comerciale rezidente.

Diminuarea activelor financiare a fost determinată de scăderea netă a activelor sub formă de numerar și depozite cu 537,56 mil. USD (din care activele băncilor licențiate au crescut cu 46,33 mil. USD, iar activele altor sectoare s-au redus cu 583,89 mil. USD, fiind în continuare una din sursele principale de finanțare a deficitului de cont curent). Partenerii comerciali nerezidenți au efectuat achitări nete în valoare de 116,81 mil. USD la creditele comerciale și avansurile acordate anterior de către rezidenții moldoveni, diminuând astfel activele financiare externe. Totodată, majorarea netă a activelor oficiale de rezervă ale BNM cu 60,49 mil. USD pe parcursul anului 2019 a influențat activele totale în sensul creșterii. De asemenea, s-au mărit cu 40,09 mil. USD activele externe ale rezidenților sub formă de investiții directe. S-au majorat cu 7,39 mil. USD în valoare netă și activele externe ale rezidenților sub formă de împrumuturi acordate nerezidenților. Activele externe ale rezidenților sub formă de investiții de portofoliu au crescut cu 4,55 mil. USD în valoare netă, determinate de investițiile băncilor licențiate în titluri de creanță.

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, la 31.12.2019, a constituit -4 985,71 mil. USD, soldul debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2018 cu 22,4 la sută (Figura 1.3.3).

Figura 1.3.3. Poziția investițională internațională amplifică soldul net debitor

Sursa: BNM

Activele financiare externe au însumat 5 290,47 mil. USD, în scădere cu 4,5 la sută de la începutul anului, iar pasivele – 10 276,18 mil. USD, în creștere cu 6,9 la sută.

Pasivele pe termen scurt au fost acoperite prin activele pe termen scurt în proporție de 145,1 la sută (-19,7 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2018).

Ponderea cea mai mare în stocul de active financiare externe le-a revenit în continuare activelor de rezervă (57,8 la sută). Pe parcursul anului 2019, stocul activelor oficiale de rezervă s-a majorat cu 2,2 sută comparativ cu stocul de la începutul anului, constituind 3 059,63 mil. USD la 31.12.2019. Volumul activelor oficiale de rezervă corespunde tuturor criteriilor de suficiență: (i) acoperirea a cel puțin 3 luni de importuri de bunuri și servicii (au acoperit 5,6 luni de import efectiv); (ii) acoperirea integrală prin rezerve a datoriei externe pe termen scurt (au acoperit 141,7 la sută); (iii) acoperirea a 20 la sută din masa monetară M2 (au acoperit 83,4 la sută); (iv) acoperirea a 100-150 la sută din suma: 30 la sută din datoria pe termen scurt + 15 la sută din alte angajamente + 5 la sută din M2 + 5 la sută din exporturi de bunuri și servicii (au acoperit 196,9 la sută).

Stocul angajamentelor sub formă de investiții directe a crescut semnificativ pe parcursul anului (+15,9 la sută) și a totalizat 4 733,94 mil. USD, reprezentând 46,1 la sută din totalul pasivelor externe.

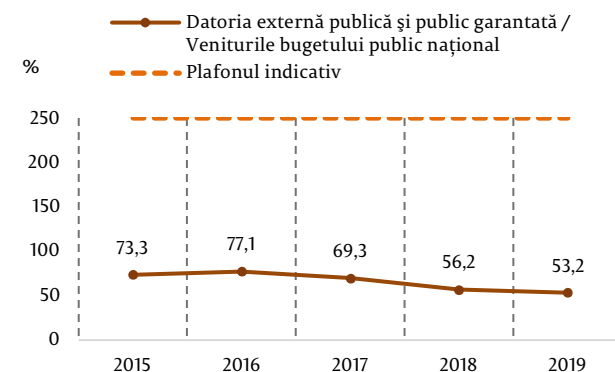
Datoria externă brută. La finele anului 2019, datoria externă brută a Republicii Moldova a constituit 7 416,08 mil. USD, ceea ce reprezintă 62,0 la sută raportat la PIB. Aceasta s-a majorat cu 1,3 la sută în valoare absolută, dar a scăzut cu 1,9 p.p. relativ la PIB datorită PIB-ului în creștere.

Cea mai mare parte a datoriei externe brute îi revine datoriei pe termen lung (71,1 la sută), care a constituit 5 269,57 mil. USD la 31.12.2019, în creștere cu 2,0 la sută față de începutul anului. Datoria externă pe termen scurt s-a micșorat cu 0,5 la sută pe parcursul anului și a constituit 2 146,51 mil. USD la 31.12.2019.

La finele anului 2019, datoria externă privată negarantată s-a cifrat la 5 496,93 mil. USD, în creștere cu 2,1 la sută față de finele anului 2018.

Datoria externă publică și public garantată (DEPPG) a reprezentat 25,9 la sută din totalul datoriei externe, însumând 1 919,15 mil. USD (-0,6 la sută de la începutul anului).

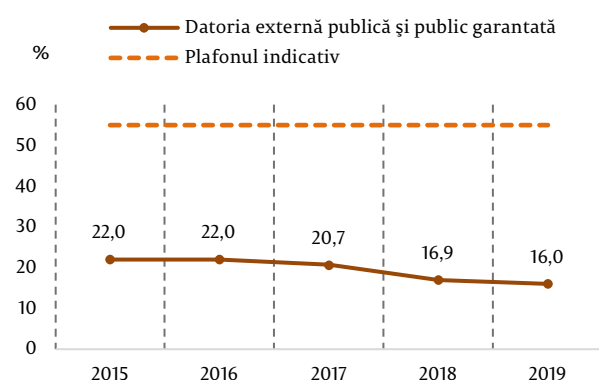
Figura 1.3.4. DEPPG raportată la veniturile bugetului public național a scăzut comparativ cu anul 2018, situându-se mult sub plafonul de 250 la sută

Sursa: BNM

DEPPG a rămas sustenabilă, toți indicatorii gradului de îndatorare externă fiind în limitele plafoanelor stabilite de Banca Mondială și FMI⁴: DEPPG raportată la veniturile bugetului public național a scăzut până la 53,2 la sută (Figura 1.3.4), iar raportată la PIB – până la 16,0 la sută (Figura 1.3.5).

Figura 1.3.5. DEPPG raportată la PIB a scăzut comparativ cu anul 2018, situându-se mult sub plafonul de 55 la sută

Sursa: BNM

⁴ Notă: Plafoane indicative în baza scorului CPIA (Country Policy and Institutional Assessment) elaborat de Banca Mondială. În anul 2019, indicele IDA resource allocation al Republicii Moldova a fost 3,72, astfel plafoanele s-au stabilit la nivelul: 55 la sută pentru raportul dintre datoria externă publică și public garantată (DEPPG) și PIB, 240 la sută pentru raportul dintre DEPPG și exporturi, 250 la sută pentru raportul dintre DEPPG și veniturile bugetului public național, 21 la sută pentru raportul dintre serviciul DEPPG și exporturi și 23 la sută pentru raportul dintre serviciul DEPPG și veniturile bugetului public național.

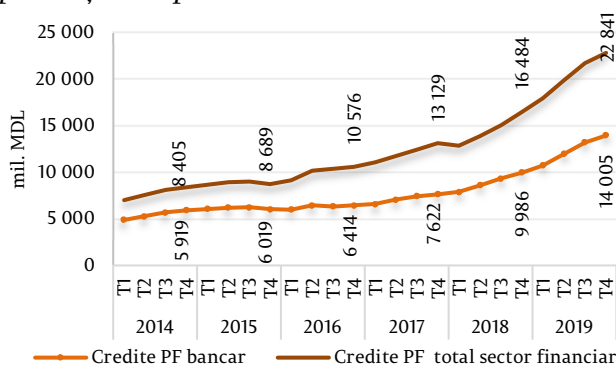
1.4. Îndatorarea sectorului privat

Îndatorarea populației față de bănci a continuat evoluția ascensivă pe parcursul ultimelor perioade, înregistrând o creștere mai accentuată pe parcursul trimestrului II, 2019. Totodată, portofoliul de credite acordate companiilor nefinanciare raportat la PIB este în descreștere și la un nivel relativ redus față de alte state europene.

Îndatorarea populației

În anul 2019, a continuat tendința ascendentă de creditare a persoanelor fizice (+38,6 la sută), valoarea împrumuturilor atrase majorându-se atât pe segmentul bancar, cât și pe cel nebancar. Însă, în comparație cu anii precedenți, sectorul de creditare bancară a persoanelor fizice a înregistrat un ritm de creștere superior (+40,2 la sută) față de sectorul nebancar (+36,0 la sută).

Figura 1.4.1. Creditarea persoanelor fizice de către sectorul bancar a înregistrat un ritm de creștere mai pronunțat comparativ cu sectorul nebancar

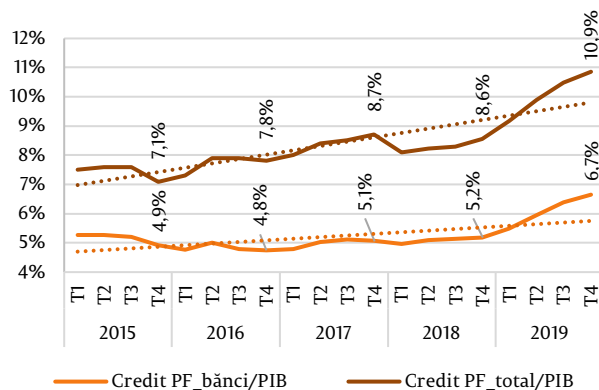

Sursa: BNM, CNPF

Conform rezultatelor sondajului de creditare, creșterea creditării bancare a fost stimulată atât de factori de ofertă (relaxarea ușoară a standardelor de creditare, în mare parte pentru creditele de consum acordate în monedă națională), cât și de factori de cerere (creșterea necesităților de finanțare a populației). Totodată, persistența concurenței atât între bănci, cât și cu OCN favorizează relaxarea condițiilor de creditare pentru consumatori, astfel având efect stimulatoriu asupra creditării populației.

Ponderea creditelor totale acordate populației s-a majorat până la valoarea de 10,9 la sută din PIB în 2019. Creditarea bancară a populației raportată la PIB a crescut cu 1,5 p.p. constituit 6,7 la sută (Figura 1.4.2).

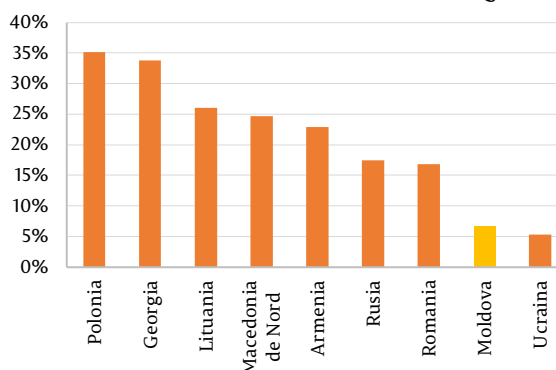
Figura 1.4.2. Ponderea îndatorării totale a populației relativ la PIB s-a majorat, pe fondul accelerării creditului populației într-un ritm superior creșterii economice

Sursa: BNM, CNPF, BNS

Totuși, acest indicator continuă să aibă o valoare inferioară comparativ cu majoritatea țărilor din regiune.

Figura 1.4.3. În Republica Moldova, creditarea PF în PIB este una dintre cele mai scăzute din regiune

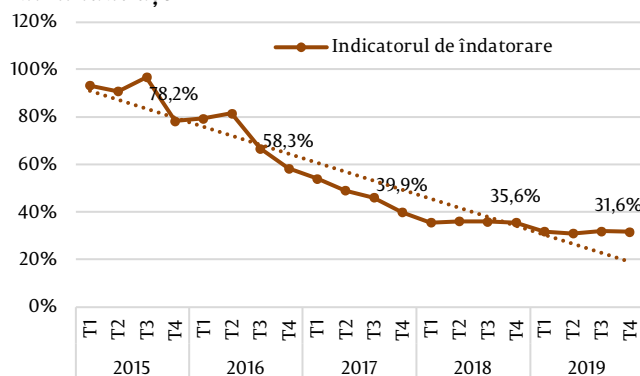
Sursa: www.ceicdata.com

Structura după destinație a creditelor acordate populației de către bănci la finele anului 2019 denotă că 48,7 la sută din soldul total al creditelor a fost destinat pentru consumul curent. Acest indicator arată o creștere cu 33,0 la sută față de finele anului 2018.

Totodată, în ultimii ani, urmare îmbunătățirii accesului la piața imobiliară, inclusiv datorită programului „Prima Casă” se atestă o creștere continuă a ponderii creditelor acordate populației pentru procurarea sau construcția imobilului. Astfel, în anul 2019 soldul creditelor acordate pe acest segment s-a majorat cu 58,0 la sută, deținând ponderea de 44,6 la sută din totalul creditelor acordate persoanelor fizice.

Indicatorul agregat de îndatorare⁵ bancară a populației a continuat trendul descrescător caracteristic ultimilor ani, totuși într-un ritm mai temperat. La finele anului 2019, acesta a reprezentat 31,6 la sută (Figura 1.4.4), fiind în scădere cu 4,0 p.p. față de perioada similară a anului precedent.

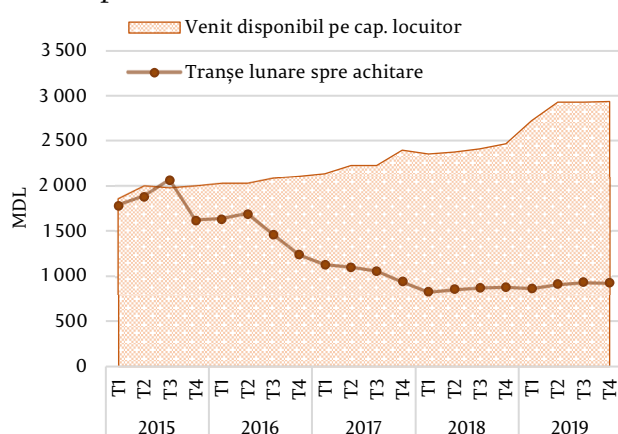
Figura 1.4.4. Pe parcursul anului 2019, nivelul de îndatorare a populației din Republica Moldova s-a diminuat ușor

Sursa: BNM, BNS

Scăderea gradului de îndatorare a fost determinată de majorarea relativ înaltă a venitului disponibil al populației, pe fundalul creșterii salariilor atât în sectorul bugetar cât și cel privat. În același timp, tranșele medii lunare spre achitare la soldul rămas la credite au crescut modest (Figura 1.4.5).

Figura 1.4.5. În 2019 venitul disponibil al populației a crescut mai semnificativ comparativ cu tranșele lunare spre achitare

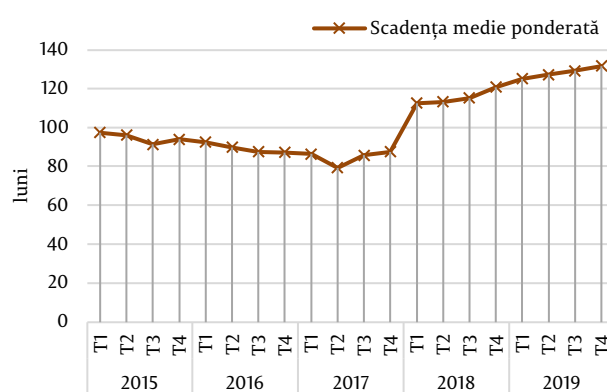
Sursa: BNM, BNS

În aceste condiții, se constată îmbunătățirea capacității de plată a debitorilor în raport cu

obligațiile financiare asumate, fapt ce facilitează utilizarea produselor financiare în rândul populației.

În anul 2019 a continuat să crească media ponderată a scadențelor la creditele acordate populației. La situația din luna decembrie 2019, scadența medie ponderată pe portofoliul aferent persoanelor fizice este de 132 luni sau de circa 11 ani, cu aproximativ un an mai mult față de valoarea aferentă anului precedent (Figura 1.4.6).

Figura 1.4.6. Urmare implementării programelor de creditare pe durată lungă, scadența medie ponderată la sold a continuat să crească

Sursa: BNM

De notat că, creditele cu sold semnificativ și maturitate lungă, cum ar fi cele ipotecare, au o influență majoră asupra mediei ponderate a scadențelor reziduale. În acest fel, rezultatul final elimină factorul cantitativ al creditelor de consum, cu maturități scurte, care ar putea distorsiona interpretarea indicatorului analizat.

În condițiile în care o parte importantă a creditării populației revine sectorului nebancar, în vederea minimizării riscului de supra îndatorare a persoanelor fizice, au fost operate o serie de ajustări la Legea cu privire la OCN. Astfel, la mijlocul anului 2020 intră în vigoare prevederile ce limitează costurile totale ale creditului nebancar oferit persoanelor fizice (pe un termen mai mic de 2 ani și/sau în care suma inițială debursată este de până la 50 de mii MDL) la mărimea care să nu depășească valoarea debursată conform contractului.

Totodată, o altă modificare legislativă importantă în acest sens se referă la

⁵ Indicatorul agregat de îndatorare reprezintă raportul dintre valoarea tranșelor medii lunare ce urmează a fi achitate pentru soldul rămas al creditelor la valoarea venitului disponibil pe cap de locuitor.

obligativitatea OCN de a prezenta informațiile aferente debitorilor la cel puțin unul din birourile istoriilor de credit care, la rândul lor, vor fi obligate să facă schimb de informații între

ele. Aceste prevederi vor permite o mai bună estimare a profilului de risc al debitorilor, dar și menținerea unui grad de îndatorare sustenabil.

Caseta 1. Proiectul de educație financiară

În anul 2019, BNM a lansat la nivel național proiectul de educație financiară „Învață! Dă sens banilor”. Acesta are drept scop îmbunătățirea capacității populației de a conștientiza riscurile și oportunitățile de ordin financiar, astfel încât, ajunși în fața unor situații, aceștia să ia decizii corecte în gestionarea propriilor venituri. Activitățile organizate și materialele informative

diseminate abordează cele mai importante concepte și produse financiare precum dobânda anuală efectivă, creditul de consum, leasing-ul auto, asigurarea, inflația etc. pentru a asigura un nivel cât mai înalt de cunoștințe financiare în rândul populației. Educația financiară este esențială pentru protecția consumatorilor, prevenirea eventualelor riscuri, inclusiv cel de supra îndatorare a populație, dar și a asigura echilibrul sistemului financiar.

Îndatorarea companiilor nefinanciare

Companiile nefinanciare sunt creditate, preponderent, de sectorul bancar, cota creditelor acordate de către acesta companiilor nefinanciare la finele anului 2019 fiind 93,6 la sută din creditele acordate de bănci și OCN.

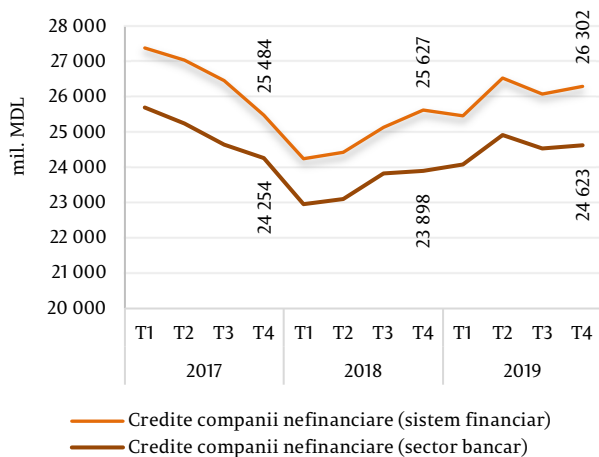
La finele anului 2019, îndatorarea companiilor nefinanciare față de bănci a prezentat o creștere ușoară după trendul de diminuare înregistrat în perioada 2016-2018. Astfel, pe parcursul anului de raportare, soldul brut al creditelor acordate companiilor nefinanciare de către bănci a înregistrat o majorare de 3,0 la sută (-724,7 mil. MDL față de finele anului precedent). Conform datelor sondajului de creditare bancară, creșterea a fost determinată de o ușoară relaxare a standardelor de creditare pe parcursul anului, cauzată în special de condițiile concurenței active pe piața serviciilor bancare. În același timp, băncile respondente au menționat

creșterea moderată a cererii din partea întreprinderilor, generată de necesitățile de finanțare.

Concomitent, volumul împrumuturilor acordate de OCN companiilor nefinanciare este într-o ușoară diminuare față de anul precedent (-2,9 la sută), ceea ce a temperat creșterea finanțării din partea sectorul bancar.

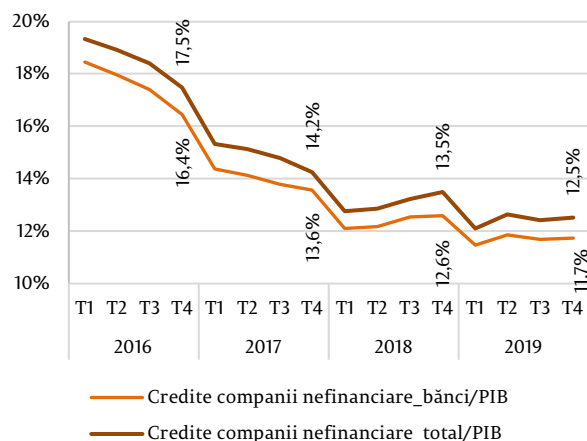
Intermedierea bancară pe segmentul companiilor nefinanciare în 2019 rămâne la un nivel scăzut de 11,7 la sută din PIB, în descreștere cu 0,9 p.p. față de finele anului 2018. Creditarea totală a companiilor nefinanciare a constituit 12,5 la sută din PIB, prezentând valori mai reduse comparativ cu anul 2018. Diminuarea valorii a avut loc, în principal, în trimestrul I al anului 2019 și a fost determinată, pe de o parte, de descreșterea stocului de credite acordate companiilor nefinanciare de către bănci și, pe de altă parte, de creșterea nominală a PIB-ului.

Figura 1.4.7. Băncile în continuare prezintă sursa majoră de finanțare a companiilor nefinanciare pe parcursul anului 2019

Sursa: BNM, CNPF

Figura 1.4.8. Ponderea în PIB a creditelor acordate de sectorul bancar și nebanca continuă trendul descrescător pe parcursul anului de raportare

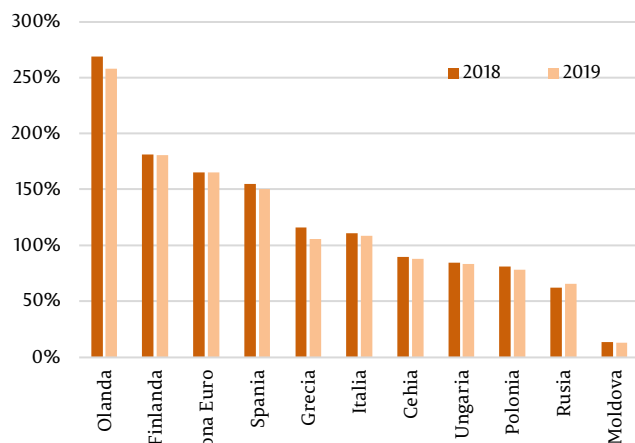

Sursa: BNM, CNPF, BNS

Cu toate acestea, se observă stabilirea unui trend crescător al creditării companiilor nefinanciare spre finele anului 2019.

Ponderea în PIB a creditelor totale, acordate companiilor nefinanciare în Republica Moldova este inferioară nivelului înregistrat de alte state europene.

Figura 1.4.9. Soldul creditelor totale acordate companiilor nefinanciare raportat la PIB în Republica Moldova a avut valori mult mai reduse decât în țările europene

Sursa: BIS, calcule BNM

Analizând gradul de îndatorare a companiilor nefinanciare pentru anul 2019, ponderea medie⁶ a datoriilor curente în capitalul companiilor a fost de 71,0 la sută. Totodată, circa 58,7 la sută dintre companii au raportat credite contractate la bănci sau leasing financiar. Ponderea medie a creditelor bancare și a leasingului financiar în total datorii curente a înregistrat valoarea de 50,0 la sută.

Un nivel ridicat al gradului de îndatorare pentru creditori înseamnă riscuri mai ridicate în ceea ce privește mijloacele investite.

Stabilirea indicatorului ca fiind „ridicat” sau „redus” depinde de mai mulți factori, precum tipul și mărimea ramurii de activitate a companiei, gradul de risc implicit, „vârsta” companiei. Astfel, unele activități implică investiții semnificative inițiale, finanțate din datorii; alte activități poartă caracter sezonier și la diferite etape de producție gradul de îndatorare variază.

⁶ Medie ponderată în baza mărimii activelor companiilor incluse în eșantion. Eșantionul a încorporat companiile ce au înregistrat capital pozitiv în perioada de raportare.

2. RISCURILE SECTORULUI BANCAR⁷

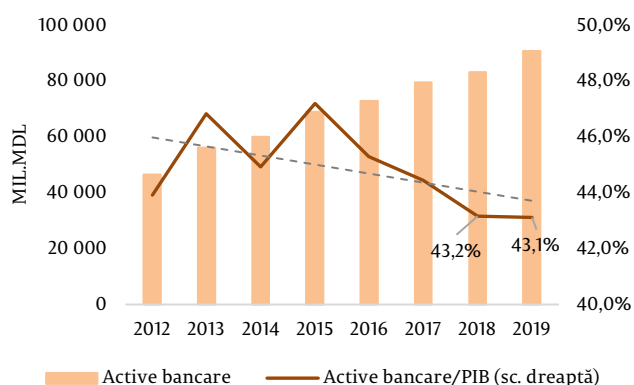
2.1. Sectorul bancar

Pe parcursul anului 2019, sectorul bancar a continuat să fie caracterizat de o performanță financiară satisfăcătoare, menținându-și pozițiile solide de profitabilitate și solvabilitate.

Sectorul bancar autohton cuprinde 11 bănci care dețin licența eliberată de BNM. Pe parcursul anului 2019, sectorul bancar a continuat să atragă investiții străine (Caseta 2), astfel ponderea capitalului străin a atins nivelul de 87,1 la sută din capitalul social al băncilor, 68,0 la sută din totalul activelor bancare fiind controlate de investitorii străini. Cele mai mari cote din activele bancare le-au revin acționarilor din Bulgaria (15,8 la sută), Ungaria (13,2 la sută), Regatul Unit (11,7 la sută), Țările de Jos (11,7 la sută), urmate de Italia (4,8 la sută) și Germania (4,4 la sută) și altele.

La sfârșitul anului 2019 volumul activelor totale ale sectorului bancar a consemnat 90 599,4 mil. MDL, fiind în creștere cu 9,1 la sută față de 2018. Raportat la PIB, volumul activelor bancare nu s-a modificat esențial, constituind 43,1 la sută (față de 43,2 la sută în 2018), astfel, temperându-se trendul descendent înregistrat în ultimii ani. (Figura 2.1.1).

Figura 2.1.1. Raportul dintre activele bancare și PIB și-a temperat tendința descrescătoare pe fondul unei rate similare de creștere a celor doi indicatori

Sursa: BNM

Finanțarea economiei prin intermediul sectorului bancar continuă să fie la un nivel redus, respectiv, aceasta este susținută într-o mare măsură de sursele proprii de capital, împrumuturile externe sau de sectorul financiar nebancar.

Sectorul bancar este eterogen, criteriile ca mărime, substituibilitate și interconexiune variind de la o bancă la altă. În vederea limitării impactului sistemic, BNM, anual, determină băncile care sunt societăți de importanță sistemică și aplică pentru acestea cerințe suplimentare de capital (detalii în subcapitolul 3.1). Astfel, la finele anului 2019, au fost identificate 4 bănci care reprezintă societăți de importanță sistemică, componența cărora nu s-a schimbat față de anii precedenți (Tabel 2.1.1).

Tabel 2.1.1. Clasamentul băncilor care sunt societăți de importanță sistemică

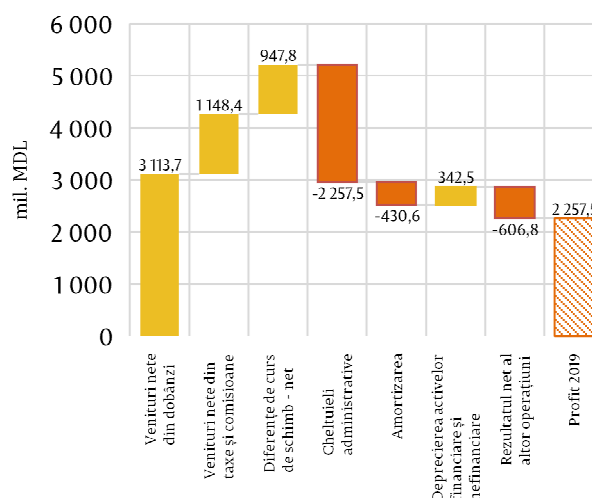
Locul în baza scorului	Denumirea băncii
1	BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A.
2	BC „Moldindconbank” S.A.
3	B.C. „VICTORIABANK” S.A.
4	„MOBIASBANCA – OTP Group” S.A.

Sursa: BNM

Din perspectiva volumului de active, grupa băncilor de importanță sistemică deține 78,6 la sută din totalul activelor bancare.

Sectorul bancar a încheiat anul 2019 cu un profit agregat de 2 257,5 mil. MDL, consemnând o creștere anuală de 55,5 la sută (2018: 1 451,6 mil. MDL).

Figura 2.1.2. Profitabilitatea sectorului bancar a crescut în anul 2019, principala sursă a profitului bancar au fost veniturile din dobânzi

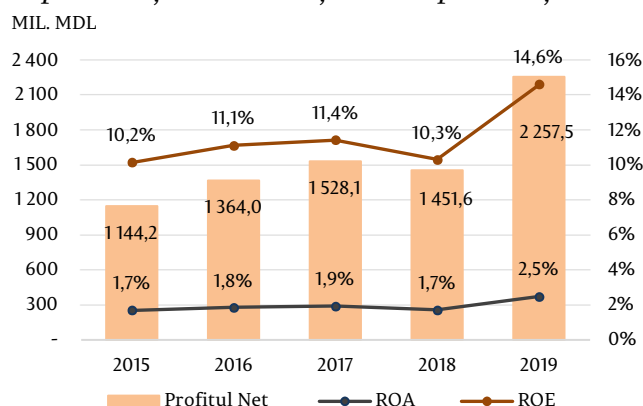
Sursa: BNM

⁷ Din momentul elaborării raportului unele date bancare aferente anului 2019 au fost sau urmează a fi modificate în rezultatul auditării. Datele aferente anilor precedenți reprezintă datele finale urmare a auditului.

Dinamica pozitivă a profitului a fost generată de majorarea veniturilor totale cu 7,7 la sută, concomitent cu scăderea cheltuielilor totale cu 6,9 la sută comparativ cu anul 2018.

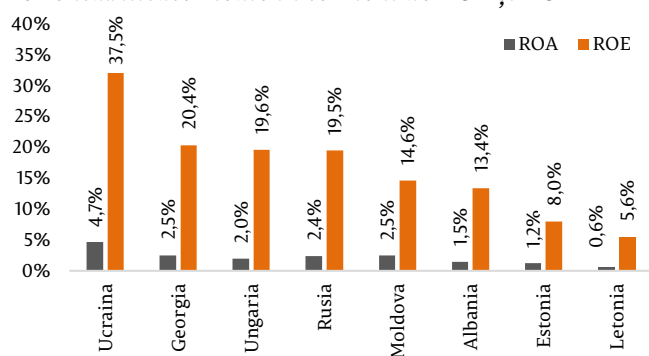
În acest context, valorile principalilor indicatori de rentabilitate ai sectorului bancar ROA și ROE, s-au majorat și au constituit 2,5 la sută, și respectiv, 14,6 la sută (Figura 2.1.3).

Figura 2.1.3. Sectorul bancar a înregistrat valori superioare ale indicatorilor de rentabilitate a capitalului și activelor față de anii precedenți

Sursa: BNM

Figura 2.1.4. În comparație cu alte state din regiune, sectorul bancar din Republica Moldova a înregistrat o rentabilitate medie în termeni de ROA și ROE

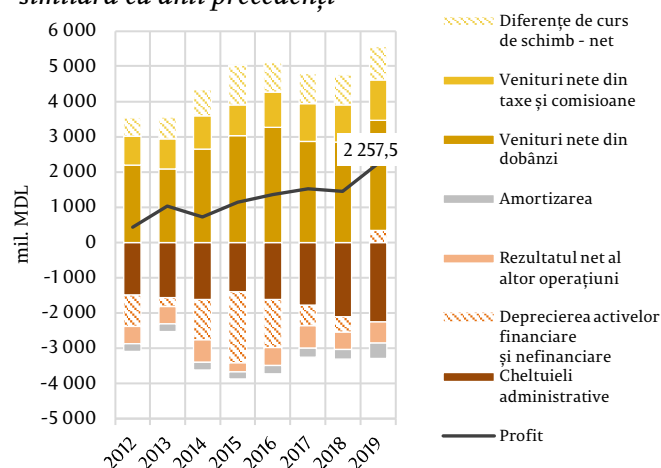

Sursa: BNM, FMI

În ansamblu, structura veniturilor din dobânzi reflectă că strategiile de afaceri ale băncilor în continuare se concentrează atât pe creditare, cât și pe activități de investire care asigură concomitent lichiditate, dar și randamente relativ înalte și stabile (VMS și CBN).

Veniturile din dobânzi (principala componentă a veniturilor operaționale) au înregistrat în anul 2019 o creștere de 4,7 la sută (+204,4 mil. MDL). Această dinamică a fost determinată de majorarea veniturilor din dobânzi aferente creditelor acordate persoanelor fizice (+228,2 mil. MDL).

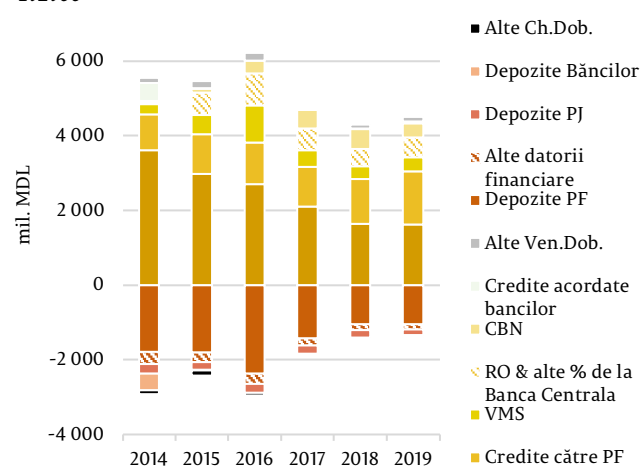
Figura 2.1.5. Profitul bancar relevă o structură similară cu anii precedenți

Sursa: BNM

De cealaltă parte, veniturile din dobânzile aferente creditelor acordate persoanelor juridice au scăzut (-16,8 mil. MDL), dar continuă să dețină cea mai mare pondere în totalul veniturilor din dobânzi (35,9 la sută).

Figura 2.1.6. În 2019 s-au majorat veniturile din dobânzi aferente creditelor acordate persoanelor fizice

Sursa: BNM

Veniturile din dobânzi neafaceri portofoliului de credite (VMS, RO, CBN și alte dobânzi încasate de la BNM) s-au diminuat cu 47,9 mil. MDL față de 2018, și dețin o pondere de 28,6 la sută din totalul veniturilor din dobânzi. Această scădere a fost cauzată de micșorarea veniturilor aferente plasărilor în CBN-uri (-144,0 mil. MDL). Totodată, au crescut veniturile din dobânzi aferente VMS-urilor (+13,0 mil. MDL) și a RO (+83,2 mil. MDL).

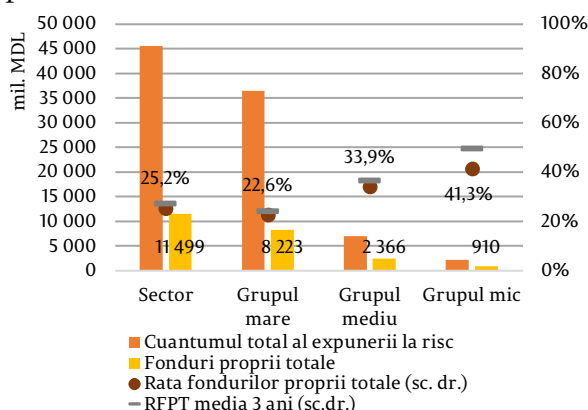
În ce privește cheltuielile aferente activității operaționale, în anul 2019 a avut loc diminuarea

cheltuielilor cu dobânzile cu 4,3 la sută (-62,2 mil. MDL) și majorarea cheltuielilor privind taxele și comisioanele cu 24,8 la sută (+147,2 mil. MDL).

Totodată, s-a înregistrat o diminuare semnificativă a cheltuielilor pentru deprecierea activelor financiare (-532,6 mil. MDL) și nefinanciare (-241,5 mil. MDL), care a condus la majorarea rezultatului financiar consemnat la nivelul sectorului bancar. Este de menționat însă că evoluția dată nu ține de activitatea de bază a băncilor, ci s-a datorat, în special, rambursării de credite și preluării activelor în schimbul rambursării creditelor.

Sectorul bancar este caracterizat de un nivel consistent al indicatorului de capitalizare, care depășește semnificativ nivelul minim reglementat. Astfel, excedentul de capital reflectă reziliența sectorului bancar în cazul unor potențiale pierderi și asigură creșterea activității de creditare.

Figura 2.1.7. Sectorul bancar continuă să fie caracterizat de un nivel ridicat al indicatorului de capitalizare

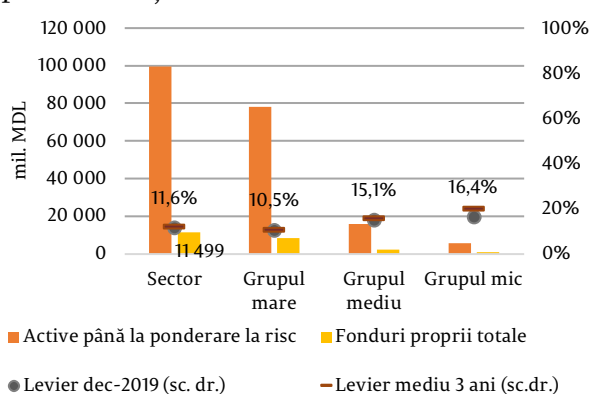
Sursa: BNM

La sfârșitul anului 2019, fondurile proprii totale pe sectorul bancar au constituit 11 498,6 mil. MDL (Figura 2.1.7), înregistrând astfel o creștere de 610,3 mil. MDL (5,3 la sută) față de 2018. Creșterea fondurilor proprii a fost determinată de includerea în calculul acestora a profiturilor intermediare obținute de bănci.

Rata fondurilor proprii totale pe sectorul bancar la sfârșitul anului de referință a constituit 25,2 la sută, înregistrând o scădere ușoară față de 2018 (26,5 la sută), pe fundalul creșterii mai semnificative a cuantumului expunerilor la risc față de fondurile proprii (Figura 2.1.7).

Pentru anul 2019 efectul de levier macroprudențial al sectorului bancar a înregistrat valoarea de 11,6 la sută (Figura 2.1.8), fiind situat considerabil peste nivelul minim de 3 la sută care urmează a fi aplicat la nivelul UE începând cu mijlocul anului 2021.

Figura 2.1.8. Efectul de levier se plasează la un nivel ridicat, băncile deținând suficiente fonduri proprii pentru finanțarea creditării bancare

Sursa: BNM

Caseta 2. Modificarea acționariatului băncilor sistemice

Pe parcursul anului 2019, au avut loc unele modificări în acționariatul a trei bănci sistemice:

BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. Anterior, consorțiul de investitori format din BERD, Invalda INVL și Horizon Capital prin intermediul „HEIM PARTNERS LIMITED” a devenit deținător al pachetului de acțiuni în mărime de 41,09 la sută din capitalul social al BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A.. Ulterior, la 28.02.2019, Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei a eliberat aprobarea prealabilă pentru achiziționarea deținerii calificate în mărime de

48,37 la sută din capitalul social al BC „MOLDOVA- AGROINDBANK” S.A. de către grupul de persoane constituit din „HEIM PARTNERS LIMITED” și alți 5 acționari ai băncii în baza Contractului de uzufruct încheiat.

BC „MOLDINDCONBANK” S.A. Prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei din 22.01.2019 a fost eliberată aprobarea prealabilă pentru achiziționarea de către „Doverie - Invest” S.A. (Bulgaria) a deținerii calificate în mărime ce atinge și depășește nivelul de 50 la sută în capitalul social

al BC „MOLDINDCONBANK” S.A. În februarie 2019 pachetul de acțiuni în mărime de 63,89 la sută din capitalul social al BC

„MOLDINDCONBANK” S.A. a fost achiziționat, în temeiul Legii nr.121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice, de către Agenția Proprietății Publice. Ulterior, la 19.03.2019

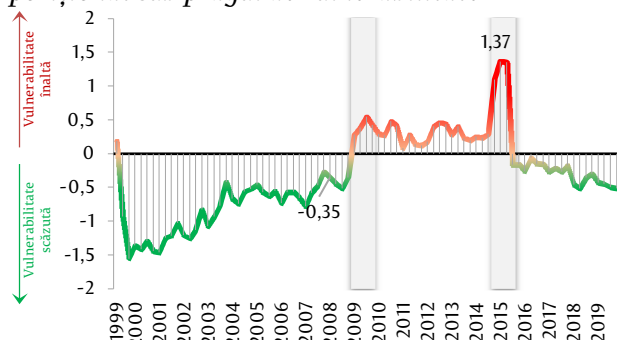
„Doverie - Invest” S.A. a achiziționat pachetul de acțiuni menționat prin participarea la licitația cu strigare, organizată la Bursa de Valori a Moldovei. Pe parcursul anului, acționarul băncii „Doverie—Invest” S.A. și-a majorat deținerea calificată până la 77,63 la sută, ca urmare a finalizării ofertei de preluare obligatorie a acțiunilor băncii (13,73 la sută) și achiziționării deținerii de la alți acționari ai băncii (0,01 la sută).

„MOBIASBANCA - OTP Group” S.A. La 10.07.2019, Comitetul executiv al Băncii Naționale a aprobat

achiziționarea de către OTP Bank Nyrt. (Ungaria), a deținerii calificate în mărime ce depășește nivelul de 50 la sută din capitalul social al Băncii Comerciale „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A.. Drept urmare, la 25.07.2019 OTP Bank Nyrt. a dobândit calitatea de deținător direct al deținerii calificate în mărime de 96,69 la sută din capitalul social al băncii ca rezultat al înregistrării dreptului de proprietate asupra deținerii menționate. Ulterior, acționarul OTP Bank Nyrt. și-a majorat deținerea calificată până la 98,26 la sută ca urmare a continuării ofertei de preluare obligatorie a acțiunilor băncii (1,57 la sută). Totodată, a fost modificată denumirea oficială a băncii în „MOBIASBANCA - OTP Group” S.A. urmare înaintării propunerii de către noul acționar OTP Bank Nyrt.

Studiul de identificare a vulnerabilității sectorului bancar determină nivelul general de vulnerabilitate a sectorului bancar în baza evoluțiilor principalilor indicatori financiari ai băncilor. Pe parcursul anului 2019, sectorul bancar a consemnat evoluții descendente ale indicelui general de vulnerabilitate⁸, menținându-se sub nivelul pragului de vulnerabilitate⁹. La sfârșitul anului, sectorul bancar a acumulat un indice general de vulnerabilitate de (-0,51), revenind la nivelul înregistrat în 2008. Indicele general de vulnerabilitate a fost determinat de un nivel înalt de capitalizare și lichiditate a sectorului bancar, precum și de o îmbunătățire a calității activelor bancare.

Figura 2.1.9. Indicele de vulnerabilitate a înregistrat valori mai reduse decât în anii anteriori și s-a poziționat sub pragul de vulnerabilitate

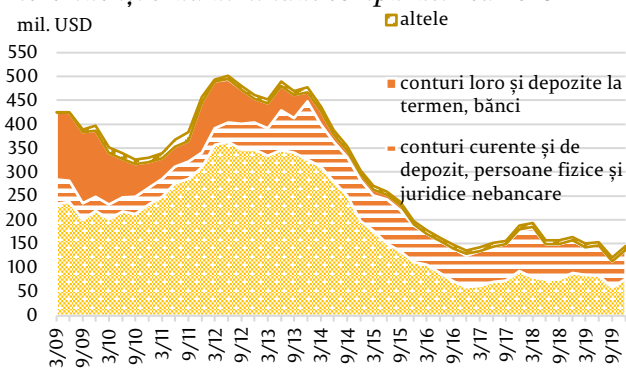

Sursa: calculele BNM

Vulnerabilitățile sectorului bancar față de nerezidenți

În anul 2019, datoriile valutare ale băncilor în raport cu nerezidenții au scăzut ușor, reducându-se în sold atât creditele externe primite de sectorul bancar, cât și conturile clienților nerezidenți. În acest sens, tragerile băncilor de credite externe au crescut nesemnificativ în comparație cu plățile băncilor de deservire a datoriei externe. În consecință, soldul creditelor primite, în special din partea fondatorilor străini, s-a diminuat cu 13,2 la sută până la 77,2 mil. USD – nivel cu mult inferior anilor de pre-criză bancară (Figura 2.1.10 și Figura 2.1.11).

Figura 2.1.10. Mijloacele valutare atrase de la nerezidenți s-au diminuat comparativ cu 2018

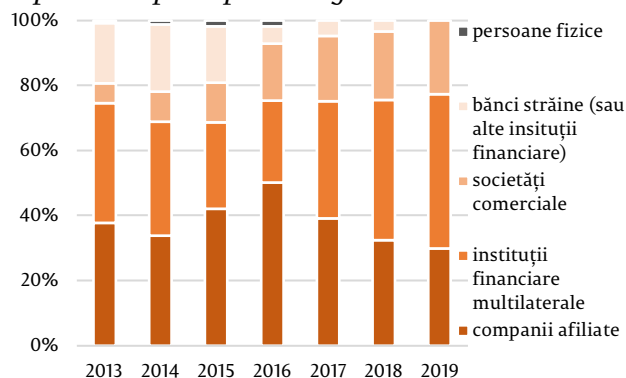

Sursa: BNM

⁸ Indicator agregat, calculat ca suma ponderată în baza scorurilor indicatorilor de soliditate financiară.

⁹ Valoarea indicelui general de vulnerabilitate egală cu 0, astfel valorile negative denotă un nivel redus al vulnerabilității financiare, pe când o valoare pozitivă a indicelui indică asupra unei vulnerabilități financiare mai mari.

Figura 2.1.11 Instituțiile financiare multilaterale au reprezentat principala categorie de creditori

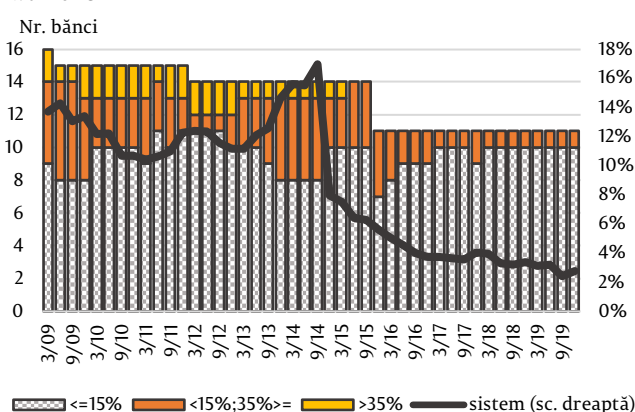
Sursa: DMFAS

Un reflux mai mare de valută s-a observat din conturile curente și de depozit ale clienților non-bancari nerezidenți, preponderent persoane juridice, soldurile cărora au scăzut cu 11,1 la sută până la 59,8 mil. USD.

Alte tipuri de datorii în raport cu nerezidenții au continuat să fie neglijabile atât ca nivel, cât și ca evoluție.

În aceste condiții, expunerea băncilor locale prin mijloacele valutare atrase de la nerezidenți a continuat să se restrângă, situându-se la valori relativ neînsemnate (Figura 2.1.12).

Figura 2.1.12. Expunerea față de nerezidenți prin mijloacele valutare în raport cu totalul capitalului și al datoriilor, pe grupuri de bănci, a scăzut ușor față de 2018

Sursa: BNM

La finele anului de referință, acestea au constituit 2,7 la sută în raport cu total capital și datorii (comparativ cu 2018: 3,4 la sută; 2017: 4,0 la sută; 2016: 3,7 la sută;).

Potrivit situației de la finele anului de raportare, 10 dintre bănci rămân a fi expuse prin mijloacele valutare atrase de la nerezidenți în total capital

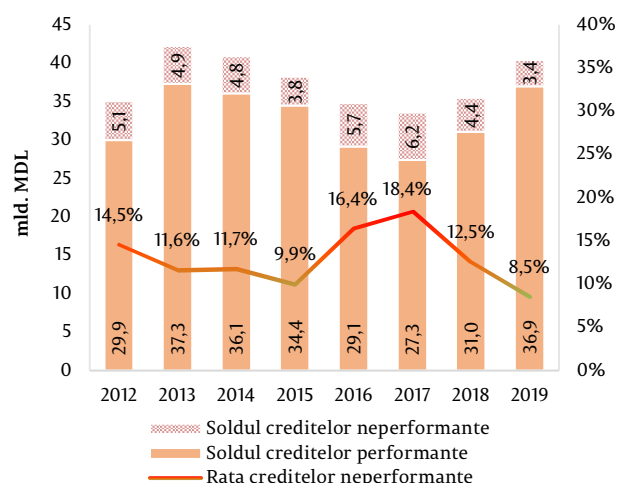
și datorii în proporții rezonabile de până la 15 la sută (minim – 0,2 la sută, maxim – 4,2 la sută). Între 15 la sută și 35 la sută se clasează doar o bancă fondată de investitori străini.

2.2. Riscul de credit

În 2019, creșterea creditului bancar s-a accelerat, continuând trendul ascendent stabilit în anul precedent. Soldul total al creditelor a consemnat o creștere de 13,9 la sută, volumul creditelor noi majorându-se cu 17,5 la sută. Soldul creditelor neperformante a înregistrat o descreștere semnificativă de 22,9 la sută, rata creditelor neperformante constituind 8,5 la sută la finele anului 2019.

Portofoliul total brut de credite al băncilor din Republica Moldova s-a majorat pe parcursul anului 2019 cu aproape 5,0 mld. MDL (13,9 la sută), la finele perioadei soldul total însumând 40,4 mld. MDL (2018: 35,5 mld. MDL). Totodată, stocul creditelor neperformante s-a redus cu 22,9 la sută (1,0 mld. MDL), ceea ce a determinat diminuarea ratei creditelor neperformante în portofoliul total până la 8,5 la sută (2018: 12,5 la sută).

Figura 2.2.1. Creșterea creditului bancar s-a accelerat în 2019

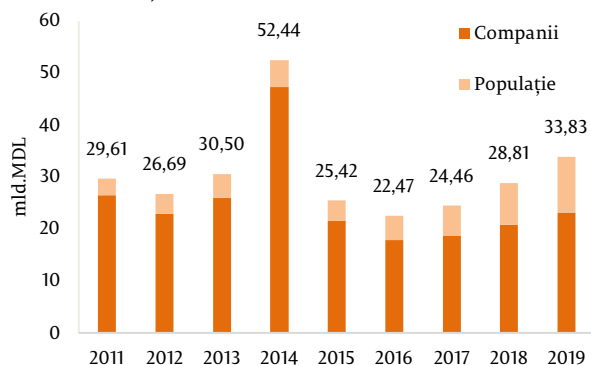

Sursa: BNM

Analizând volumul creditelor noi acordate în 2019 (Figura 2.2.2), se observă o menținere a ritmului de creștere. Astfel, volumul creditelor noi acordate de bănci pe parcursul anului a sporit cu 17,5 la sută (2018: 17,8 la sută). La această creștere au contribuit într-o măsură mai mare creditele acordate populației (+2 692,3 mil. MDL), în timp ce creditele acordate companiilor

au înregistrat o majorare mai moderată (+2 335,1 mil. MDL).

Figura 2.2.2. Volumul total al creditelor noi acordate a crescut cu 17,5 la sută în 2019

Sursa: BNM

Structura pe monede a creditelor noi acordate se caracterizează prin creșterea accentuată a creditelor în moneda națională (+22,5 la sută).

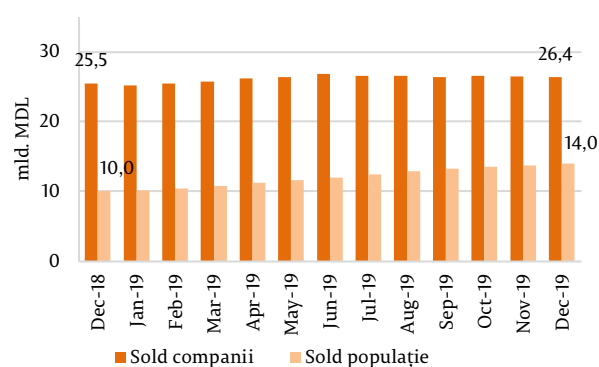
Tabel 2.2.1. După tipul debitorului și moneda creditului, cea mai accentuată creștere în 2019 a marcat volumul creditelor noi acordate către PF

% , f.a.p.	MDL	FX	TOTAL
TOTAL PJ	13,34%	8,98%	11,24%
TOTAL PF	35,21%	-19,31%	33,54%
TOTAL	22,52%	8,30%	17,45%

Sursa: BNM

În analiza separată a creditelor după tipul de debitor (Figura 2.2.3), se atestă o tendință sporită a creditării sectorului populației, concomitent cu revenirea soldului creditelor persoanelor juridice pe un trend pozitiv în termeni anuali, după 4 ani consecutivi de scădere.

Figura 2.2.3. Creditarea companiilor a revenit pe un trend pozitiv în termeni anuali, iar creditarea populației a continuat să se majoreze într-un ritm accelerat

Sursa: BNM

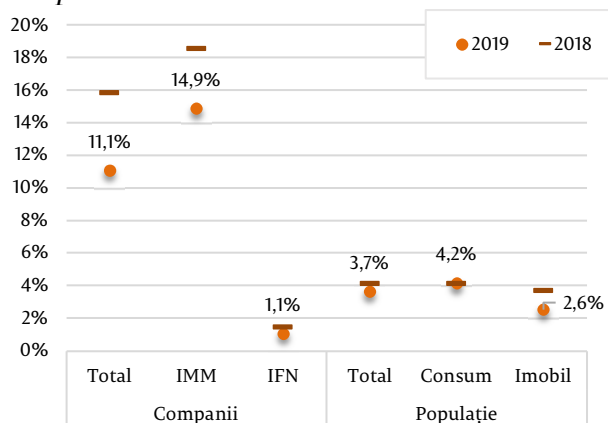
Așadar, soldul creditelor persoanelor fizice a crescut cu 40,2 la sută (4 018,3 mil. MDL), iar creditele persoanelor juridice - cu 3,6 la sută (904,6 mil. MDL) în raport cu 2018.

Prin urmare, ponderea creditelor persoanelor fizice în totalul creditelor s-a majorat până la 34,7 la sută (2018: 28,2 la sută).

Această tendință este confirmată și de rezultatele sondajului privind creditarea bancară¹⁰. În perioada analizată, băncile au continuat să-și concentreze eforturile de extindere a portofoliului în sectorul populației. Conform respondenților sondajului, presiunea concurenței a determinat creșterea ofertei de credite pentru acest segment, concomitent cu sporirea cererii din partea debitorilor, în principal datorită necesităților de finanțare a solicitanților.

Totodată, standardele de creditare la acordarea creditelor întreprinderilor s-au menținut la un nivel relativ similar celui de la finele anului 2018, marcând însă, în trimestrul IV 2019, primele semne de relaxare din ultimii 3 ani. Această tendință a fost determinată de presiunea concurenței, dar și de percepția riscului. În raport cu perioadele precedente, percepția riscului aferent creditelor acordate companiilor s-a redus, evoluția similară reflectându-se și în îmbunătățirea semnificativă a calității creditelor respective (Figura 2.2.4). În același timp, cererea pentru credite, atât din partea întreprinderilor, cât și din partea populației a menținut un trend crescător.

Figura 2.2.4. Rata creditelor neperformante ale întreprinderilor s-a redus semnificativ în 2019

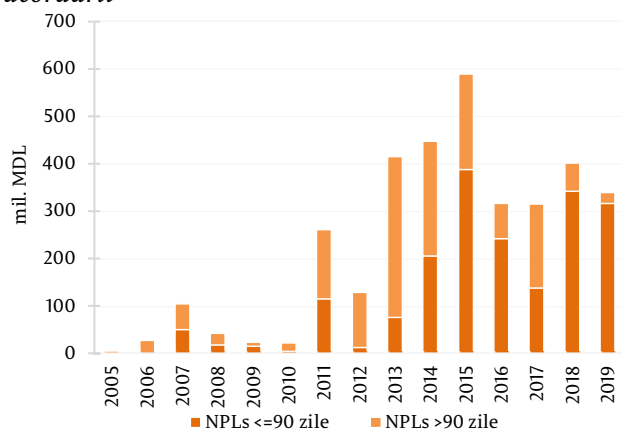

Sursa: BNM

¹⁰ Sondajul privind creditarea bancară efectuat pe parcursul anului 2019 la care au participat toate băncile.

Persistența expunerilor neperformante din perioada dezechilibrelor economice din 2014-2015 a avut în continuare un impact semnificativ asupra calității portofoliului de credite corporative din bilanțurile băncilor. Din soldul total al creditelor neperformante, la situația din decembrie 2019, creditele acordate în 2013-2015 constituiau 42,3 la sută. În ceea ce privește creditele neperformante din 2016-2019, acestea au fost clasificate drept neperformante de către bănci, în principal, în baza altor criterii decât numărul de zile restante, ceea ce indică asupra unei abordări mai prudente și anticipative în procesul de evaluare a calității creditelor (Figura 2.2.5).

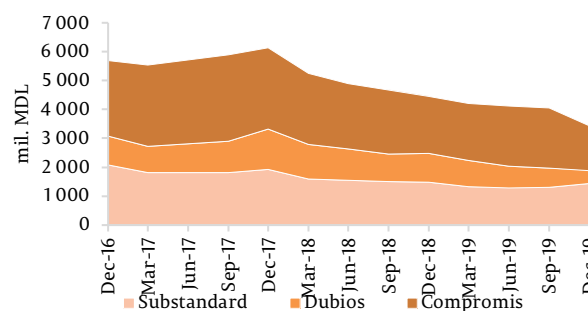
Figura 2.2.5. Defalcarea creditelor neperformante la situația din decembrie 2019, în funcție de data acordării

Sursa: BNM

Structura creditelor neperformante pe categorii de risc arată că băncile își continuă eforturile de a reduce portofoliile de credite neperformante. Creditele neperformante sunt concentrate, preponderent, în categoria de risc „compromis” (Figura 2.2.6) care la finele anului 2019 dețineau o pondere de 44,7 la sută din totalul creditelor neperformante pe sector.

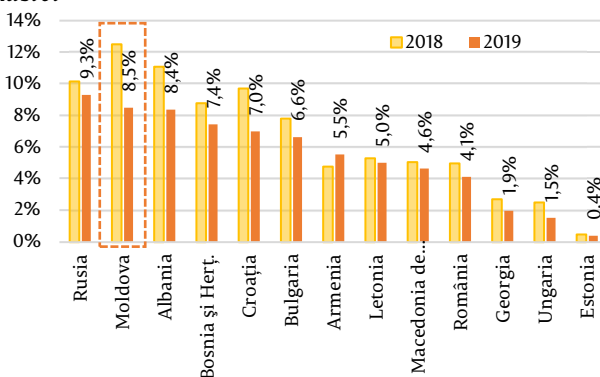
Figura 2.2.6. Băncile și-au continuat eforturile pentru a reduce portofoliile de credite neperformante

Sursa: BNM

Astfel, rata creditelor neperformante în sectorul bancar autohton s-a situat la un nivel mai ridicat în raport cu ratele țărilor din regiune¹¹ (Figura 2.2.7), cu excepția Ucrainei, care înregistrează un nivel de 52,8 la sută, și a Rusiei.

Figura 2.2.7. Rata creditelor neperformante în Republica Moldova a fost mai înaltă în raport cu ratele țărilor din regiune, cu excepția Ucrainei și Rusiei

Sursa: FMI

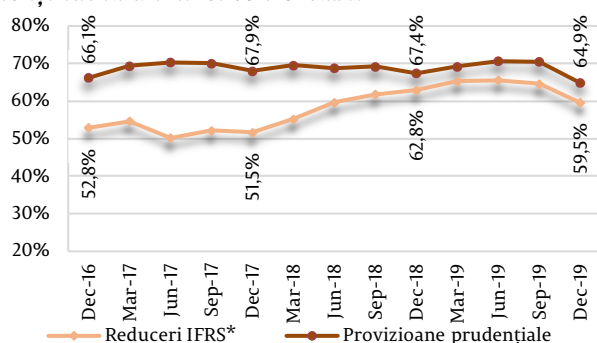
Cu toate acestea, gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane prudențiale s-a menținut la un nivel confortabil pe parcursul anului analizat, înregistrând valoarea de 64,9 la sută la situația din decembrie 2019 (Figura 2.2.8). Acest indicator a marcat o descreștere relativ accentuată în trimestrul IV urmare scoaterii creditelor clasificate în

¹¹ Modalitatea de determinare și definire a noțiunii „creditelor performante” diferă între state, la fel ca și reglementările privind casarea creditelor neperformante din bilanțul băncilor. În băncile din Republica Moldova clasificarea creditelor se realizează în conformitate cu Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 231/2011, (prevederile căruia se consideră a avea o abordare mai conservatoare în raport cu practicile altor state) care stipulează că la evaluarea activelor și angajamentelor condiționale banca va ține cont inclusiv de unele aspectele calitative aferente debitorului, principalele fiind:

- situația financiară curentă a contrapărții evaluată din punctul de vedere al capacității de onorare a angajamentelor;
- capacitatea de plată a contrapărții bazată pe evoluția istorică financiară și estimările viitoare ale fluxului mijloacelor bănești;
- valoarea curentă de comercializare a obiectului gajului și gradul de lichiditate a acestuia pe piața Republicii Moldova;
- mediul de afaceri al contrapărții, starea sectorului economic în care activează și poziția în cadrul acestui sector;
- situația financiară și capacitatea de plată a persoanei care constituie o garanție personală (fidejusiune) sau a asigurătorului;
- alți factori care pot afecta respectarea de către contraparte a condițiilor contractuale.

categoria cea mai nefavorabilă de risc (compromise) din portofoliile bancare.

Figura 2.2.8. Gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane prudențiale s-a menținut la un nivel confortabil

Sursa: BNM

*Reduceri IFRS pentru toate creditele

BNM efectuează periodic testări la stres privind riscul de credit cu scopul de a cuantifica reziliența sectorului bancar. Solvabilitatea băncilor este testată prin estimarea univariată a impactului deteriorării calității portofoliului de credit asupra mărimii fondurilor proprii și a ratei acestora.

Caseta 3. Creditarea în valută

Având în vedere riscurile generate de creditele în valută și întrucât sistemul financiar ar trebui să aibă o mai bună capacitate de a-și reveni rapid în urma șocurilor produse de evoluțiile negative ale cursurilor de schimb valutar care afectează capacitatea împrumutaților de a rambursa datoriile exprimate în valută, o atenție deosebită este acordată creditelor în valută.

Pe parcursul anului 2019, evoluția creditelor în EUR și USD au avut o tendință opusă. Pe parcursul anului preferințele companiilor de a contracta credite în EUR s-au accentuat, rezultând într-o creștere a soldului de 8,3 la sută. Pe de altă parte, creditele în USD au devenit mai puțin solicitate de către mediul de afaceri, soldul acestora în portofoliul total pe sistemul bancar diminuându-se cu 18,4 la sută în raport cu finele anului 2018 (Figura 2.2.9.).

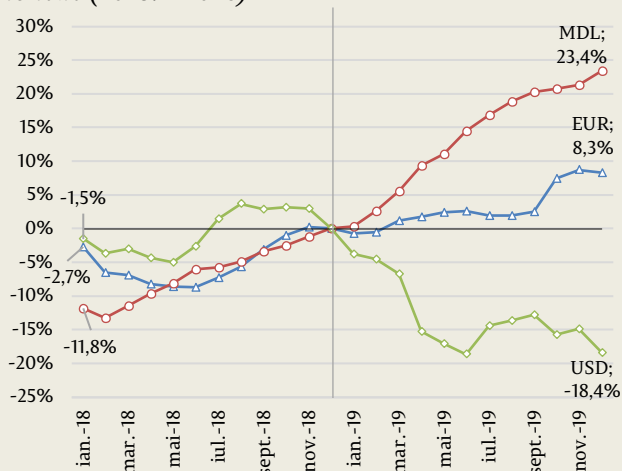
Astfel, analiza creditelor neperformante în dinamică relevă faptul că, „curățarea” portofoliilor s-a făcut, preponderent, pe segmentul creditelor în valută acordate companiilor. Concomitent, cea mai scăzută rată a creditelor neperformante a fost consemnată în continuare de creditele în moneda națională acordate populației, fapt care parțial explică

De menționat că rezultatele testărilor la stres nu reprezintă o previzionare, ci o simulare a scenariilor pentru a răspunde la întrebarea „ce ar fi dacă?”. În acest sens a fost simulat scenariu de stres aferent riscului de credit direct.

Rezultatele simulărilor arată că sectorul bancar, per ansamblu în scenariul de severitate medie, arată o reziliență solidă toate băncile înregistrând un indicator al ratei fondurilor proprii peste nivelul minim reglementat de 10,0 la sută, cu excepția unei bănci de importanță sistemică.

Astfel, riscul de credit continuă să prezinte cea mai semnificativă amenințare la adresa stabilității sectorului bancar, ceea ce evidențiază importanța menținerii unor poziții de capital suficiente pentru absorbția pierderilor estimate chiar și în cele mai pesimiste scenarii aferente deteriorării calității activelor.

Figura 2.2.9. Rata de creștere a soldului creditelor, pe monede (2018.12=0%)

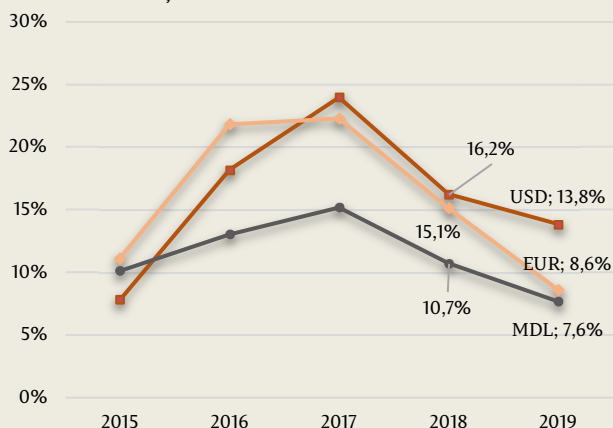
Sursa: BNM

axarea sectorului bancar pe creditarea acestui segment în ultimii ani.

Profilul de risc al creditării în valută, deși s-a ameliorat comparativ cu perioadele precedente, se plasează la un nivel mai nefavorabil în raport cu cel al creditelor în moneda națională, ceea ce indică asupra importanței menținerii unor politici prudente cu privire la creditarea în valută, în special în cazul debitorilor care primesc veniturile în MDL și respectiv nu sunt asigurați contra riscului valutar.

Rata creditelor neperformante denuminate în moneda națională a scăzut până la 7,6 la sută la situația din decembrie 2019 (dec-2018: 10,7 la sută), în timp ce în cazul expunerilor în valută dinamica favorabilă a fost mai semnificativă, diminuându-se până la 9,9 la sută (dec-2018: 15,5 la sută), dintre care rata creditelor în EUR au constituit 8,6 la sută și cea a creditelor în USD – 13,8 la sută (Figura 2.2.10).

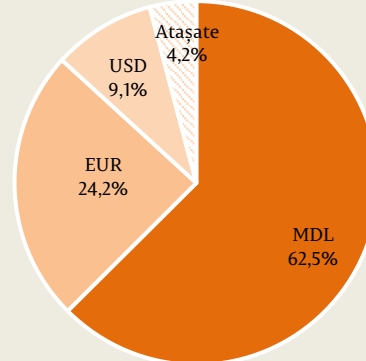
Figura 2.2.10. Ratele de neperformanță a creditelor au marcat evoluții favorabile în 2019

Sursa: BNM

În 2019, volumul creditelor noi acordate în valută și atașate la cursul monedei străine a continuat creșterea stabilită în 2018 după 3 ani de scădere (8,3 la sută f.a.p., echivalent în MDL). Creditele în MDL au fost semnificativ mai solicitate de către companii, dar și populație, creșterea volumului creditelor noi acordate înregistrând o creștere solidă de 22,5 la sută. Această evoluție se explică inclusiv prin creșterea ofertei din partea băncilor, prin activizarea lor în creditarea persoanelor fizice în moneda națională.

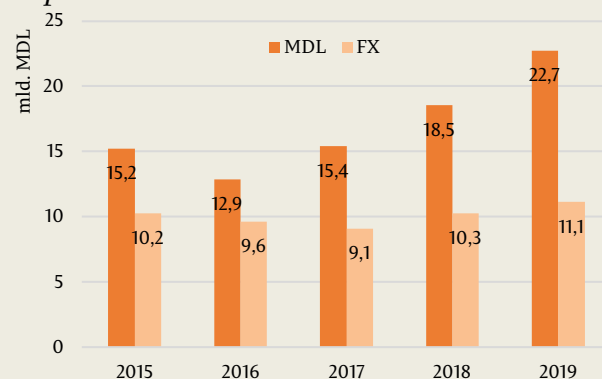
Figura 2.2.11. Ponderea creditelor în valută și atașate la valută s-a diminuat până la 37,5 la sută

Sursa: BNM

La situația de la finele anului 2019, creditele în valută străină dețineau o pondere de 33,3 la sută din portofoliul total. Creditele în MDL atașate la valută constituiau 1 677,3 mil. MDL, ceea ce reprezintă 4,1 la sută din totalul portofoliului brut de credite.

Figura 2.2.12. Volumul creditelor noi în MDL și în valută a crescut în 2019 cu 22,5 la sută și 8,3 la sută respectiv

Sursa: BNM

2.3. Riscul de lichiditate

Pe parcursul anului 2019, băncile au înregistrat o poziție favorabilă de lichiditate, iar excedentul de lichiditate din sectorul bancar s-a restrâns pe fondul sporirii direcționării activelor lichide pentru creditare. Astfel, în perioada respectivă a continuat tendința pozitivă a gradului de intermediere bancară stabilită în 2018. Exercițiile de testare la stres a lichidității nu au identificat probleme de lichiditate în bănci.

Activele lichide deținute de bănci, deși încă înregistrează valori excesive, au consemnat

reducere în raport cu anul 2018, datorită utilizării mai active a resurselor atrase de bănci în scopuri de creditare.

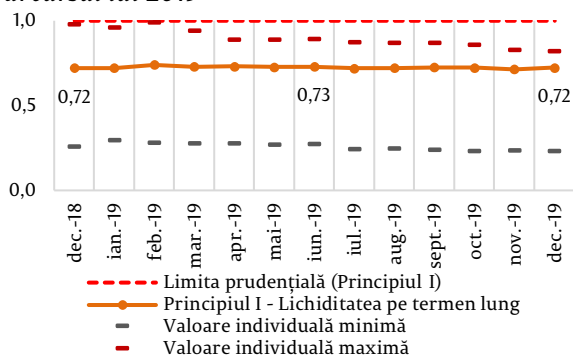
Soldul zilnic al CBN a înregistrat atât valoarea maximă de 7 368,3 mil. MDL, cât și cea minimă de 4 124,7 mil. MDL în a doua jumătate a lunii martie, urmare intervențiilor BNM în calitate de vânzător pe piața valutară în perioada ianuarie-februarie. Soldul plasamentelor CBN, la finele anului 2019, a constituit 5 396,1 mil. MDL.

Indicatorii de lichiditate se situează la niveluri confortabile din perspectiva riscului lichidității sectorului bancar. Astfel, indicatorul lichidității pe termen lung (principiul I) calculat pentru

sectorul bancar s-a menținut practic la același nivel pe parcursul anului.

Restrângerea graduală a excedentului de lichiditate s-a reflectat în evoluția privind operațiunile de politică monetară ale BNM. Astfel, volumul operațiunilor destinate absorbției de lichiditate s-a restrâns cu cca 34 la sută comparativ cu 2018, situație reflectată și în media anuală a stocului plasamentelor CBN, care s-a diminuat de la 8 356,8 mil. MDL, nivel înregistrat în 2018, la 5 500,1 mil. MDL în 2019.

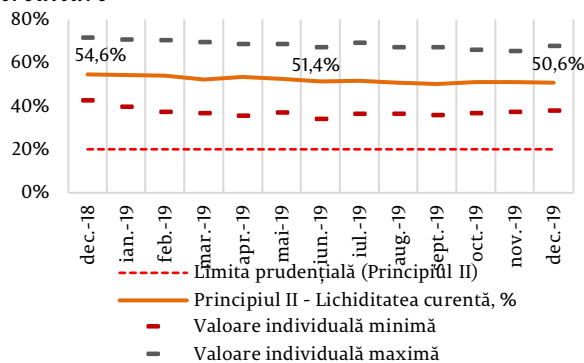
Figura 2.3.1. Indicatorul agregat de lichiditate pe termen lung s-a menținut la același nivel pe parcursul lui 2019

Sursa: BNM

Concomitent, după 4 ani consecutivi de creștere și o încetinire a evoluției ascendente din 2018, indicatorul lichidității curente (principiul II) a marcat o descreștere în termeni anuali, indicând astfel, activizarea procesului de creditare de către sectorul bancar, excesul de active lichide fiind tot mai activ îndreptat spre finanțarea populației și agenților economici. Evoluțiile indicatorilor de lichiditate pe bănci individuale prezintă o volatilitate mai înaltă comparativ cu tendința agregată pe sector, însă toate se încadrează în limitele reglementate.

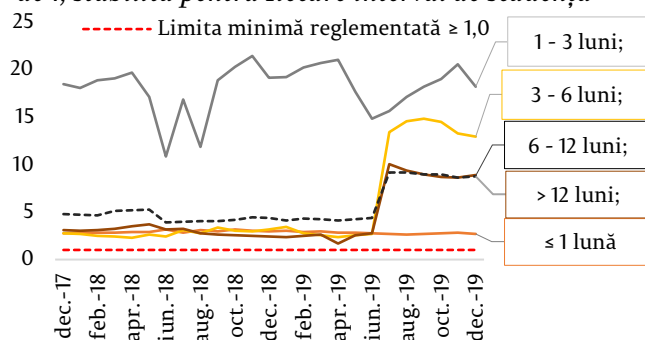
Figura 2.3.2. Indicatorul lichidității curente a înregistrat valori în descreștere pe fondul sporirii direcționării de către bănci a activelor lichide pentru creditare

Sursa: BNM

Valorile indicatorului de lichiditate pe benzi de scadență (principiul III) s-au plasat cu mult peste limita stabilită pentru fiecare bandă, fiind în creștere pentru toate benzile, cu excepția intervalelor cele mai scurte (<1 lună; 1-3 luni). De menționat că nivelul de lichiditate pentru benzile de scadență peste 3 luni a înregistrat majorări semnificative urmare a modificării modalității de calcul a indicatorului (HCE al BNM nr.142 din 14 mai 2019).

Figura 2.3.3. Indicatorul lichidității pe benzi de scadență se plasează cu mult peste limita prudенțială de 1, stabilită pentru fiecare interval de scadență

Sursa: BNM

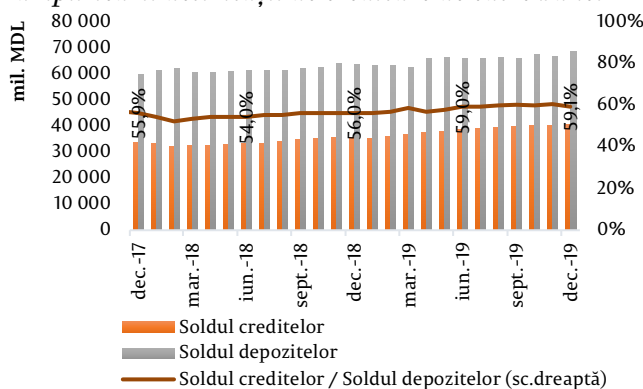
Această modificare a fost generată urmare analizei lichidității efectuate pentru băncile de importanță sistemică, precum și ca urmare a calculării impactului prin aplicarea noii modalități de calcul, rezultatul căreia a condus la o creștere esențială a activelor cu scadența mai mare de 3 luni.

Pe parcursul anului 2019, intermedierea financiară a marcat evoluții pozitive, sectorul bancar continuând creșterea eficienței utilizării resurselor atrase (depozite) pentru finanțarea economiei (credite). Acest fapt este confirmat de evoluția indicatorului „credite/depozite”, valoarea căruia a continuat creșterea stabilită în anul 2018 pe fundalul amplificării activității de creditare de către bănci (Figura 2.3.4), în termeni anuali soldul creditelor înregistrând pentru prima oară în ultimii 4 ani o evoluție relativă superioară creșterii soldului depozitelor (13,9 la sută vs 7,7 la sută).

În analiza separată pe clienți, raportul „credite/depozite” pe segmentul persoanelor fizice a consemnat un „salt” de la 24,0 la sută până la 30,7 la sută pe parcursul anului 2019, sectorul persoanelor fizice menținându-se în

continuare pe poziția netă de creditor al sectorului bancar. Concomitent, sectorul companiilor rămâne debitor net al băncilor, cu o rată de 116,4 la sută a raportului „credite/depozite” (2018: 117,4 la sută).

Figura 2.3.4. Raportul credite/depozite a continuat creșterea stabilită în anul 2018 pe fundalul amplificării activității de creditare de către bănci

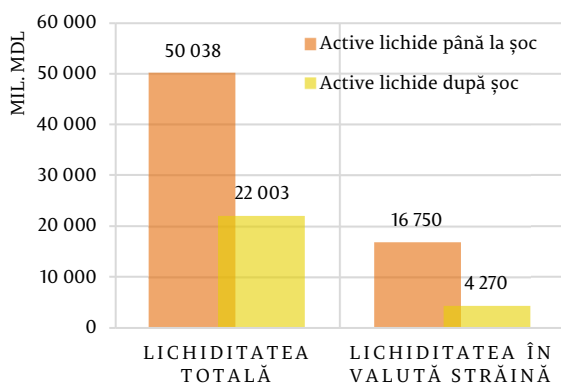

Sursa: BNM

Exercițiile de testare la stres a lichidității. Pe parcursul anului 2019, au fost efectuate simulări ale unor scenarii de stres orientate spre evaluarea capacității băncilor de a-și onora atât obligațiunile curente, cât și cele pe termen lung.

În acest context, s-au calculat intrări de active lichide pe orizontul de o lună, concomitent cu retragerile neuniforme ale depozitelor după tipul deponenților (persoane fizice, persoane juridice, bănci).

Figura 2.4.5. Sectorul bancar rămâne lichid în scenariile simulate, dispunând de suficiente lichidități și după aplicarea șocurilor

Sursa: BNM

Rezultatele obținute nu au identificat deficite de lichiditate înregistrate la nivel individual sau pe sector.

Riscul de lichiditate al sectorului bancar autohton actualmente este redus, iar poziția de lichiditate conferă un amortizor suficient pentru a face față unor retrageri semnificative de depozite.

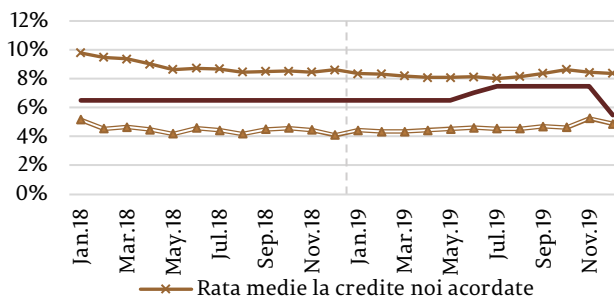
2.4. Riscul de piață

Pe parcursul anului 2019, rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară a BNM diminuat până la nivelul de 5,5 la sută. În același timp, creșterea ratelor dobânzilor pe piața primară a titlurilor de stat la începutul anului 2019 a fost determinată de cererea sporită din partea investitorilor, ulterior pe parcursul acestei perioade fiind înregistrată o activitate mai pronunțată comparativ cu anul precedent. Pe parcursul anului 2019, raportul dintre poziția valutară deschisă (PVD) și fondurile proprii ale sectorului bancar din Republica Moldova, s-a încadrat în limitele prudențiale, iar impactul potențial al expunerii directe a sectorului la volatilitatea cursului de schimb valutar a fost redus.

Evoluția ratei de bază

Pe parcursul anului 2019, au fost efectuate trei modificări ale ratei de bază. Astfel, la finele anului 2019, rata de bază a fost la nivelul de 5,50 la sută, cu valoarea maximă de 7,50 la sută înregistrată în iulie-noiembrie. Ratele medii ponderate lunare ale dobânzilor la depozitele noi atrase și la creditele noi acordate pe parcursul anului de gestiune au urmat un trend linear, valorile la începutul și la sfârșitul anului fiind la nivelul de 8,30 la sută. Concomitent, rata medie ponderată a dobânzii la depozitele noi atrase în moneda națională s-a majorat cu 0,46 p.p., constituind 4,88 la sută pentru situația din decembrie 2019.

Figura 2.4.1. Pe parcursul anului 2019, rata de bază a înregistrat o creștere în trimestrul II cu o ulterioară diminuare la finele anului

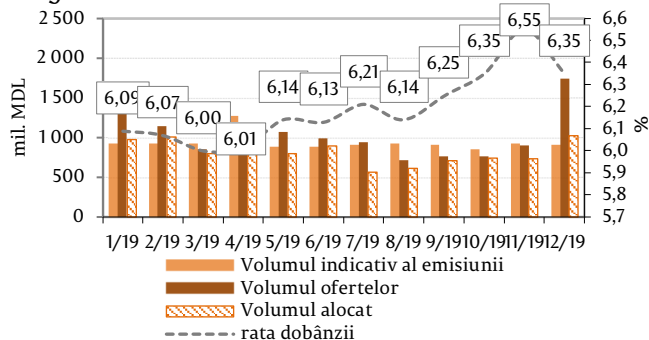
Sursa: BNM

Ratele dobânzilor la VMS

Evoluția ratelor dobânzilor pe piața primară a titlurilor de stat a reflectat influențele combinate exercitate pe parcursul anului 2019 de comprimare a excesului de lichiditate în sectorul bancar, implicit, de interesul manifestat de investitori pentru acest tip de plasamente și de modificările operate asupra ratei de bază a BNM.

În primele opt luni ale anului 2019, rata medie lunară a VMS a fost relativ stabilă, oscilând în jurul valorii de 6,00 la sută (Figura 2.4.2).

Figura 2.4.2. Conform dinamicii lunare a indicatorilor pieței primare a VMS, în luna martie 2019 a fost înregistrată rata minimă de 6,01 la sută, iar valoarea maximă de 6,55 la sută a fost înregistrată în luna noiembrie 2019

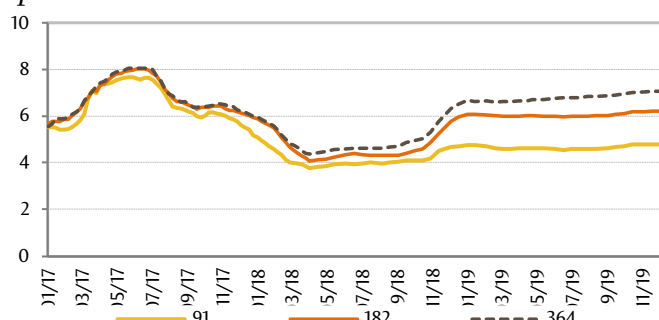

Sursa: BNM

În perioada septembrie-noiembrie, aceasta s-a plasat pe un trend rapid ascendent, reflectând diminuarea sensibilă a cererii pentru VMS din partea investitorilor (în această perioadă raportul dintre volumul ofertelor depuse și volumul anunțat spre plasare fiind subunitar) și modificările în creștere operate asupra ratelor BNM. În luna decembrie, în condițiile diminuării ratei de bază a BNM și sporirii semnificative a cererii pentru aceste valori mobiliare, rata respectivă a revenit pe un trend descendent. Ratele dobânzilor la VMS au înregistrat, în anul

2019, valori situate, preponderent, în partea inferioară a coridorului ratelor stabilit de BNM. Analiza evoluției acestor rate în diviziune pe scadențe denotă o distanțare a ratelor dobânzilor aferente titlurilor de 182 zile și 364 zile față de cele cu scadența la 91 zile (Figura 2.4.3), fapt ce se explică atât prin majorarea de către MF în anul gestionar a volumului indicativ al emisiunilor la VMS cu scadențele mai lungi, cât și prin adjudecarea frecventă a acestor VMS în volume ce le depășeau pe cele anunțate pentru licitații.

Figura 2.4.3. Ratele dobânzilor la VMS cu scadența de până la un an au înregistrat volatilitate scăzută pe parcursul anului 2019

Sursa: BNM

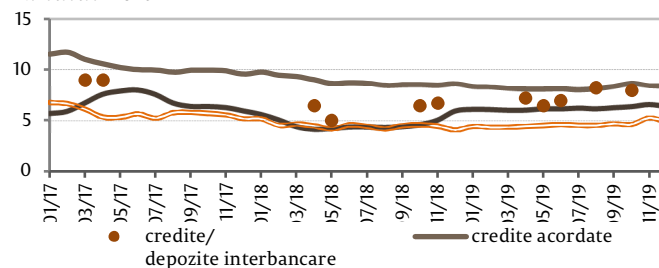
Astfel, ratele dobânzilor ale titlurilor de stat cu scadența până la un an au înregistrat creșteri, însă amplitudinea acestora a fost diferită în funcție de scadență, fiind mai accentuată pe termenele mai lungi.

Rata medie anuală a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an adjudecate în anul 2019 a înregistrat valoarea de 6,19 la sută comparativ cu 4,76 la sută în anul 2018.

În ierarhia randamentelor pe piața financiară întâietatea a fost păstrată în continuare de către dobânzile la creditele în economie. Marcate de o majorare semnificativă la finele anului 2018, ratele dobânzilor aferente VMS au urcat spre mijlocul coridorului format de ratele aferente creditelor acordate și depozitelor atrase în economie, oscilând în interiorul acestuia până la finele anului. Ecartul dintre ratele dobânzilor aferente creditelor și depozitelor s-a comprimat ușor pe parcursul anului 2019 (Figura 2.4.4).

În condițiile specifice ale anului 2019, investitorii, exprimându-și aversiunea față de risc, au optat pentru VMS cu termenul de circulație până la un an (Figura 1.2.4). Urmare

Figura 2.4.4. Atât ratele dobânzilor înregistrate pe piața bancară, cât și rata dobânzii aferentă VMS a consemnat evoluții relativ uniforme pe parcursul anului 2019

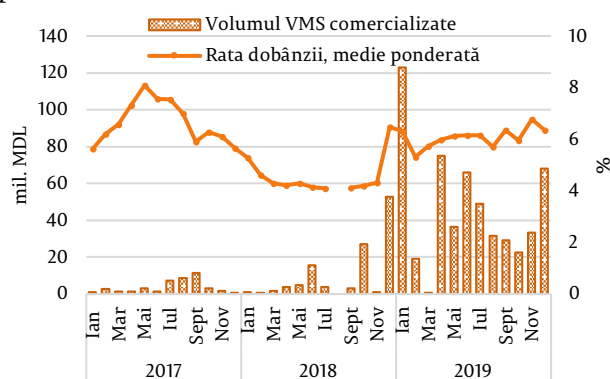

Sursa: BNM

acestui fapt, s-a majorat ponderea titlurilor cu scadența la 182 și 364 zile în detrimentul obligațiunilor de stat, a căror pondere s-a diminuat pe toate scadențele. Astfel, scadența medie a titlurilor emise s-a redus de la 365 la 301 zile.

Spre deosebire de anii precedenți, în 2019, a fost constatată o înviorare a pieței secundare a VMS, fiind înregistrate creșteri la toți indicatorii (Figura 2.4.5).

Figura 2.4.5. Conform indicatorilor cantitativi ai pieței secundare a VMS, se observă o activizare pronunțată comparativ cu dinamica anului precedent

Sursa: BNM

Volumul total al tranzacțiilor pieței secundare a trecut peste nivelul de jumătate de miliard de lei, însumând 586,4 mil. MDL, față de 116,1 mil. MDL în anul precedent. Valoarea maximă lunară (123,1 mil. MDL) a fost înregistrată în luna ianuarie, iar rata maximă a dobânzii - în luna noiembrie (6,77 la sută).

Randamentele titlurilor de stat cu scadența până la un an comercializate pe piața secundară au urmat, în linii generale, tendința pieței primare a VMS, fiind influențate doar de termenul tranzacțiilor. Rata dobânzii medie anuală s-a cifrat la 6,17 la sută (2018: 5,24 la sută), termenul mediu ponderat constituind 245 zile (2018: 191 zile).

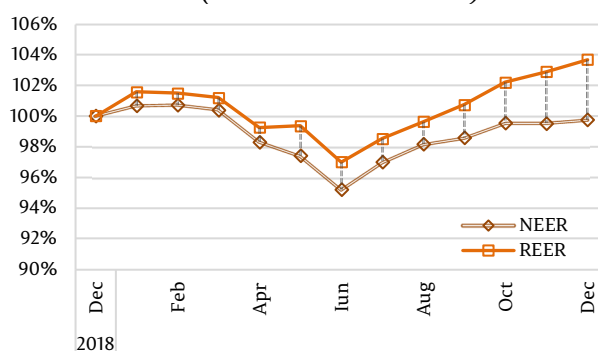
Cât privește structura VMS comercializate pe piața secundară, se observă interesul participanților față de titlurile cu scadență mai îndelungată. În acest context, este de menționat că volumul OS (de 2 ani și 3 ani) tranzacționate pe piața secundară s-a majorat de la 0,5 mil. MDL în 2018 până la 33 mil. MDL în anul 2019. Termenul minim al bonurilor de trezorerie tranzacționate a

fost de 43 zile, iar cota cea mai importantă a venit valorilor mobiliare cu scadența reziduală de la 183 până la 364 zile (47,5 la sută).

Riscul valutar: dinamica cursului de schimb

În anul 2019, leul moldovenesc (MDL) a pierdut din valoare în raport cu USD, însă s-a consolidat față de EUR. Astfel, deprecierea MDL față de USD a fost de 0,40 la sută potrivit cursului de la finele anului și de 4,60 la sută potrivit cursului

Figura 2.4.6. Pe parcursul anului 2019, ratele de schimb efective ale monedei naționale au înregistrat evoluție de apreciere în prima jumătate a anului, după care revin pe panta ascendentă până la finele anului (dec. 2018 = 100 la sută)

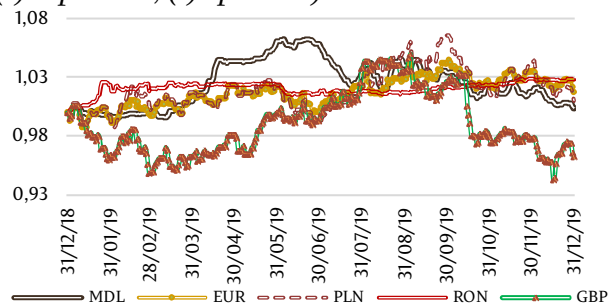

Sursa: BNM

mediu, iar aprecierea față de EUR - de 1,30 la sută și respectiv de 0,90 la sută.

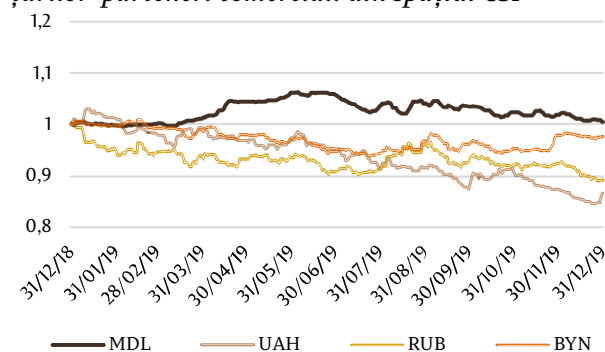
În ce privește evoluția valutei partenerilor comerciali principali ai Republicii Moldova, o parte din ele s-au depreciat față de USD, pe când altele, în principal cele din blocul CSI și-au întărit poziția față de USD (Figurile 2.4.7, 2.4.8). În aceste condiții, MDL s-a depreciat ușor, cu 0,3 la sută, față de coșul valutei partenerilor comerciali principali, ponderate la cotele acestora în comerțul exterior al Republicii Moldova (NEER).

Figura 2.4.7. Monedele țărilor- principali parteneri comerciali din spațiul UE s-au apreciat față de USD (+) depreciere; (-) apreciere

Sursa: BNM

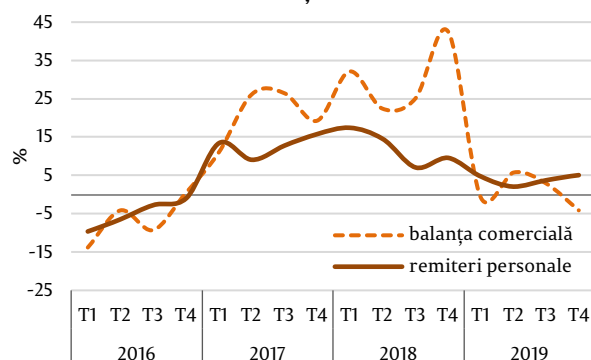
Figura 2.4.8. Față de USD s-au apreciat și monedele țărilor-parteneri comerciali din spațiul CSI

Sursa: BNM

Spre deosebire de anii precedenți, în anul 2019, pe piața internă s-a consemnat o insuficiență de valută generată atât de factori obiectivi, cât și subiectivi. În acest context, ritmul de creștere anuală a remiterilor personale s-a atenuat până la 4,0 la sută comparativ cu 12,0 la sută în anul 2018, iar balanța comercială de mărfuri și servicii s-a deteriorat neglijabil, cu 0,9 la sută (Figura 2.4.9), în situația în care creșterea importurilor¹² și a exporturilor s-a temperat până la 3,6 și 5,8 la sută, respectiv.

Figura 2.4.9. Încetinirea tempoului de creștere a remitențelor în anul 2019 a avut loc pe fundalul scăderii moderate a balanței comerciale

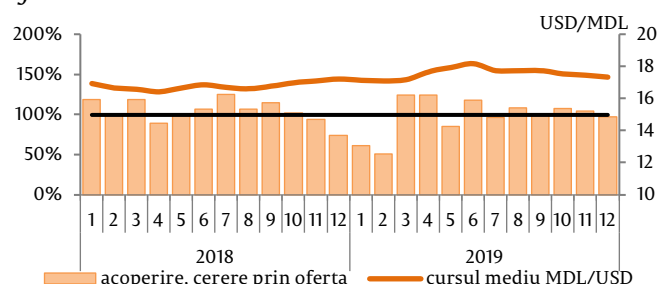

Sursa: BNM

Pe parcursul anului, s-au remarcat și alte fluxuri de valută care au influențat condițiile de pe piața valutară, atât pe partea ofertei de valută, cât și a cererii. Astfel, s-au consemnat intrări mai mari de investiții străine directe, însă plățile de dividende către fondatorii străini au atins un nou maxim istoric.

Presiunile de depreciere asupra MDL s-au manifestat mai puternic în prima jumătate a anului, fiind determinate de cererea sezonieră de valută, în creștere, din partea importatorilor de

Figura 2.4.10. Pe piața locală, pe parcursul anului 2019 (cu excepția lunilor ianuarie, februarie și mai), acoperirea cererii valutare prin ofertă a oscilat în jurul valorii de 100 la sută

Sursa: BNM

resurse energetice și a unor agenți economici pentru plăți sub formă de dividende. Totodată, cererea de valută s-a intensificat pe fondul tendinței pronunțate a persoanele fizice și a agenților economici de a acumula valută pe durata desfășurării runde electorale parlamentare, care a fost marcată de incertitudini.

În aceste circumstanțe, în anul 2019 oferta netă de valută de la persoanele fizice a scăzut cu 1,8 la sută, până la 2 089,4 mil. USD, iar cererea netă de valută din partea agenților economici s-a majorat cu 5,3 la sută, până la valoarea de 2 178,6 mil. USD. Prin urmare, gradul de acoperire a cererii nete prin oferta netă de valută a coborât până la 95,9 la sută comparativ cu 102,8 la sută în anul 2018, creând premise pentru intervențiile nete de vânzare de 5 mil. USD realizate de BNM pe ansamblul anului (cca 64 mil. USD vânzări nete în S1 2019 și cca 59 mil. USD cumpărări nete în S2 2019).

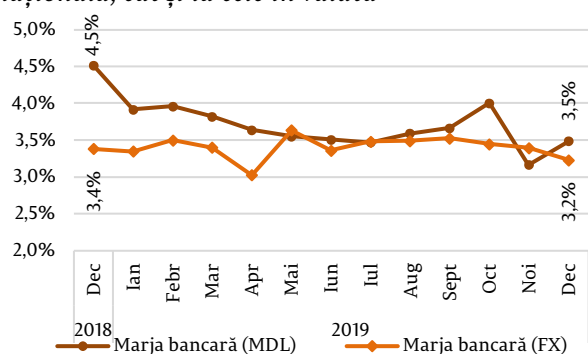
Marja netă a dobânzii

În contextul variației minime a ratelor dobânzii pe piața creditelor și depozitelor, profitabilitatea băncilor s-a diminuat ușor pe parcursul perioadei de raportare.

Astfel, marja bancară de dobândă la operațiunile în moneda națională s-a diminuat cu 1,0 p.p. față de nivelul din decembrie 2018, înregistrând 3,5 la sută în decembrie 2019. Totodată, marja bancară de dobândă la operațiunile în valută s-a diminuat cu 0,2 p.p. față de nivelul din decembrie 2018, constituind 3,2 la sută în decembrie 2019.

¹² Date BNM, balanța de plăți compilată potrivit metodologiei BPM6

Figura 2.4.11. În anul 2019, marja bancară de dobândă s-a diminuat atât la operațiunile în moneda națională, cât și la cele în valută

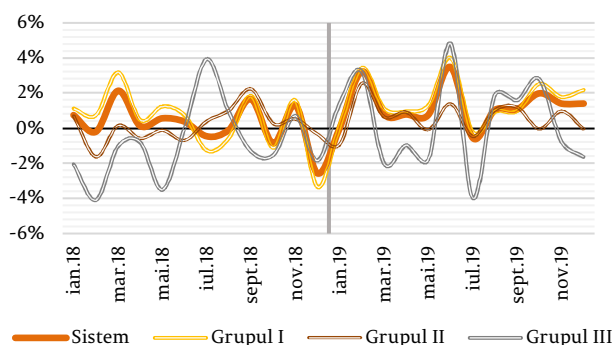

Sursa: BNM

Riscul valutar indirect

La finele anului 2019, PVD pe sector a fost lungă, situându-se la nivelul de 1,4 la sută în raport cu fondurile proprii totale pe sector. Comparativ cu finele anului 2018, raportul PVD s-a majorat cu 4,0 p.p. Evoluția raportului PVD pe sector a fost în mare parte influențată de performanța grupului de bănci sistemic importante (Figura 2.4.12), în marea parte a anului fiind înregistrată poziție lungă.

Figura 2.4.12. În marea parte a anului 2019, sectorul bancar s-a situat pe poziție valutară deschisă lungă, totodată respectând limitele prudențiale

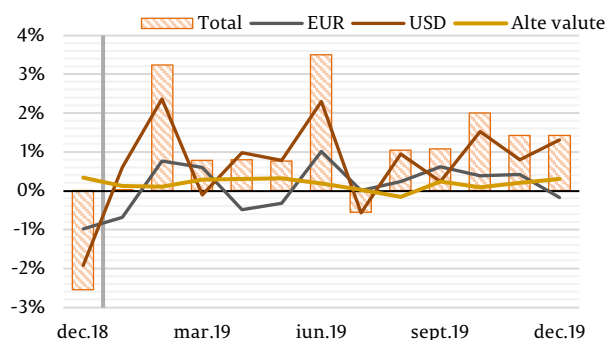

Sursa: BNM

În cadrul analizei pe grupuri¹³ de bănci la situația din 31.12.2019, grupul I de bănci după active a înregistrat PVD lungă, raportul PVD fiind 2,2 la sută (+5,5 p.p față de perioada similară a anului precedent). Totodată, grupurile II și III au finalizat anul cu PVD scurtă, raportul dintre PVD și fondurile proprii totale fiind la nivelul de -0,04 și 1,63 la sută respectiv.

¹³ Grupul I – băncile ce dețin active în valoare mai mare de 7 000 mil. MDL; Grupul II – băncile ce dețin active în intervalul 7 000 mil. MDL – 2 000 mil. MDL; Grupul III – băncile ce dețin active în valoare mai mică de 2 000 mil. MDL

Figura.2.4.13. Volatilitatea poziției valutare a fost generată, în mare parte, de evoluția activelor și pasivelor deținute în EUR și USD

Sursa: BNM

Raportul PVD pe valute arată că la finele anului 2019 sectorul bancar a înregistrat poziții lungi pentru valutele USD și alte valute deținute, totodată pentru EUR fiind înregistrată poziție scurtă. Astfel, în cazul USD și altor valute, raportul PVD a înregistrat valori de 1,30 la sută și 0,31 la sută respectiv, iar pentru EUR raportul PVD a atins valoarea de 0,18 la sută (Figura.4.13).

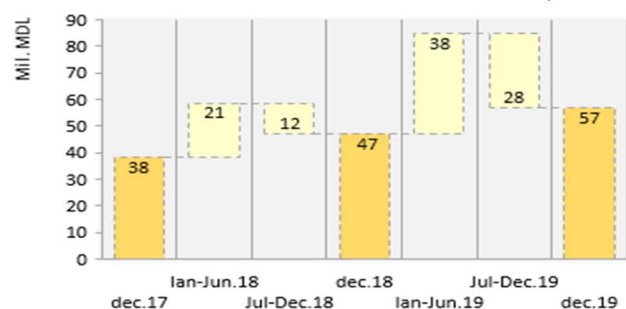
2.5. Riscul de contagiune

La finele anului 2019, sectorul bancar autohton înregistrează un nivel scăzut al riscului de contagiune din punctul de vedere al plasărilor interbancare atât în băncile autohtone, cât și în băncile din străinătate. Portofoliile băncilor rămân a fi diversificate, indicatorul de concentrare fiind sub nivelul maxim admisibil.

În cadrul monitorizării riscurilor sistemice, un aspect esențial reprezintă analiza gradului de interconectare a instituțiilor de credit și identificarea căilor de contagiune rezultate. Principalele căi de propagare a efectului de contagiune pot fi tranzacțiile bilaterale sau relațiile dintre bănci (contagiune directă) și tranzacțiile și expunerile instituțiilor de credit față de sectoarele comune (contagiune indirectă).

Plasările interbancare nete ale băncilor din Republica Moldova în sectorul bancar autohton la finele anului 2019 au constituit 57,0 mil. MDL, în creștere cu 10,0 mil. MDL comparativ cu

Figura 2.5.1. Volumul plasărilor nete ale băncilor locale în sectorul bancar autohton nu a înregistrat schimbări semnificative, totodată fiind în creștere

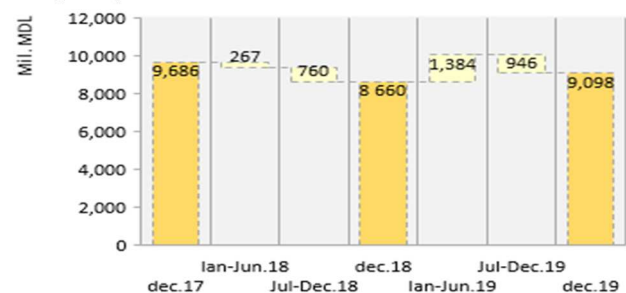

Sursa: BNM

perioada similară a anului trecut (Figura 2.5.1). Totuși, datorită nivelului redus al plasărilor nete interbancare ale băncilor în sectorul bancar autohton, rezultatele testării la stres nu au identificat cazuri de contagiune directă în limitele acestui sector.

Volumul plasărilor băncilor în bănci străine a constituit 9 098,2 mil. MDL, în creștere cu 438,7 mil. MDL comparativ cu finele anului precedent (Figura 2.5.2).

Figura 2.5.2. Soldul plasărilor nete ale băncilor locale în băncile din străinătate a înregistrat o majorare în comparație cu finele anului 2018

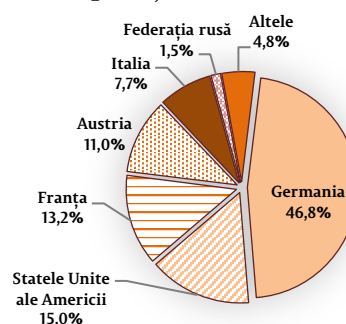

Sursa: BNM

Circa 95,2 la sută din plasările respective au fost efectuate în băncile din Germania, SUA, Franța, Austria, Italia și Federația Rusă (Figura 2.5.3). Astfel, în condițiile majorării soldului plasărilor în băncile din străinătate, băncile urmează să considere evoluția expunerii contrapărților la șocurile internaționale.

Din perspectiva expunerilor comune față de sectoarele economice, a fost efectuată analiza

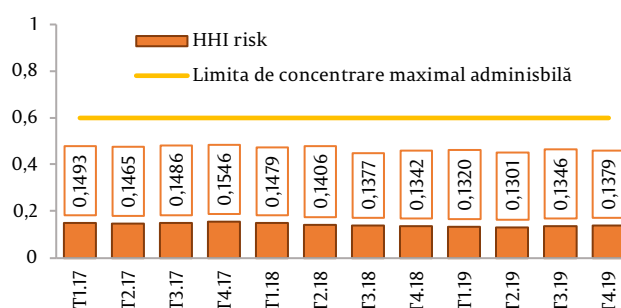
Figura 2.5.3. La finele anului de raportare, plasările băncilor peste hotare s-au concentrat în mare parte în statele europene și SUA

Sursa: BNM

concentrării sectoriale a portofoliilor băncilor, considerând și riscurile aferente fiecărui sector prin aplicarea unui amplificator de risc¹⁴ caracteristic fiecărui sector. Un nivel redus al indicatorului de concentrare ajustat la risc (Figura 2.5.4) denotă o diversificare relativ înaltă a portofoliului și, totodată, o disciplină înaltă din partea debitorilor care activează în sectorul respectiv. Deși urmare analizei efectuate au fost identificate niveluri de concentrare¹⁵

Figura 2.5.4. Concentrarea sectorială a portofoliului de credite acordate de bănci rămâne a fi la nivel redus

Sursa: BNM

ridicate la nivel individual, chiar și cel mai concentrat portofoliu se află cu mult sub limita de concentrare maximă admisibilă¹⁶.

În aceste condiții, Banca Națională va continua monitorizarea indicatorilor de concentrare individuali și agregați în vederea depistării timpurii a unor posibile riscuri care ar putea conduce la materializarea riscului de contagiune.

¹⁴ Amplificatorul de risc utilizat nu evaluează volatilitatea fiecărui sector în parte în raport cu economia țării, ci consideră existența unui risc ținând cont de structura sectorială a portofoliilor băncilor.

¹⁵ Nivelul de concentrare s-a determinat prin amplificarea variabilei care determină nivelul concentrării (indicele Herfindahl-Hirschman) într-un sector, cu nivelul creditelor neperformante corespunzătoare acestui sector.

¹⁶ Limita de concentrare maximă admisibilă reprezintă valoarea maximă a nivelului de concentrare înregistrată de vreo bancă, care nu s-a soldat cu proceduri de redresare sau rezoluție.

3. POLITICA MACROPRUDENȚIALĂ

3.1. Instrumentele macroprudențiale aplicate

În sectorul financiar autohton, nivelul riscului financiar sistemic este apreciat ca fiind unul scăzut. Acest fapt este determinat de recuperarea lentă a activității de creditare, care nu prezintă semne de supraîncălzire. Pe parcursul anului, toate băncile au continuat să fie conforme cerințelor aferente amortizoarelor de capital.

Amortizorul de conservare a capitalului este conceput pentru a se asigura că băncile construiesc amortizoare de capital în afara perioadelor de stres, rezerve care pot fi utilizate pentru acoperirea pierderilor ce pot apărea din desfășurarea activității bancare. Cerința se bazează pe simple reguli de conservare a capitalului destinate să evite încălcarea cerințelor minime de capital.

Modul de implementare a amortizorului de conservare a capitalului la nivelul sectorului bancar autohton a fost stabilit prin Regulamentul cu privire la amortizoarele de capital ale băncilor, rata amortizorului de conservare a capitalului a fost setată la nivelul de 2,5 la sută din quantumul total al expunerii la risc a băncilor. Decizia de activare integrală a amortizorului a fost luată pornind de la nivelul înalt de capitalizare a băncilor la momentul aplicării noilor cerințe de capital (conforme cu Basel III).

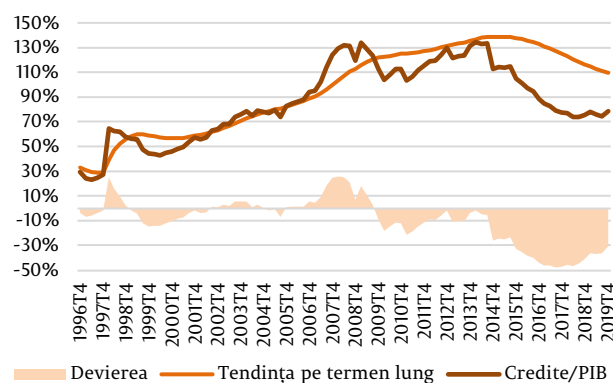
Amortizorul anticiclic de capital urmărește sporirea rezistenței sectorului bancar în fața pierderilor potențiale cauzate de contracția, după o creștere excesivă, a creditării la nivel agregat. Amortizorul se constituie în perioada de creștere excesivă a creditării în vederea absorbției potențialelor pierderi și poate fi eliberat în faza de contracție.

În anul 2019 s-a remarcat o inversare a tendinței negative a dinamicii indicatorului Credit/PIB întrucât ciclul de creditare din Republica Moldova a continuat să evolueze conform unui trend pozitiv, început încă în 2018. Astfel, tempoul de creștere a creditării l-a depășit pe cel al creșterii PIB pe parcursul anului, cauzând o creștere modestă a indicatorului Credit/PIB.

Totuși devierea negativă semnificativă a acestui indicator de la tendința sa de termen lung arată că noile credite acordate sectorului privat în continuare pot fi absorbite cu ușurință în economie.

Conform rezultatelor ultimei reevaluări, bazate pe datele disponibile pentru trimestrul IV 2019, valoarea raportului credite/PIB a constituit 78,41 la sută, iar devierea procentuală de la tendința sa pe termen lung a constituit 28,3 puncte procentuale (în creștere față de trimestrul III 2019).

Figura 3.1.1. Anul 2019 continuă să fie caracterizat de devierea semnificativă a raportului Credite/PIB de la tendința sa pe termen lung, deși sunt semne de recuperare

Sursa: calculele BNM în baza datelor BNM și BNS

Situația descrisă denotă absența curentă a riscurilor sistemice ciclice legate de creșterea excesivă a creditării și confirmă oportunitatea menținerii ratei amortizorului anticiclic de capital pentru Republica Moldova la nivelul minim. Astfel, rata amortizorului anticiclic de capital pentru Republica Moldova a fost stabilită la nivelul de 0 la sută.

În ceea ce privește ratele amortizorului anticiclic stabilite de autoritățile relevante din alte țări, în UE doar 13 țări au determinat rate ale amortizorului anticiclic de capital cuprinse între 0,25 la sută și 2,5 la sută (Figura 3.1.2). De menționat că statele UE au aplicat amortizorul anticiclic, preponderent, pentru a contracara riscurile rezultate din dezvoltarea pieței imobiliare rezidențiale sau supraîncălzirea creditării.

Figura 3.1.2. Ratele amortizorului anticiclic de capital stabilite de țările UE

Țara	Data ultimei decizii	Rata amortizorului, %
Norvegia	19/12/2019	2,5
Suedia	24/10/2019	2,5
Cehia	28/11/2019	2
Danemarca	16/12/2019	2
Islanda	20/12/2019	2
Slovenia	21/10/2019	2
Regatul Unit	13/12/2019	2
Bulgaria	20/12/2019	1,5
Irlanda	12.03.2019	1
Lituania	20/12/2019	1
Franța	30/9/2019	0,5
Luxembourg	30/12/2019	0,5
Germania	30/12/2019	0,25

*rata fiind 0 la sută pentru celelalte țări neincluse în grafic

Sursa: CERS

Amortizorul de risc sistemic se utilizează pentru a preveni și a diminua riscul sistemic non-ciclic manifestat pe termen lung sau riscul macroprudențial. Introducerea acestui amortizor este oportună în condițiile menținerii unui caracter incert al contextului regional și internațional, dar și în vederea gestionării riscurilor asociate perioadei de tranziție.

Ținând cont de menținerea riscurilor sistemice potențiale, concomitent cu situația macroeconomică volatilă, rata amortizorului de risc sistemic a fost menținută neschimbată.

Astfel rata de 1 la sută a fost stabilită pentru toate băncile și aplicată expunerilor situate în Republica Moldova. Suplimentar, pornind de la capacitățile limitate de finanțare ale unor categorii de investitori, până la 31.12.2020 se aplică o rată a amortizorului de risc sistemic majorată cu 2 p.p. în cazul băncilor al căror capital este deținut, direct și/sau indirect, în proporție de peste 50 la sută cumulativ, de către persoane care întrunesc următoarele criterii:

- nu sunt entități din sectorul financiar;
- sunt rezidente ale statelor/au sediul în statele în care nu se aplică cerințe de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republicii Moldova, determinate prin actele normative ale BNM;

- nu sunt supuse supravegherii de către autorități de supraveghere a sectorului bancar sau a pieței de capital din țările respective.

Pentru deținerile directe și/sau indirecte în capitalul băncilor, pe care le posedă băncile de dezvoltare multilaterală, determinate prin actele normative ale BNM, criteriile enumerate anterior nu se aplică.

Amortizorul aferent societății de importanță sistemică (amortizorul O-SII) urmărește asigurarea unui grad sporit de protecție în cazul societăților de importanță sistemică, societăți cu potențial de a destabiliza sistemul financiar în cazul în care se confruntă cu dificultăți financiare.

Rezultatele studiilor efectuate pe parcursul anului 2019 au identificat patru bănci care au acumulat un scor ce depășește pragul de importanță sistemică și anume: B.C. „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A., B.C. „Moldindconbank” S.A., B.C. „VICTORIABANK” S.A. și Mobiasbanca - OTP Group S.A. Băncile menționate au un rol determinant în cadrul sectorului bancar național, deținând 78,6 la sută din activele sectorului bancar, 79,3 la sută din creditele acordate de bănci și 81,1 la sută din depozitele atrase de sectorul bancar de la persoane fizice și juridice.

Tabel 3.1.1. Ratele amortizorului O-SII

Denumirea băncii	Rata amortizorului
BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A.	1,50%
BC „Moldindconbank” S.A.	1,00%
B.C. „VICTORIABANK” S.A.	1,00%
MOBIASBANCA – OTP Group S.A.	0,50%

Sursa: BNM

Astfel, în vederea diminuării probabilității de manifestare a unor dificultăți financiare din partea băncilor sistemice și reducerii hazardului moral al acestora, BNM a stabilit rate ale amortizorului O-SII, pe bază individuală, în funcție de scorul¹⁷ acumulat de fiecare bancă (Tabel 3.1.1).

¹⁷ Conform Metodologiei de identificare a societăților de tip O-SII din Republica Moldova, aprobate prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr.192 din 31.07.2018.

În anul 2019, băncile nu au avut nevoie de capital suplimentar pentru a se conforma măsurilor macroprudențiale privind cerințele suplimentare de capital, nivelul de capitalizare al acestora situându-se peste nivelul minim al cerințelor de capital (rata fondurilor proprii și amortizoarele de capital).

3.2. Comitetul Național de Stabilitate Financiară

În anul 2019 a devenit funcțional Comitetul Național de Stabilitate Financiară (CNSF) care a fost constituit prin aprobarea Legii nr.209/2018. Obiectivul CNSF este coordonarea realizării politicii macroprudențiale, prevenirea, reducerea sau eliminarea riscurilor care amenință stabilitatea financiară la nivel de sistem, precum și gestionarea situațiilor de criză financiară sistemică.

Prin aprobarea Legii a fost stabilit cadrul, obligațiunile și responsabilitățile CNSF în vederea reducerii riscurilor care amenință stabilitatea financiară, dar și coordonării procesului de pregătire și gestionare a crizelor sistemice. Or, stabilitatea financiară este o condiție în care sistemul financiar poate rezista șocurilor fără a perturba activitatea de intermediere și de alocare eficientă a economiilor spre finanțări. În vederea asigurării stabilității financiare, este necesară identificarea principalelor surse de risc și vulnerabilități, precum ineficiența redirectionării resurselor financiare atrase de la deponenți către investitori, evaluarea sau gestionarea incorectă a riscurilor financiare de către intermediari ș.a.

Rolul unui astfel de comitet este de a identifica, monitoriza și recomanda acțiunile necesare pentru a elimina sau reduce riscurile sistemice.

Comitetul European pentru Risc Sistemic (autoritatea responsabilă de supravegherea macroprudențială a sistemului financiar din UE și de prevenirea și reducerea riscurilor sistemice) recomandă stabilirea unui set de instrumente macroprudențiale care să fie aplicat în mod efectiv de autoritățile macroprudențiale relevante. Autoritățile macroprudențiale trebuie să aibă în sfera competențelor lor de recomandare instrumentele macroprudențiale necesare, precum și posibilitatea de reînnoire periodică a setului de instrumente conform

practicilor internaționale.

Componența Comitetului are ca scop asigurarea diversității opiniilor și include guvernatorul Băncii Naționale, ministrul finanțelor, ministrul economiei și infrastructurii, președintele Comisiei Naționale a Pieței Financiare și directorul general executiv al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar. În forma sa extinsă, pe lângă componența menționată, CNSF are următorii membri: prim-viceguvernatorul BNM, viceguvernatorul BNM responsabil de funcția de supraveghere bancară, viceguvernatorul BNM responsabil de rezoluția bancară, șeful subdiviziunii BNM responsabil de stabilitatea financiară.

Pe parcursul anului 2019, CNSF s-a întrunit în patru ședințe.

În cadrul acestora, s-a discutat despre situația actuală și evoluțiile din sistemul financiar, situația curentă a FGDSB, precum și acțiunile de atenuare a riscurilor întreprinse sau inițiate de autoritățile membre în sectoarele supravegheate și reglementate. În principal, subiectele s-au referit la tranziția sectorului bancar la cerințele prudențiale conforme cu prevederile Basel III, implementarea amortizoarelor de capital aplicabile băncilor și la ajustarea cadrului normativ în domeniul organizațiilor de creditare nebancară.

Urmare ședințelor au fost emise recomandări în adresa autorităților care sunt reprezentate în CNSF, dar și către Guvern. De menționat că în conformitate cu prevederile Legii nr. 209/2018, recomandările sunt emise conform principiului „execută sau explică”. Recomandările emise au vizat aspectele ce țin de:

- examinarea posibilității implementării unor instrumente macroprudențiale de corelare a creditării cu capacitățile financiare ale debitorului pe toate segmentele sistemului financiar, cu scopul de a proteja debitorii de riscul de supraîndatorare;
- redresarea situației constatate în domeniul activității birourilor istoriilor de credit, în vederea obligării raportării informațiilor de către OCN pentru schimbul și accesul la informație între bănci și OCN privind îndatorarea debitorilor;

- consolidarea cadrului de reglementare a sectorului OCN, inclusiv cel secundar de gestionare a riscurilor generate de împrumuturile atașate la moneda străină, a celor ce țin de vulnerabilitatea debitorilor, și de a introduce noi instrumente axate pe prevenirea riscului valutar și celui de supraîndatorare a debitorilor-persoane fizice;

- întreprinderea măsurilor necesare de către Guvern în vederea consolidării capacităților Agenției pentru protecția consumatorilor și supravegherea pieței în domeniul serviciilor financiare, pornind de la deficiențele existente în cadrul actual de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare.

De menționat că prevederile Legii nr. 209/2018 stipulează că destinatarul întreprinde, în limita competențelor sale, măsurile și acțiunile care sunt necesare pentru conformarea cu recomandările CNSF, sau justifică decizia de neadoptare a acestora.

4. RISCURILE SECTORULUI NEBANCAR

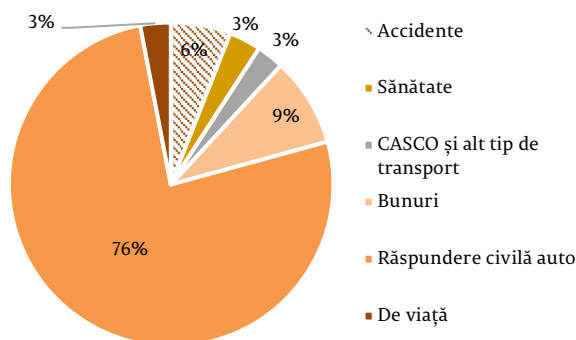
4.1. Sectorul asigurărilor

În anul 2019, companiile de asigurare și-au majorat volumul primelor brute subscrise, concomitent, 6 din 14 companii au raportat pierderi. Activele au suferit o reducere comparativ cu 2018, urmare retragerii licențelor unor asigurători, dar și diminuării activelor unor companii aflate în procedura de remediere financiară.

În anul 2019, pe piața asigurărilor au activat 14 companii de asigurare licențiate.

Piața asigurărilor reprezintă o piață moderat concentrată¹⁸, indicele de concentrare al pieței IHH la situația din 31.12.2019 fiind egal cu 1 776. Primele cinci companii după mărimea activelor dețineau 77,2 la sută din total active, primele cinci companii după mărimea despăgubirilor plătite - 66,6 la sută din volumul despăgubirilor plătite, iar cinci cele mai mari companii după volumul primelor încasate - 65,9 la sută din totalul primelor încasate. Companiile de asigurări au avut 862 555 contracte de asigurare, 76,0 la sută reprezentând contracte de asigurare privind răspunderea civilă auto (Figura 4.1.1).

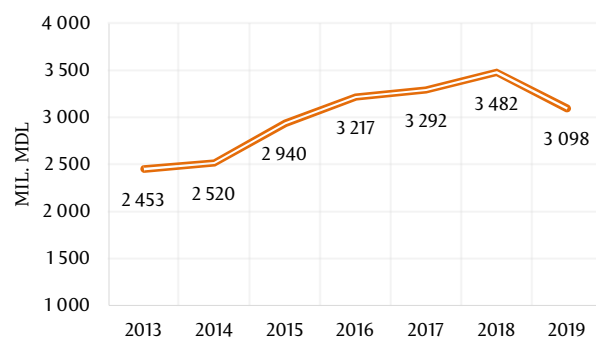
Figura 4.1.1. Contractele de asigurare pe răspundere civilă auto au reprezentat peste două treimi din totalul contractelor înregistrate la finele anului 2019

Sursa: elaborat de BNM în baza informațiilor CNPF

Activele au suferit o diminuare cu 384,41 mil. MDL, din cauza retragerii licențelor unor asigurători, dar și diminuării activelor unor companii aflate în procedura de remediere financiară (Figura 4.1.2), care au constituit 3 097,5 mil. MDL (-11,04 la sută comparativ cu

Figura 4.1.2. Activele totale ale companiilor de asigurare au suferit o diminuare comparativ cu 2018, urmare retragerii licențelor unor asigurători

Sursa: elaborat de BNM în baza informațiilor CNPF

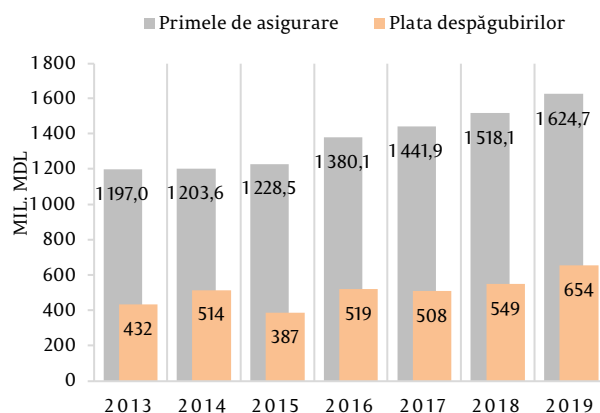
sfârșitul anului 2018).

În 2019, asigurătorii au raportat, total per piață, pierderi nete în cuantum de 14,91 mil. MDL, inclusiv opt au raportat profit net în sumă de 75,99 mil. MDL și șase - pierderi nete în cuantum de 90,89 mil. MDL, urmare majorării cheltuielilor suportate în 2019.

Volumul anual aferent primelor de asigurare brute subscrise (inclusiv cele primite în reasigurare) s-au majorat, volumul primelor brute subscrise la finele anului 2019 constituind 1 624,7 mil. MDL (Figura 4.1.3).

Volumul anual al despăgubirilor și sumele de asigurare plătite de companiile de asigurări s-au majorat ușor față de volumul înregistrat în 2018,

Figura 4.1.3. Atât volumul primelor subscrise, cât și volumul despăgubirilor achitate de către companiile de asigurare s-au majorat în anul 2019

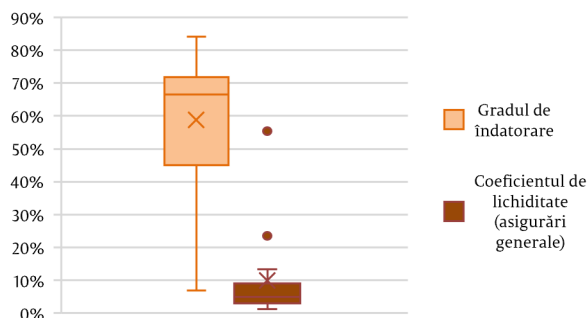
Sursa: elaborat de BNM în baza informațiilor CNPF

¹⁸ Indicele Herfindahl-Hirschmann (IHH) se calculează ca suma pătratelor cotelor de piață ale tuturor participanților pieței, iar nivelul de concentrare se stabilește conform scalei: IHH<100 - concurență perfectă, 100<IHH<1500 - o piață neconcentrată, 1500<IHH<2500 - o concentrație moderată, IHH>2500 - o concentrație ridicată

constituind 40,2 la sută din primele de asigurare brute subscrise (2018: 36,2 la sută).

Gradul de îndatorare a companiilor de asigurări se află într-o creștere pe parcursul ultimilor

Figura 4.1.4. Coeficientul de lichiditate al companiilor de asigurări a înregistrat dispersie relativ mică, concomitent cu o dispersie mai largă a gradului de îndatorare

Sursa: elaborat de BNM în baza informațiilor CNPF

cinci ani, majorându-se de la 51,9 la sută (trimestrul II 2013) până la 63,6 la sută (trimestrul IV 2019). Cu toate acestea, nivelul actual de îndatorare a acestora este redus, capitalul statutar achitat al companiilor reprezentând, în medie, 33,4 la sută din volumul activelor (valoarea minimă = 5,5 la sută).

4.2. Sectorul de creditare nebanară

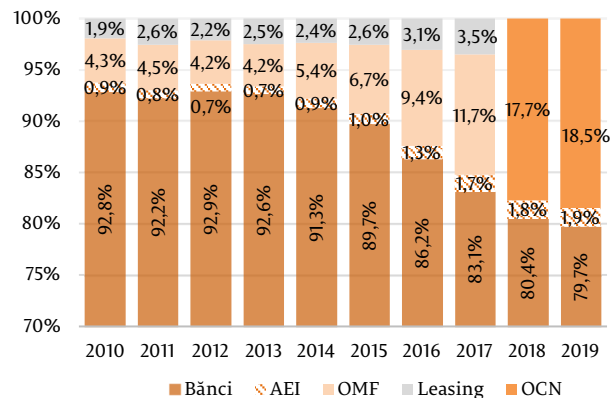
Sectorul de creditare nebanară și-a continuat evoluția de expansiune pe toate subcomponentele, fiind înregistrată o creștere a activelor și a portofoliilor de împrumuturi acordate. Riscul de supraîndatorare a populației și riscul de credit aferent creditelor atașate la valută rămân a fi principalele riscuri a sectorului de creditare nebanară. În vederea reducerii riscurilor aferente activității OCN sunt întreprinse măsuri de consolidarea a cadrului de supraveghere și reglementare a acestui segment financiar.

Sectorul de creditare nebanară este reprezentat prin OCN și AEÎ.

Analizând structura portofoliului de credite și împrumuturi acordate de bănci, OCN și AEÎ (Figura 4.2.1), se observă tendință crescătoare a ponderii instituțiilor financiare nebanare în sistemul financiar, determinată în 2019 de o majorare a portofoliului superioară

portofoliului de credite acordate de bănci. În total, portofoliul de împrumuturi al companiilor financiare nebanare constituie 20,3 la sută din portofoliul de credite total pe sectorul financiar.

Figura 4.2.1. Cota portofoliilor de credite și a împrumuturi acordate de OCN și AEÎ¹⁹ s-a majorat

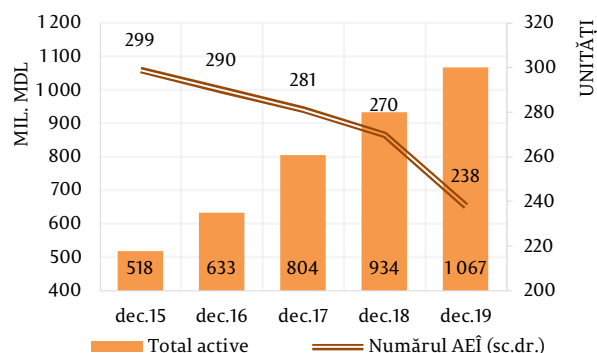
Sursa: elaborat de BNM în baza informațiilor BNM, CNPF și BNS

Asociațiile de economii și împrumut (AEÎ)

Conform situației din 31.12.2019, 238 de asociații dețin licențe pentru desfășurarea activității AEÎ. Pe parcursul ultimilor ani, numărul asociațiilor s-a redus cu 61 de unități, fiind în continuare în descreștere (Figura 4.2.2).

Referitor la nivelul de concentrare pe piață, AEÎ prezintă valori relativ scăzute, în comparație cu

Figura 4.2.2. Volumul activelor AEÎ s-a majorat, concomitent cu micșorarea numărului AEÎ

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

alți reprezentanți ai pieței financiar-nebanare. Indicele de concentrare IHH înregistrează valori reduse (31.12.2019 = 378), care caracterizează piața ca una neconcentrată.

Pe parcursul anului 2019 numărul total al depunătorilor AEÎ s-a extins cu 4,8 la sută, pe când numărul membrilor și al beneficiarilor s-a

¹⁹ Ponderea în totalul creditelor și împrumuturilor acordate de bănci, AEÎ și OCN

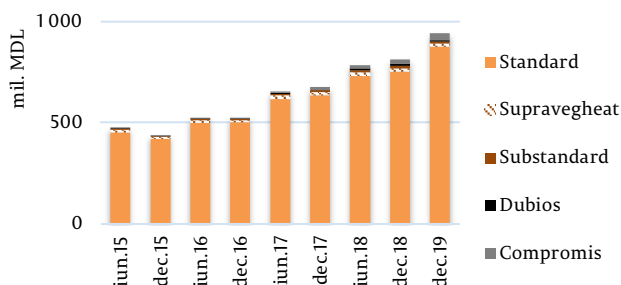
reduc cu 1,3 la sută și 4,1 la sută respectiv.

La finele anului 2019, volumul activelor totale ale AEÎ a însumat 1 067,5 mil. MDL, în creștere comparativ cu finele anului 2018 (Figura 4.2.2).

Pondere maximă în structura activelor AEÎ revine împrumuturilor acordate, acestea constituind 88,0 la sută din valoarea totală a activelor.

Valoarea totală a împrumuturilor acordate membrilor AEÎ a însumat 939,1 mil. MDL conform situației din 31.12.2019, fiind în creștere cu 15,9 la sută față de anul precedent (Figura 4.2.3).

Figura 4.2.3. Volumul împrumuturilor acordate de AEÎ a fost în creștere, iar calitatea portofoliului înaltă

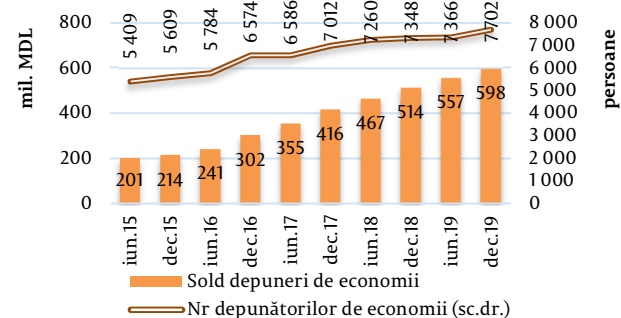

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

Calitatea portofoliului de împrumuturi al AEÎ menține nivel înalt de performanță, 94,7 la sută din împrumuturi fiind clasificate în categorii performante (2018: 94,5 la sută).

AEÎ se finanțează în proporție de 56,1 la sută din contul depunerilor de economii și 10,8 la sută din contul împrumuturilor primite, iar cota capitalului propriu reprezintă 31,0 la sută din pasivele totale. Valoarea consolidată a depunerilor de economii atrase de la membrii AEÎ (de categoria B) a constituit 598,4 mil. MDL.

Figura 4.2.4. Volumul depunerilor de economii atrase de AEÎ, precum și numărul de depunători au continuat să crească

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

Cea mai mare pondere o dețin depunerile de economii pe termen scurt, până la un an (57,9 la sută din totalul depunerilor de economii, 2018: 62,8 la sută).

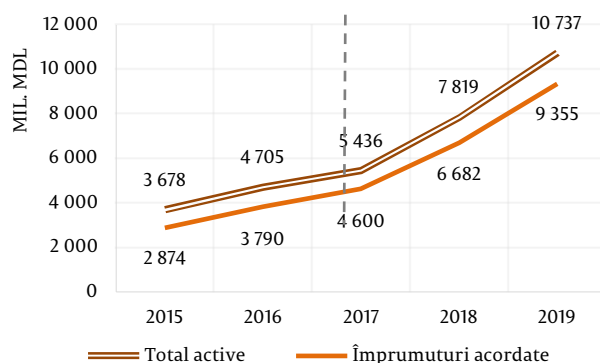
Valoarea agregată a levierului AEÎ a marcat valori ridicate (31,0 la sută la situația din 31.12.2019), iar la nivel individual sunt 3 asociații care înregistrează valori negative ale capitalului propriu restul menținând un nivel de peste 5 la sută ale levierului.

Activitatea AEÎ pe parcursul anului 2019 a avut evoluții pozitive și riscuri moderate.

Organizațiile de creditare nebanară (OCN)

La finele anului la CNPF au prezentat rapoarte de activitate 160 OCN (2018: 176 OCN) din 165 OCN înregistrate. Mărimea OCN variază considerabil, primele 10 organizații deținând 65,8 la sută din totalul activelor, 68,6 la sută din totalul împrumuturilor acordate, inclusiv leasingul financiar, și 83,7 la sută din numărul total de beneficiari de împrumuturi. Valoarea activelor totale ale OCN a constituit la finele anului de referință 10 737,1 mil. MDL, dintre acestea 87,1 la sută reprezentând portofoliul de împrumuturi (Figura 4.2.5).

Figura 4.2.5. Valoarea activelor OCN s-a majorat, preponderent, pe seama creșterii volumului împrumuturilor atrase, dar și creșterii capitalului propriu

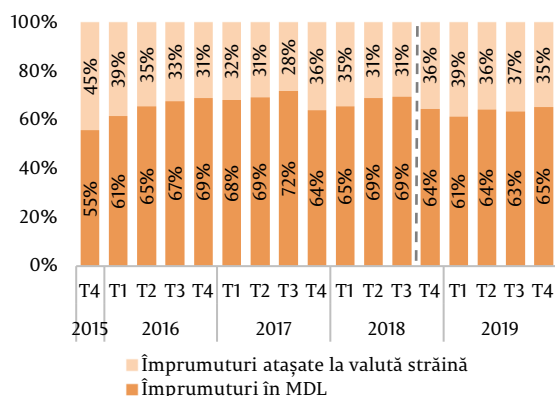

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

Astfel, valoarea portofoliului de împrumuturi a însumat 9 355,1 mil. MDL. În raport cu perioada similară a anului precedent, valoarea portofoliului de împrumuturi a crescut cu 2 672,9 mil. MDL (40,0 la sută).

Conform informațiilor raportate de OCN, actualmente, cca 65 la sută din împrumuturi sunt acordate în MDL, iar 35 la sută – atașate la valută.

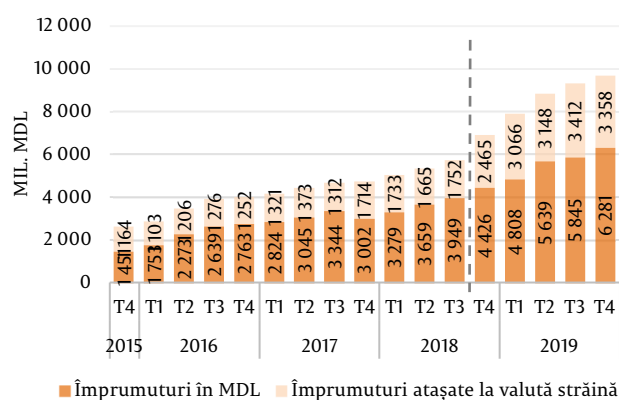
Figura 4.2.6. Deși soldul creditelor atașate la valuta străină s-a majorat cu semnificativ ponderea acestora rămâne relativ constantă

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

Împrumuturile acordate de OCN atașate la valută constituie 3 357,5 mil. MDL (34,8 la sută din valoarea totală a împrumuturilor acordate de OCN), fiind în creștere comparativ cu perioadele precedent. Credite atașate la valută acordate persoanelor fizice, care se consideră a fi mai sensibili la riscul valutar reprezintă 26,1 la sută din total portofoliu.

Figura 4.2.7. Peste o treime din portofoliul de credite acordat de OCN este atașat la valuta străină

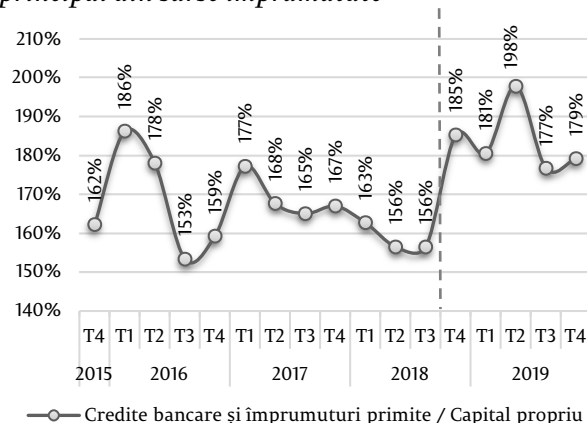

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

OCN se finanțează în proporție de 31,9 la sută din surse proprii (3 429,2 mil. MDL), în proporție de 57,3 la sută - din credite și împrumuturi (6 147,3 mil. MDL). Ponderea capitalului propriu în finanțarea activelor s-a menținut practic la același nivel față de 2018, atât capitalul, cât și volumul activelor marcând tendințe similare de creștere cu cca 37 la sută f.a.p.

Astfel, indicatorul efectului de levier al OCN, calculat ca raport capital propriu/total active, la sfârșitul anului 2019, a constituit 31,9 la sută; cu toate acestea, la nivel individual la finele 2019, 12

Figura 4.2.8. La nivel agregat, OCN se finanțează în principal din surse împrumutate

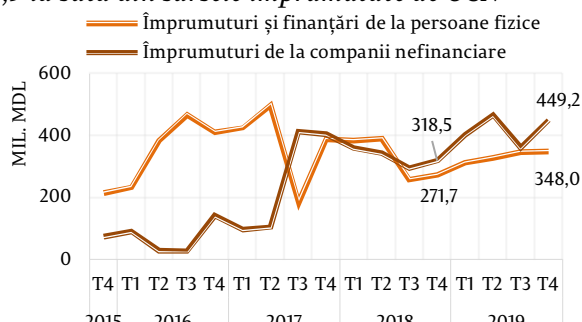
Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

organizații au raportat valori negative ale capitalului propriu sau valori reduse (sub 5 la sută) ale levierului (2018: 33 OCN).

O atenție deosebită trebuie atrasă surselor rambursabile, calculate prin deducerea din pasivele OCN a (i) creditelor bancare, (ii) împrumuturilor (de la nerezidenți, de la alte organizații financiare), (iii) datorii privind dividendele, (iv) creditului comercial și avansurilor, (v) provizioanelor pentru pierderi la credite și (vi) capitalului propriu. Astfel, obținem, în linii mari, valoarea obligațiunilor față de persoanele fizice și persoanele juridice nefinanciare, atrase de OCN, care pot fi caracterizate drept împrumuturi sau alte mijloace rambursabile.

Valoarea totală a finanțărilor rambursabile atrase de la persoane fizice și de la persoanele juridice nefinanciare, la finele anului 2019, a constituit 797 mil. MDL (dintre acestea cca 348,0 mil. MDL au constituit mijloace atrase de la persoanele fizice, iar 449,2 mil. MDL - de la persoanele juridice nefinanciare).

Figura 4.2.9. Valoarea finanțărilor rambursabile a fost în creștere, la finele anului 2019 reprezentând cca 11,9 la sută din sursele împrumutate de OCN

Sursa: elaborat de BNM în baza datelor CNPF

Evoluțiile rapide de extindere a sectorului de creditare nebancaară generează o serie de riscuri:

- Îndatorarea rapidă a populației și fragilizarea situației sale financiare, cu posibilitatea pauperizării în cazul unei crize financiare și a transmiterii în lanț a blocajelor financiare.
- Riscul de credit aferent creditelor atașate la valută rămâne a fi un risc major care poate genera creșterea expunerii debitorilor și, respectiv, la creșterea riscului de nerambursare a împrumuturilor în cazul fluctuațiilor nefavorabile a cursului valutar. Considerând că riscul valutar afectează concomitent toți debitorii sectorului financiar, materializarea acestui risc poate avea un caracter sistemic major.

De remarcat că pe parcursul anului 2019 au fost întreprinse măsuri în vederea ameliorării riscurilor aferente sectorului de creditare nebancaară semnalate în rapoartele din anii precedenți. Astfel, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative (aprobat la 27.02.2020) vine să protejeze debitorii de riscul de supraîndatorare, dar și să consolideze cadrul de supraveghere.

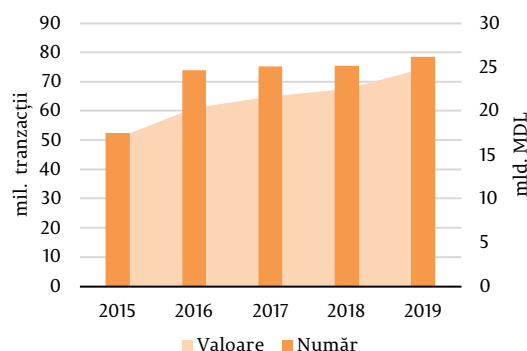
4.3. Prestatorii de servicii de plată nebancaari

La situația din 31.12.2019, în Republica Moldova activau șapte prestatori de servicii de plată nebancaari, dintre care o societate de plată, un furnizor de servicii poștale și cinci societăți emitente de monedă electronică.

Banca Națională supraveghează activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancaari prin efectuarea controalelor din oficiu și la fața locului. Pe parcursul anului 2019, au fost efectuate patru controale, dintre care trei pe teren și un control din oficiu.

Pe parcursul anului 2019, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancaari au fost efectuate 78,5 mil. de operațiuni de plată, cu 4,0 la sută mai mult față de 2018, în valoarea totală de 24,9 mld. MDL, cu 10,6 la sută mai mult față de 2018.

Figura 4.3.1. Numărul și valoarea plăților efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebancaari este în creștere în anul 2019

Sursa: BNM

Tabel 4.3.1. Evoluția principalilor indicatori ai activității prestatorilor de servicii de plată nebancaari

Nr. d/o	Indicatori financiari	31.12. 2018	31.12.2019	Dinamica anuală
1	Numărul tranzacțiilor, milioane operațiuni	75,5	78,5	4,0%
2	Valoarea totală a tranzacțiilor, mld. MDL	22,5	24,9	10,6%
3	Total active, mil. MDL	563,5	558,1	-1,0%
4	Capital propriu, mil. MDL	180,5	215,4	19,3%
5	Profit net (pierdere), mil. MDL	53,5	73,3	37,0%

Sursa: BNM

5. SISTEMELE DE PLĂȚI ȘI DECONTĂRI DE IMPORTANȚĂ SISTEMICĂ DIN RM

În vederea menținerii stabilității financiare, Banca Națională supraveghează și evaluează permanent sistemele de plăți și decontări pentru a garanta stabilitatea și eficiența acestora.

Sistemele, o întrerupere în activitatea cărora ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare, sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate două sisteme de importanță sistemică (Figura 5.1).

Figura 5.1. Sistemele de importanță sistemică care cad sub supravegherea BNM, la finele anului 2019

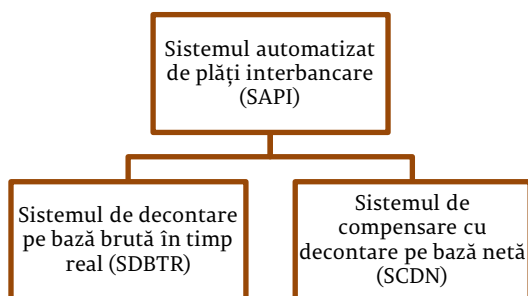
Sistemul automatizat de plăți interbancare	Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare
· sistem prin intermediul căruia sunt efectuate plățile interbancare în MDL pe teritoriul Republicii Moldova, administrat de BNM	· sistem de decontare al valorilor mobiliare, administrat de "DEPOZITARUL CENTRAL UNIC AL VALORILOR MOBILIARE" S.A

Sursa: BNM

5.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare

Pe parcursul anului 2019, sistemul a dat dovadă de fiabilitate, disponibilitatea sistemului pentru participanți constituind 99,9 la sută, funcționând pe platforma tehnică operată de către BNM

Figura 5.1.1. SAPI este operațional din anul 2006 și constă din 2 subsisteme

Sursa: BNM

Potențialul de manifestare a riscului de lichiditate rămâne redus, ținând cont că pe parcursul perioadei analizate au fost înregistrate doar două situații de blocare a plăților în cozile de așteptare din cauza insuficienței mijloacelor bănești în conturile participanților.

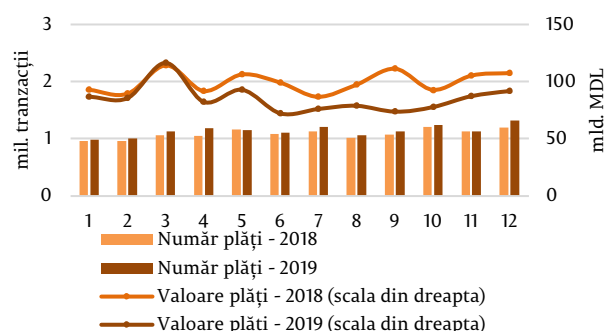
În scopul gestionării riscului de lichiditate în cadrul SAPI, Banca Națională acordă băncilor credite intraday sub formă de overdraft la contul de decontare și credite overnight. Pe parcursul anului 2019, au fost înregistrate 12 solicitări de acordare a creditului overnight.

La finele anului 2019, în SAPI erau înregistrați 17 participanți, similar sfârșitului anului 2018.

Rata de concentrare²⁰ a participanților a crescut la 75,3 la sută, față de 74,6 la sută înregistrată în anul 2018.

În 2019, prin intermediul SAPI a fost procesat un volum total de 13,6 milioane tranzacții în valoare de 1,0 trilion MDL, majorându-se ca număr cu 4,7 la sută și diminuându-se ca valoare cu 14,5 la sută comparativ cu anul 2018. Diminuarea valorii plăților în SAPI a fost determinată de scăderea valorii plăților inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiunile overnight și de politică monetară).

Figura 5.1.2. Valoarea și numărul plăților procesate din cadrul SAPI au înregistrat evoluții oscilatorii pe parcursul perioadei analizate

Sursa: BNM

Volumul maxim de plăți decontate într-o singură zi în SAPI a constituit 98,9 mii de plăți în anul 2019, neexistând dificultăți referitoare la capacitatea de procesare a sistemului.

²⁰ Calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva valorii ordinelor de plată decontate.

Comparând valoarea totală decontată prin sistemul DBTR în anul 2019 și a PIB-ului anual al Republicii Moldova (210 099,0 mil. MDL) se constată că în sistemul DBTR se decontează echivalentul PIB-ului anual în aproximativ 56 de zile operaționale. Acest indicator relevă importanța sistemului DBTR în cadrul sistemului financiar din Republica Moldova. La nivel de Eurosistem, sistemul de decontare pe bază brută în timp real - Target2 procesează un volum comparabil cu PIB anual al zonei euro în mai puțin de șapte zile operaționale.

Pe parcursul anului 2019, au fost înregistrate conectări întârziate și deconectări ale participanților la sistem pe parcursul zilei operaționale, din cauza problemelor tehnice în cadrul sistemului informatic intern al acestora, însă care nu au afectat procesele critice în SAPI și alți participanți.

5.2 Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Pe parcursul anului 2019, sistemul DCU a funcționat în regim optim din punct de vedere operațional, rata de disponibilitate constituind 99,83 la sută.

Sistemul DCU se bazează pe o tehnologie modernă de procesare directă, fiind conectat la SAPI și oferă o infrastructură și servicii eficiente pentru decontarea tranzacțiilor cu valori mobiliare și înregistrarea drepturilor de proprietate asupra valorilor mobiliare.

La finele anului 2019, în sistemul DCU erau înregistrate 240,4 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 28,9 mld.

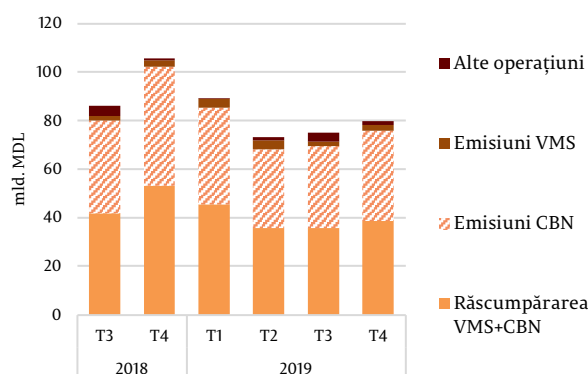
MDL. Totodată, la finele perioadei de referință, în sistemului DCU erau înregistrate 290,6 mil. valori mobiliare corporative în valoare totală de 5,6 mld. MDL

Pe parcursul anului 2019, în sistemul DCU au fost decontate 6 382 ordine de transfer în valoare de 315,6 mld. MDL. Din luna mai 2019, în cadrul sistemului DCU au început a fi decontate tranzacții pe piața valorilor mobiliare corporative, cum ar fi: tranzacții bursiere, tranzacții OTC.

La finele anului 2019, în cadrul sistemului DCU erau înregistrați 20 de participanți, cu 7 mai mulți comparativ cu finele anului 2018.

În conformitate cu *Legea nr. 234/2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare*, pe parcursul anului 2019, societățile de registru și emitenții care țineau registrul deținătorilor de valori mobiliare de sine stătător au transmis către DCU, până la 1 mai 2019, registrele deținătorilor de valori mobiliare ale băncilor și societăților de asigurare. Registrele deținătorilor de valori mobiliare ale entităților admise spre tranzacționare pe piața reglementată și în cadrul unui sistem multilateral de tranzacționare, altele decât bănci și societăți de asigurare, au fost transmise către DCU până la 15 decembrie 2019.

Figura 5.2.1. Valoarea operațiunilor cu valorile mobiliare decontate în cadrul sistemului DCU

Sursa: BNM

6. EVOLUȚII RECENTE ȘI PERSPECTIVE

6.1. Reglementări cu implicații asupra stabilității financiare

Anul 2019 a fost marcat prin multiple modificări ale cadrului legislativ și normativ aferent sistemului financiar.

Pe parcursul anului 2019, întru aplicarea prevederilor Legii nr.202/2017 privind activitatea băncilor, BNM:

- A aprobat *Regulamentul cu privire la expunerile mari* care transpune prevederile cadrului european de domeniu. Regulamentul stabilește cerințe privind calculul valorii expunerii, limitele maxime admisibile ale riscului de concentrare a expunerilor băncii față de un client sau un grup de clienți aflați în legătură, ale concentrărilor în portofoliul de expuneri, precum și cerințe aferente monitorizării, administrării și raportării expunerilor mari.

Prevederile regulamentului contribuie la limitarea concentrării riscului de credit și, prin urmare, la minimizarea pierderilor maxime pe care o bancă ar putea să le suporte în cazul în care contrapartea sau grupul de clienți aflați în legătură ar putea întâmpina dificultăți la onorarea obligațiilor în calitate de debitor.

- A modificat *Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate*. Modificările și ajustările propuse s-au axat, în special, pe următoarele aspecte:

- aducerea în concordanță a termenilor și a prevederilor în contextul Legii nr.202/2017 și al Regulamentului cu privire la expuneri mari;

- perfecționarea procesului de prezumare a anumitor persoane ca afiliate băncii;

- reexaminarea și perfecționarea caracteristicilor utilizate de către Banca Națională pentru identificarea persoanelor care au relații sau efectuează tranzacții cu banca și/sau cu afiliații acesteia, urmare a practicii de supraveghere;

- stabilirea cerințelor minime cu privire la reglementările interne și practicile de gestionare a riscurilor asociate tranzacțiilor cu persoane afiliate băncii.

- determinarea valorii expunerilor față de persoanele afiliate similar celor prevăzute în Regulamentul cu privire la expunerile mari;

- A aprobat modificări la *Regulamentul cu privire*

la lichiditatea băncii, care a avut drept scop modificarea modalității de calcul al indicatorului de lichiditate pe benzi de scadență (Principiul III), prin determinarea excedentului de lichiditate. Drept urmare, aprobarea Regulamentului cu privire la lichiditatea băncii a permis o raportare ajustată conform cerințelor stabilite de cadrul legal aferent menținerii unui nivel adecvat de lichiditate.

- A aprobat *Regulamentul privind licențierea băncii și a sucursalei băncii din alt stat*. Regulamentul se bazează pe noile prevederi ale Legii nr.202/2017 care impun cerințe privind accesul la activitatea băncilor, inclusiv licențierea băncilor și regimul sucursalelor băncilor din alte state.

- A aprobat modificări la *lista jurisdicțiilor ce nu implementează standarde internaționale de transparență*. Lista a fost completată cu 16 jurisdicții. Scopul modificărilor este neadmiterea achiziționării/dobândirii directe sau indirecte a deținerilor într-o bancă din Republica Moldova de către persoanele rezidente în jurisdicțiile ce nu implementează standardele internaționale de transparență, precum și neadmiterea înființării pe teritoriul Republicii Moldova a sucursalelor băncilor din jurisdicțiile respective.

BNM continuă elaborarea actelor normative întru executarea Legii nr.202/2017 privind activitatea băncilor.

Alinierea legislației bancare a Republicii Moldova la standardele internaționale prin perfecționarea mecanismelor cantitative și calitative de administrare a băncilor va contribui la promovarea unui sector bancar sigur și stabil, la creșterea transparenței, încrederii și atractivității sectorului bancar autohton pentru potențiali investitori și creditorii ai băncilor, precum și pentru deponenți și clienți, la dezvoltarea noilor produse și servicii financiare.

În privința domeniului valutar, în anul 2019 BNM a promovat un șir de acte normative (inclusiv de modificare) care au drept scop îmbunătățirea cadrului legal aferent domeniului valutar, în particular cu privire la unele aspecte aferente exportului și importului de numerar și cecuri de călătorie din/în Republica Moldova de către bănci, precum și cu privire la aspectele ce vizează activitatea unităților de schimb valutar.

· A fost aprobat *Regulamentul privind unele aspecte aferente exportului și importului de numerar și cecuri de călătorie de către bănci*, care substituie actul normativ vechi, și anume Instrucțiunea cu privire la introducerea/scoaterea numerarului în/din Republica Moldova de către bănci. Regulamentul are drept scop perfecționarea cadrului normativ al BNM aferent exportului și importului de numerar din/în Republica Moldova de către bănci, urmare modificărilor operate la Legea nr.62/2008 privind reglementarea valutară care vizează liberalizarea unor operațiuni valutare, precum și a deciziei Băncii Naționale și a Serviciului Vamal de reglementare separată a aspectelor ce țin de domeniul de competență a fiecărei autorități aferente exportului/importului de numerar de către bănci.

În anul 2019, a fost aprobat un nou *Regulament cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)*, care înglobează cerințele generale privind participarea la SAPI, desfășurarea activității în cadrul SAPI, gestiunea riscurilor aferente sistemului, suspendarea și încetarea activității în cadrul SAPI. Totodată, prin noul regulament este permisă participarea prestatorilor de servicii de plată nebankari (societăți de plată, societăți emitente de monedă electronică și furnizori de servicii poștale) în cadrul SAPI.

În contextul participării prestatorilor de servicii de plată nebankari la SAPI, au fost operate modificări în *Regulamentul cu privire la transferul de credit*, fiind stabilită obligativitatea acestora de a atribui coduri IBAN conturilor utilizatorilor, cerințe de raportare a efectuării și/sau recepționării fiecărui transfer internațional prin furnizarea copiilor mesajelor de plată către BNM.

În vederea racordării cu prevederile Legii nr. 208/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și în contextul implementării soluției informatice pentru eficientizarea procesului de licențiere, autorizare și notificare, a fost aprobat un nou *Regulament cu privire la activitatea prestatorilor de servicii de plată nebankari*.

În anul 2019, conform dispozițiilor Legii nr. 208/2018, a fost aprobat *Regulamentul cu privire la activitatea de creditare a prestatorilor de servicii*

de plată nebankari, conform căruia a fost extinsă aria de activitate a prestatorilor de servicii de plată nebankari, prin permiterea de a acorda credite utilizatorilor acestora, doar dacă creditele respective sunt exclusiv legate de serviciile de plată și numai în cazul facilitării efectuării serviciilor de plată.

În scopul perfecționării reglementărilor pentru prestatorii de servicii de plată nebankari aferente exigențelor, condițiilor și restricțiilor privind dobândirea/majorarea participațiunilor calificate în capitalul social al acestora, detalierii criteriilor de evaluare a potențialilor achizitori de participațiuni calificate, precum și monitorizarea calității acționariatului, a fost aprobat *Regulamentul cu privire la participațiuni în prestatorii de servicii de plată nebankari*.

De asemenea, a fost aprobat *Regulamentul privind controalele pe teren la prestatorii de servicii de plată nebankari și criteriile de aplicare a măsurilor de remediere și a sancțiunilor*, care conține prevederi privind informarea prestatorilor cu privire la modalitatea desfășurării controalelor pe teren, drepturile și obligațiile părților, aspectele aferente întocmirii rapoartelor privind rezultatele controalelor, criteriile de aplicare a măsurilor de remediere și a sancțiunilor.

În vederea aplicării prevederilor art. 50 alin. (6) și (7) din Legea nr. 114/2012 care acordă dreptul BNM de a stabili valoarea comisioanelor pentru acceptarea cardurilor de plată, precum și valoarea comisioanelor pentru operațiunile ce presupun utilizarea SAPI, a fost adoptată *Hotărârea CE nr. 180/2019*, prin care au fost stabilite limitele comisionului aplicat de către prestatori pentru acceptarea plăților cu carduri de plată destinate bugetelor componente ale bugetului public național, precum și a tarifelor aplicate de participanții SAPI pentru ordinele de plată recepționate electronic și care presupun utilizarea SAPI.

Principalele progrese înregistrate în 2019 în ceea ce privește cadrul de reglementare aplicabil sectorului de creditare nebankară și plasamente colective sunt: *Regulamentul cu privire la clasificarea activelor de către organizațiile de creditare nebankară* (Hotărârea nr.60/4 din 16.12.2019), elaborat pentru a asigura punerea în aplicare a Legii nr. 1/2018 cu privire la OCN și care are drept scop stabilirea cerințelor aplicate

tuturor entităților privind constituirea provizioanelor și criteriile de clasificare a creanțelor. Prevederile Regulamentului se aplică de către OCN (înregistrate în Registrul OCN autorizate) la clasificarea și calcularea mărimii provizioanelor pentru acoperirea pierderilor în scop de supraveghere, precum și pentru stabilirea volumului permis de deduceri în scopuri fiscale la activele supuse riscului de credit în temeiul contractelor aferente.

O condiționalitate cuprinsă în Memorandumul suplimentar de politici economice și financiare între FMI și Republica Moldova pentru anul 2019 o constituie implementarea unor reguli exprese privind creditarea non-bancară, corespunzător adoptarea Legii pentru modificarea unor acte legislative (în special Legea nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară, Legea nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit, Legea nr.202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, Codul contravențional al RM nr.218/2008 și alte legi), care are drept scop consolidarea stabilității financiare a sectorului de creditare nebancară și promovarea protecției consumatorului și a unor practici de creditare responsabilă în vederea reducerii riscurilor de supra îndatorare a populației și aducerea în concordanță a legilor care au tangență cu activitatea organizațiilor de creditare nebancară cu prevederile Legii nr.1/2018.

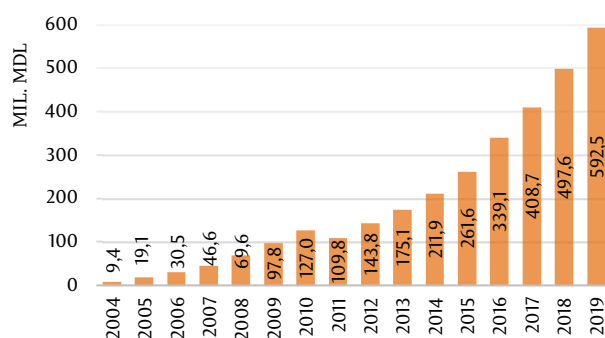
6.2. Garantarea depozitelor din sectorul bancar

În anul 2019 mijloacele disponibile ale FGDSB au continuat să se consolideze, iar gradul de capitalizare²¹ al resurselor Fondului a atins valoarea de 7,7 la sută, situându-se astfel peste nivelul-țintă.

Pe fundalul creșterii depozitelor în sectorul bancar, majorării plafonului de garantare a depozitelor în anul 2018, precum și activității investiționale, mijloacele disponibile ale FGDSB au continuat să se consolideze.

Din momentul constituirii Fondului (01 iulie 2004) au fost acumulate mijloace financiare în suma totală de 642,8 mil. MDL, dintre care 50,3 mil. MDL au fost plătite în perioada 2011-2018 pentru depozitele garantate în urma retragerii

Figura 6.2.1. Mijloacele disponibile ale FGDSB au continuat să se consolideze

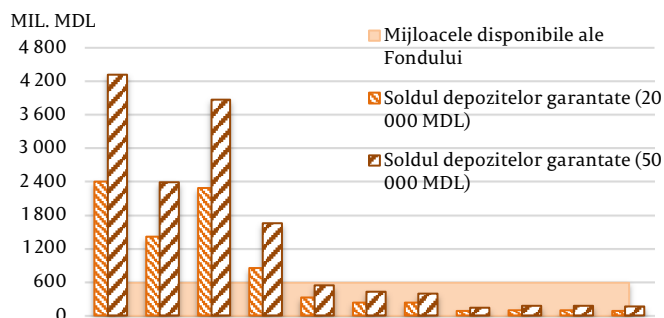
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor FGDSB

licenței de activitate a patru bănci. Resursele fondului s-au format în proporție de 61,5 la sută din încasările contribuțiilor sectorului bancar, iar 38,5 la sută din veniturile aferente activității investiționale.

La sfârșitul anului 2019, resursele disponibile ale FGDSB constituiau 592,5 mil. MDL, ceea ce reprezintă 7,4 la sută din totalul depozitelor garantate înregistrate în sectorul bancar. Considerând plafonul de garantare de 20 000 MDL aplicabil în 2019, acestea sunt suficiente pentru acoperirea depozitelor garantate simultan la cinci bănci (trei mici și două medii) sau ale oricărei bănci, cu excepția băncilor sistemic importante (Figura 6.2.2).

În anul 2019, datorită intrării în vigoare a modificărilor legislative privind categoriile de depozite care nu se garantează de Fond, s-a majorat nivelul de acoperire a deponenților până la 99,9 la sută (2018: 87,8 la sută), pe când nivelul de acoperire a depozitelor continuă să fie redus, reprezentând 17,5 la sută.

Figura 6.2.2. Mijloacele Fondului sunt suficiente pentru acoperirea depozitelor garantate ale oricărei bănci medii sau mici

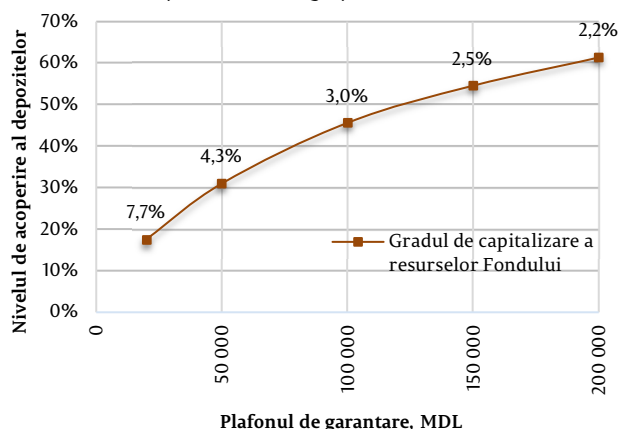
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor FGDSB

²¹ Raportul dintre mijloacele financiare calculate ale Fondului și suma totală a depozitelor garantate

De asemenea, începând cu anul 2020 intră în vigoare un nou plafon de garantare a depozitelor (50 000 MDL) care va acoperi și depozitele persoanelor juridice.

Conform calculelor FGDSB, în condițiile unui plafon de garantare de 50 000 MDL, nivelul de acoperire a depozitelor garantate ale persoane fizice va atinge nivelul de 31,1 la sută. În același timp, gradul de capitalizare a mijloacelor Fondului se va diminua până la 4,3 la sută din totalul depozitelor garantate ale persoanelor fizice din sectorul bancar (Figura 6.2.3).

Figura 6.2.3. Majorarea plafonului de garantare contribuie la creșterea nivelului de acoperire al depozitelor, însă conduce la diminuarea capacității Fondului de a-și onora obligațiile

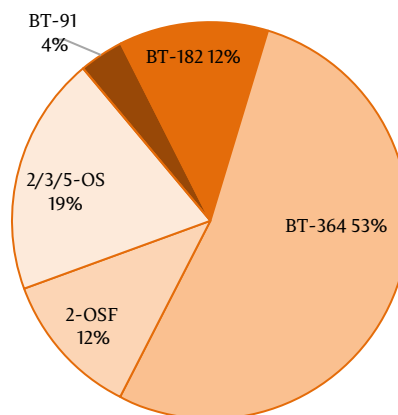
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor FGDSB

În anul 2019, s-au modificat direcțiile de investire a mijloacelor disponibile ale Fondului, urmare intrării în vigoare a prevederii privind excluderea dreptului de a tranzacționa CBN-uri. Astfel, mijloacele disponibile au fost investite numai în titluri emise de Guvern, cu precădere (69 la sută) în bonuri de trezorerie cu termene de circulație până la un an.

Valoarea portofoliului investițional la situația din 31.12.2019 a consemnat 555,6 mil. MDL, în creștere cu 39,6 la sută față de perioada similară a anului precedent. Rata medie anuală a dobânzii plasamentelor efectuate pe parcursul anului a constituit 6,30 la sută, înregistrând o diminuare ușoară (-0,14 p.p) urmare scăderii ratelor anuale ale dobânzilor pe piața primară a VMS.

Activitatea investițională a generat pe parcursul anului venituri în sumă de 19,2 mil. MDL (cu -33,3 la sută mai puțin față de anul trecut).

Figura 6.2.4. Ponderea majoritară în structura portofoliului investițional la sfârșitul anului 2019 a fost deținută de bonurile de trezorerie cu termene de circulație de până la un an

Sursa: Raportul de activitate al FGDSB pentru 2019

Pe fundalul diminuării ratelor dobânzii aferente VMS, investițiile efectuate pe parcursul anului 2019 vor genera încasări mai modeste în anul următor de gestiune.

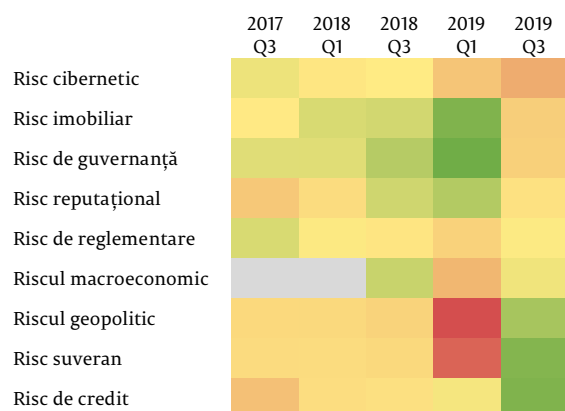
ANEXE

Sondajul privind riscul sistemic²²

Conform opiniei respondenților riscurile-cheie care persistă în sistemul financiar sunt riscul geopolitic și riscul suveran.

Probabilitatea de apariție în următoarele 12 luni a unui eveniment cu impact ridicat asupra sistemului s-a diminuat pe parcursul anului 2019. De asemenea, pe termen mediu (1-3 ani), incertitudinea privind producerea unui eveniment advers a scăzut nesemnificativ comparativ cu situația din sondajul precedent. La finele anului 2019, 91 la sută dintre respondenți au evaluat probabilitatea de apariție a unui eveniment cu impact ridicat în următoarele 0-12 luni drept una medie sau joasă (Figura A.1.).

Figura A.1. În dinamică se observă o nivelare a importanței diverselor tipuri de riscuri, cu excepția majorării importanței riscului cibernetic, imobiliar, precum și a celui de guvernare

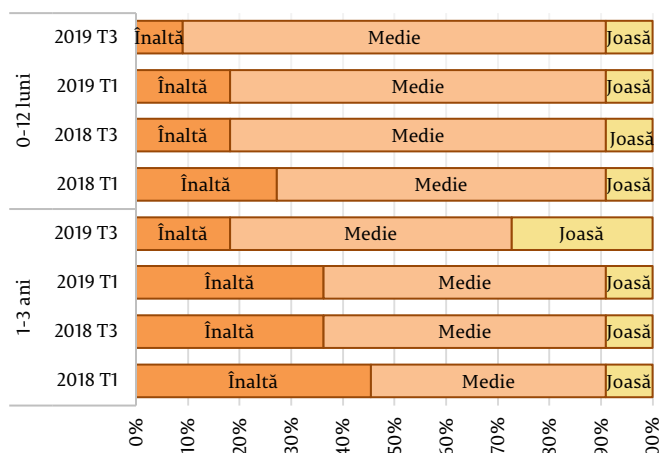

Notă: Importanța a fost calculată ca media geometrică a probabilității de apariție, a impactului potențial și a capacității de gestiune.

În același timp, probabilitatea pe termen mediu (1-3 ani) s-a deplasat mai mult spre joasă, comparativ cu finele anului precedent.

În privința principalelor surse de risc sistemic, domeniul politic și economia reală au ocupat prima poziție, pentru acestea optând 73 la sută din respondenți. În același timp, 55 la sută din respondenți consideră domeniul financiar-bancar ca fiind și el o sursă iminentă de risc sistemic în anul 2019.

Figura A.2. Probabilitatea de apariție a unui eveniment cu impact ridicat pe termen scurt (<1 an) a scăzut, iar pe termen mediu (în următorii 1-3 ani) a scăzut nesemnificativ

Sursa: BNM, Sondajul privind riscul sistemic

Băncile apreciază reziliența actuală a sistemului financiar ca una moderată (45 la sută) și moderat înaltă (45 la sută), iar în perspectivă, pentru următoarele 6 luni respondenții anticipează menținerea nivelului actual de soliditate.

Tabel A.1. Ratingul riscurilor a poziționat riscul geopolitic ca cel mai important risc

2019	Importanța	Probabilitatea	Impact potențial	Capacitatea de gestiune
Risc suveran	3.19	2.45	3.91	4.00
Risc cibernetic	3.09	3.00	3.55	2.91
Risc macroeconomic	3.08	2.82	3.55	3.18
Risc de credit	3.03	2.82	3.73	3.00
Risc de reglementare	2.99	2.64	3.73	3.00
Riscul geopolitic	2.94	2.73	3.27	3.55
Risc reputațional	2.65	2.64	2.91	2.73
Risc de guvernare	2.50	2.36	3.45	2.36
Risc imobiliar	2.49	2.18	2.82	2.73

Notă: Importanța a fost calculată ca media geometrică a probabilității de apariție, a impactului potențial și a capacității de gestiune. **Probabilitatea:** 1 – nesemnificativă, 2 – redusă, 3 – medie, 4 – ridicată, 5 – sigură. **Impact potențial:** 1 – nesemnificativ, 2 – redus, 3 – mediu, 4 – ridicat, 5 – extrem de ridicat. **Capacitatea de gestiune:** 1 – foarte ușor, 2 – relativ ușor, 3 – relativ dificil, 4 – foarte dificil, 5 – nu poate fi gestionat.

Sursa: BNM, Sondajul privind riscul sistemic

²²BNM derulează Sondajul privind riscul sistemic semestrial, în scopul captării opiniei managerilor de risc din cadrul băncilor asupra riscurilor majore, la care se expune sistemul financiar.

În raport sunt prezentate rezultatele agregate ale sondajului, în baza situației din 30 septembrie 2019. Sondajul s-a desfășurat în luna octombrie 2019, cu participarea a 11 bănci.